

Οδηγός επιβίωσης Eurovision 2021

Του Γιάννη Νένε

Γιάννης Κυριόπουλος

Ο καθηγητής
Οικονομικών
της Υγείας μιλάει
στην Α.Υ.

Του Βασίλη Βενιζέλου

Βασίλης Κάλφας

Μια συζήτηση
με τον καθηγητή
Φιλοσοφίας

Της Δήμητρας Γκρους

Κωνσταντίνος Τασούλας

Ο Πρόεδρος της Βουλής μάς ξεναγεί στην πιο ουσιαστική έκθεση για το '21

Του Γιάννη Νένε

Μη βλέπεις ταμπέλες.

Δες τους ανθρώπους.

Δες την πραγματική Lidl Ελλάς.

Περισσότεροι από 6500 άνθρωποι δουλεύουν εδώ.

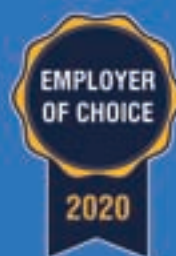
Κάνουν όνειρα, ξεπερνούν εμπόδια, γίνονται καλύτεροι. Μαζί. Κάθε μέρα.

Αυτό είναι το #teamLidl. Αυτή είναι η πραγματική Lidl Ελλάς.

Γνώρισε το #teamLidl στο team.lidl.gr/tampeles.

Όλα όσα είμαστε, χάρη σε σένα.

team.lidl.gr

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ

ΓΙΑ 5^η ΣΥΝΕΧΟΜΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελάς

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπιλή

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντσίρμας

Υπεύθυνος Ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια Ύλης Δήμητρα Γκρους

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης
Αρχισυντάκτης Γιάννης Τσάκαλος

Συντακτική ομάδα: Ν. Αμανίτης, Μ. Βελέντζας, Ντ. Βλαχοπούλου, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελάς, Ι. Γκομούζα, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Α. Γκόρου, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Θ. Ευθυμίου, Τ. Ζαβαρέλα, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Β. Κορωνάιος, Τζ. Μελιτά, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Ελ. Μπεζιριάνογλου, Γ. Νένης, Δ. Παπαδόπουλος, Γ. Πουλιόπουλος, Μ. Νομικός, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Ν. Παπαηλιού, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Α. Σκαράκη, Ζ. Σφυρής, Σ. Τριανταφύλλου, Ζαράστο, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτης, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
Υπεύθυνη οδηγού Δανάη Καμζόλα
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos
Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάτσος, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Πέτρος Νικόλτσος

Digital Advertising Director Εύα Βαγγέλη

Advertising Manager Πέπη Κράλιοβιτς

Direct Market: Μιχάλης Δρακάκης,
Εύα Βαλαμβάνου

Υποδοχή Διαφήμισης Νίκη Σκαμάγκα
marketing@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Βασίλης Νάκος,
Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση
«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369
fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
Athens Voice Radio 102.5: 210 3648, 213
Αγγελίες: 210 3617.369
Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Υ. στα σημεία διανομής, μπορείτε να επικοινωνήσετε στα τηλέφωνα: 210 3617.360, 210 3617.369

Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

Πέραμα, Σάββατο μεσημέρι
Η επανάσταση θα αρχίσει από το πλυντήριό σου

ΤΟ ΞΕΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το φωτογραφίζει η **Μαρία Μαρκέζη**. Ξεκίνησε φωτογραφίζοντας πρόσωπα και πολύ σύντομα τα ασπρόμαυρα πορτρέτα της ξεχώρισαν και έγιναν το σήμα κατατεθέν της. Συνέχισε δυναμικά και μπήκε στο χώρο της μόδας αποκτώντας ένα δικό της προσωπικό στυλ, με φωτογραφίες μοντέλων εν κινήσει στους δρόμους ή στα παρασκήνια. Έχει ταξιδέψει πολύ και έχει δουλέψει με μεγάλα ονόματα της μόδας και σημαντικούς Οίκους του Παρισιού. Στην Ελλάδα προσαρμόστηκε γρήγορα με τα δεδομένα και συνεργάστηκε με τους καλύτερους σχεδιαστές και στιλίστες, αποδίδοντας στο αποτέλεσμα πάντα τη δική της χροιά. Ζει στην Αθήνα και τον τελευταίο χρόνο προετοιμάζει την πρώτη της προσωπική έκθεση με υλικό από τις πιο σημαντικές και ξεχωριστές στιγμές της φωτογραφικής της καριέρας.

Info~DIET

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο πιο σκληρά εργαζόμενος Έλληνας για τη Eurovision. Έχει γράψει 12 τραγούδια μέχρι τώρα, για συμμετοχές της Ελλάδας (μεταξύ των οποίων και το φετινό) ή και άλλων χωρών. Ντουζ πουάν.

ΤΟ TWEET ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΙΓΟ MILLENNIALS

«Έχω πατήσει κι εγώ τα 25. Για την ακρίβεια τα ξενύχια». (@tzenak)

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Κυριακή πρωί και η ουρά για ένα εισιτήριο έφτανε μέχρι τη Μιχαλακοπούλου.

ΕΜΒΟΛΙΟ ASTRAZENECAS

Αποτελεσματικό κατά 97% στην ινδική μετάλλαξη. (απλώς το γράφω)

ΤΟ ΚΑΛΟ ΝΑ ΛΕΓΕΤΑΙ

Δύο καλά μας άφησε η πανδημία. Την ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών και την ψηφιοποίηση των κρατήσεων Ξαπλώστρας στον Astera Βουλιαγμένης.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟ TWITTER

«Έσκασε μύτη τζιπ της ΟΠΚΕ να πάρουν καφέ και ένας μπάρμπας έκανε στον οδηγό παρατήρηση γιατί πάκαραν μπροστά του και του έκοψαν την θέα. Και όταν λέμε θέα, εννοούμε το βουλκανιζατέρ απέναντι. Δεν έχει σημασία όμως, του έκοψαν το οπτικό του πεδίο. Και γω μαζί σου, μπάρμπα». (@Ξανθιά Frau)

DESTINATION WEDDING

Η επίσημη ονομασία της Σαντορίνης.

ΠΑΤΡΙΝΑ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

Το σύνθημα για τα κορνοπάρτι συνωστισμού που συνεχίζονται στις πλατείες είναι «Καραντινάκηδες πονάτε;»

ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΧΗ ΠΑΙΚΤΗ ΤΟΥ SURVIVOR ΣΤΗ ΡΟΔΟ

Από τη σειρά «Ηρωες του '21».

GORDON RAMSEY

Οργώνει την Ελλάδα και γονατίζει τους μουσακάδες μας και μετά θα λέει ότι είναι δικό του.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

Κυριακή πρωί και η ουρά για ένα εισιτήριο έφτανε μέχρι τη Μιχαλακοπούλου. Γιατί τέτοια ταλαιπωρία όμως;

ΣΑΝ ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΡΑΣΕ ΜΙΑ ΜΕΡΑ

160 ευρώ η Ξαπλώστρα στην πρώτη σειρά; Να κάνετε ηλιοθεραπεία μόνοι σας.

ΜΗΝ ΗΡΕΜΗΣΟΥΜΕ ΕΝΑ ΛΕΠΤΟ ΣΑΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Κηρύσσω επίσημα την έναρξη της εποχής της φωτογράφισης.

★ ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ★

Ιστορίες μέσα ταξί:

Πρώτη μέρα κατάργησης των SMS για κυκλοφορία. «Μια πελάτισσά μου έβαζε επί 6 μήνες στο SMS, Ίσους Ναζωραίος, τη διεύθυνσή της και μετακίνηση 6. Και της ερχόταν απάντηση: Ίσους Ναζωραίος, μετακίνηση 6». (Διαδρομή Ακαδημίας - Αμπελόκηποι, Παρασκευή πρωί)

Ιστορίες μέσα σε ταξί:

«Εγώ έχω τις γριούλες μου, τις πελάτισσές μου, χρόνια τώρα που με αγαπούν. Οι άνθρωποι όταν γερνούν γίνονται πολύ γλυκείς...»

(και συνεχίζει)

«...Οι γιαγιάδες με παίρνουν τηλέφωνο, μου λένε όλα τους τα νέα, μου φέρνουν τάπερ με φαγητό... Δεν μπορείς να φανταστείς!»

(Διαδρομή Ακαδημίας - Αμπελόκηποι, Δευτέρα πρωί)

«Όταν βγαίνουμε και η μουσική είναι πάντα δυνατά, αναγκαζόμαστε να μιλάμε πολύ δυνατά, οπότε τα σταγονίδια που εκπέμπουμε είναι πάρα πολλά...»

(και συνεχίζει)

«...Εάν όμως η μουσική είναι πολύ χαμηλή -ο υπουργός το καταλαβαίνει- θα μπορούμε να μιλάμε και κανονικά και δεν θα υπάρχουν και παράπονα».

(Κα. Ματίνα Παγώνη, Αντί, στην εκπομπή του Γιώργου Παπαδάκη)

-Παιδιά, πόσα παγωτά έχετε φάει φέτος;

-Εγώ, σε λεκανάκι, δύο.

(Κοριτσιοπαρέα, Βουκουρεστίου, Παρασκευή βράδυ)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ

→ panikoval500@gmail.com

ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

4.000 μόνιμες προσλήψεις νοσηλευτικού προσωπικού επίκεινται στο προσεχές διάστημα, σε συνέχεια σχετικής δέσμευσης του πρωθυπουργού. Η διαδικασία θα γίνει μέσω ΑΣΕΠ και με κάποιον τρόπο θα έχουν προτεραιότητα όσοι υπηρέτησαν ως επικουρικοί στην πανδημία.

5.500 προσλήψεις είχε ζητήσει την περασμένη εβδομάδα ο Αλέξης Τσίπρας, χωρίς να συνοψολογίζει την πρόσληψη του συνόλου του υγειονομικού προσωπικού που έδωσε τη μάχη της πανδημίας στην πρώτη γραμμή.

10.000 επιπλέον προσλήψεις υγειονομικού προσωπικού ζητά ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ να γίνουν σε βάθος τριετίας. Αυτός άλλωστε ήταν ο σχεδιασμός της κυβέρνησής του, όπως αποκάλυψε μετά τις εκλογές του 2019. Είναι φανερό ότι δεν πρόλαβε να τον υλοποιήσει.

4.000 πολίτες έχουν υπογράψει μέχρι στιγμής το ψήφισμα του Δήμου Βύρωνα στην κινηματική ηλεκτρονική πλατφόρμα Anavaa με αίτημα να μην περάσουν στα χέρια ιδιωτών μέρος του παλαιού λατομείου που περιλαμβάνει το «μικρό» θέατρο «Άννα Συνοδινού», το πάρκινγκ, αθλητικές εγκαταστάσεις, το αναψυκτήριο και μέρος του λόφου.

104 στρέμματα συνολικά διεκδικούν οι ιδιώτες, οι οποίοι επικαλούνται χρυσόβουλα και τίτλους γης του 19ου αιώνα. Το εφετείο έχει δικαιώσει τους ιδιώτες.

5 εκατ. δολάρια σε λύτρα πλήρωσε η εταιρεία Colonial Pipeline σε ανατολικοευρωπαϊούς χάκερ σύμφωνα με το πρακτορείο Bloomberg. Οι χάκερ παραβίασαν το σύστημα της εταιρείας στις 7 Μαΐου, δημιουργώντας σημαντικό πρόβλημα στον εφοδιασμό με βενζίνη πρατηρίων σε ολόκληρο το ανατολικό τμήμα των ΗΠΑ. Πληρώθηκαν σε μη ανιχνεύσιμο κρυπτονόμισμα.

400 σχολεία σ' όλη τη χώρα ήταν κλειστά από την Τρίτη, λόγω κορωνοϊού.

50 σχολεία όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης έχουν τεθεί σε αναστολή λειτουργίας σε επιμέρους τμήματά τους ενώ τρία σχολικά συγκροτήματα στην Αθήνα έχουν αναστείλει εντελώς τη λειτουργία τους.

© ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΘΟΔΩΡΗΣ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΣ

27 χιλιόμετρα είναι το συνολικό μήκος του φράχτη στον Έβρο, με φόντο τον οποίο φωτογραφήθηκε η ΠτΔ Κατερίνα Σακελλαροπούλου, κάνοντας διάφορα στελέχη της αντιπολίτευσης (αξιωματικής και μη) να βγάλουν φλύκταινες.

4,3% ήταν η αύξηση των τιμών των διαμερισμάτων το 2020, σύμφωνα με την ΤτΕ.

3,2% επιπλέον αύξηση εμφάνισαν τα διαμερίσματα στο πρώτο τρίμηνο του 2021 σε σύγκριση με το αντίστοιχο περσινό τρίμηνο.

5,4% ήταν η αύξηση του πρώτου τριμήνου του 2021 στην Αθήνα, 3,7% στη Θεσσαλονίκη, 1,1% στις άλλες μεγάλες πόλεις και 0,5% στις λοιπές περιοχές της χώρας.

197 Παλαιστίνιοι έχουν χάσει τη ζωή τους από τις επιθέσεις του Ισραήλ. Μεταξύ τους 58 παιδιά.

10 Ισραηλινοί έχουν χάσει τη ζωή τους. Μεταξύ τους 2 παιδιά.

3.100 ρουκέτες έχει εκτοξεύσει μέσα σε ένα δεκάημερο η Χαμάς κατά στόχων στην Ιερουσαλήμ.

15 χιλιόμετρα έχει μήκος το υπόγειο τούνελ της Χαμάς στο βόρειο τμήμα της λωρίδας της Γάζας. Το τούνελ αποκαλείται «μετρό» και έχει μπει στο στόχαστρο του Ισραήλ.

2 ομάδες εμπνευσμένες από το Survivor μάχονται στην Παλαιστίνη, σύμφωνα με τον πρώην ΥΕΘΑ Πάνο Καμμένο. «Η γεωπολιτική είναι σαν το Survivor» επισήμανε στη βιρτουοσφαιρική τοποθέτησή του. «Η κόκκινη ομάδα είναι Ερντογάν Χεσμπολάχ Χαμάς μπορεί σε κάποιους να μην αρέσει αλλά η Ελλάδα είναι στην μπλε... και η

δοκιμασία είναι ομαδική...»

39 χώρες διεκδικούν «το βαρύτιμο τρόπαιο» του Eurovision song contest 2021, ο τελικός του οποίου θα λάβει χώρα το Σάββατο.

2% πιθανότητες να κερδίσει τον διαγωνισμό η Ελλάδα, δίνει συγκριτική μελέτη του ιστότοπου eurovisioworld, η οποία λαμβάνει υπόψη τις στοιχηματικές αποδόσεις 18 εταιρειών.

24% πιθανότητες νίκης έδιναν στην Ιταλία μέχρι το μεσημέρι της Τρίτης. Ήταν η χώρα με τις μεγαλύτερες πιθανότητες.

19% πιθανότητες έδιναν στη Γαλλία που βρίσκονταν στη δεύτερη θέση.

7 έως 10 μήνες θα διαρκέσει η διαδικασία για την εκλογή αρχηγού στο Κίνημα Αλλαγής, καθώς δεν έχει αποφασισθεί ακόμη αν θα συμβεί τον προσεχή Νοέμβριο ή τον Φεβρουάριο.

3 θα είναι σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα οι βασικοί διεκδικητές. Η Φώφη Γεννήματα, ο Ανδρέας Λοβέρδος και ο Νίκος Ανδρουλάκης.

34.283 ευρώ κόστιζε στην αρχή της εβδομάδας κάθε bitcoin, μετά από την απόφαση του Έλον Μασκ να αναρτήσει προηγούμενη απόφασή του με βάση την οποία η Tesla θα δέχονταν πληρωμή σε κρυπτονόμισμα, επικαλούμενος περιβαλλοντικούς λόγους.

54.296 κόστιζε κάθε bitcoin στις 14 Μαρτίου, λίγο μετά την προαναφερθείσα απόφαση του Μασκ.

366 δισ. δολάρια «χάθηκαν» από την αγορά των κρυπτονομισμάτων μετά την αλλαγή πλεύσης του Μασκ.

Verba Volant

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ

«Είμαστε εδώ για να εκφράσουμε την αλληλεγγύη μας στον σκληρά δοκιμαζόμενο Παλαιστινιακό λαό από τις εγκληματικές επιθέσεις του Ισραήλ που γίνονται με τις πλάτες των Αμερικανών, του ΝΑΤΟ, της ΕΕ». Ο Γ.Γ. της Κ.Ε. του Κ.Κ.Ε. ορθώς εκφράζει την αλληλεγγύη του στον δοκιμαζόμενο Παλαιστινιακό λαό, δεν κάνει όμως το ίδιο για τον δοκιμαζόμενο λαό του Ισραήλ που δέχεται βροχή από ρουκέτες. Δεν μπαίνει επίσης στον κόπο να καταλογίσει ευθύνες στους τρομοκράτες της Χαμάς ούτε φυσικά είχε βγάλει άχνα όταν Χαμάς και Φατάχ ομόνοησαν ώστε να αποδώσουν τα εύσημα στον Ταγίβ Ερντογάν για τη μετατροπή της «Αγία Σοφίας» σε τζαμί.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

«Αν η Ευρώπη δεν διαχειριστεί το μεταναστευτικό, οι αφίξεις μπορεί να πολλαπλασιαστούν». Πρόεδρε, από την άλλη μεριά βέβαια «αν η Ευρώπη διαχειριστεί το μεταναστευτικό, οι αφίξεις μπορεί να ελαττωθούν».

ΕΛΕΝΑ ΑΚΡΙΤΑ

«Μην τηλεφωνείτε άλλο έχουμε νικητή. Οκ. Μπακογιάννης εμβολιάζεται με καπάκι στη σύριγγα από νοσοκόμα χωρίς γάντια και ο Ιονέσκο αυτοκτονεί». Με όλο το σεβασμό πρέπει να ενημερώσουμε την εθνική θυγατέρα ότι ο Ιονέσκο έχει πεθάνει από το 1994 αλλά κατά τα άλλα πρέπει να σταθούμε δίπλα της. Καθώς φαίνεται ο Ζούκερμπερ, οι Ιλουμινάτι ή η Λέοκχα Μποντιμπίντερ ανεβοκατεβάζουν τη σχετική ανάρτησή της με την οποία αποκάλυπτε ότι «η οικογένειά» δεν κάνει στην πραγματικότητα τα εμβόλια που διαφημίζει. Δεν μπορώ να υποθέσω κάτι διαφορετικό, όπως π.χ. ότι την ανεβοκατέβαζε μόνη της. Τι μας κρύβουν;

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ

«Αυτοπαραγωγή και αυτοκατανάλωση». Δύο λέξεις ήταν αρκετές για να περιγράψουν πλήρως τη μεστή πρόταση του πρώην πρωθυπουργού για τον τομέα της ενέργειας, όπως την παρουσίασε τη Δευτέρα. Αν δεν είναι μια ακόμη αυταπάτη ή κάποια αυτοκαταστροφική ιδέα των συμβούλων του, ίσως είναι μια αυτοαναφορική πρόταση που τμήμα το κινηματικό παρελθόν του ΣΥΡΙΖΑ. Επόμενο βήμα είναι να γίνει η ΔΕΗ αυτοδιαχειριζόμενο στέκι ηλεκτροπαραγωγής.

ΒΑΝΑ ΜΠΑΡΜΠΑ

«Εκω εκφράσει την άποψη μου για τους 2 αυτούς σπουδαίους ηθοποιούς... δεν πιστεύω ότι κάνανε ό,τι τους κατηγορούν... δεν μπορεί τόσο φωτισμένοι άνθρωποι από ταλέντο... να είναι ικανοί για τέτοια συμπεριφορά». Έχει δίκιο η πασιονάρια του ΠΑΣΟΚ. Κακός και διάσημος δεν γίνεται. Μην τα ιστοπεδώσουμε όλα. ●

ΤΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΟΥΝΤΑ ΔΟΧΕΙΑ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Ήταν 27 ολόκληρες ημέρες πριν η Χαμάς εκτοξεύσει την πρώτη της ρουκέτα κατά ισραηλινού στόχου. Τότε λοιπόν, την πρώτη μέρα του Ραμαζανίου, πήγαν μουσουλμάνοι πιστοί στο ιερό τέμενος Αλ Αχτσά της Ιερουσαλήμ για να προσευχηθούν. Μία ομάδα από 6 αξιωματικούς της ισραηλινής αστυνομίας, εισήλθε στο τέμενος και αφού σκούνησε τους πιστούς, έκοψε τα ηλεκτρικά καλώδια που συνέδεαν τους 4 μεσαιωνικούς μιναρέδες του τεμένους με μεγάφωνα. Η φωνή του μουεζίνη σίγησε.

Ε μικρή απόσταση και προς τα κάτω είχαν συγκεντρωθεί Ισραηλινοί για να εορτάσουν την επέτειο της θυσίας συμπολιτών τους οι οποίοι έπεσαν

στις μάχες για την ίδρυση και προστασία του κράτους του Ισραήλ. Η επετειακή αυτή συγκέντρωση για την «Ημέρα Μνήμης», όπως αποκαλείται στο Ισραήλ, ήταν προγραμματισμένη να πραγματοποιηθεί στο Δυτικό Τείχος. Οι κρατικοί αξιωματούχοι και οι κυβερνητικοί παράγοντες φοβήθηκαν πως οι προσευχές των Μουσουλμάνων και η φωνή του μουεζίνη στο Αλ Αχτσά θα ακουγόταν στην συγκέντρωση των Εβραίων πιστών που ήταν συγκεντρωμένοι στο Δυτικό Τείχος. Αποφάσισαν λοιπόν να κόψουν τα καλώδια. Θα πρέπει να αντιληφθεί ο αναγνώστης ο οποίος δεν γνωρίζει τη χωροταξική διάταξη των ιστορικών και ιερών τοποθεσιών που προαναφέρθηκαν, τα μουσουλμανικά ιερά τεμένη βρίσκονται ακριβώς πάνω από το Δυτικό Τείχος. Η ιερή περιοχή για τους Εβραίους συμπεριλαμβάνει και το Τείχος των Δακρύων. Σε αυτή την δυτική πλευρά της πόλης εκτείνεται και ο εβραϊκός μαχαλάς, η εβραϊκή συνοικία της παλιάς Ιερουσαλήμ. Προηγούμενος και προς τα ανατολικά εκτείνεται η αραβική συνοικία. Ο άξονας που ενώνει τις δύο πλευρές της πόλης, τη δυτική και την ανατολική, είναι η Οδός του Μαρτυρίου. Αν δηλαδή ο επισκέπτης εισέλθει στην παλιά πόλη από την είσοδο που οδηγεί στο Πατριαρχείο και την εκκλησία της Αναστάσεως (ανατολικά) και περπατήσει αφήνοντας πίσω του και δεξιά του τον ναό της Αναστάσεως και αριστερά του το Πατριαρχείο, θα καταλήξει στην Οδό του Μαρτυρίου. Περιγράφονται όλα τα παραπάνω για να αντιληφθεί ο έλληνας αναγνώστης την εγγύτητα των τοποθεσιών και τη γειτνίαση των Ιερών Τόπων των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών. Τι είναι άραγε η Ιερουσαλήμ; Αναρωτιέται ο καθένας μας μετά από χιλιάδες χρόνια διαρκείας του κύκλου του αίματος.

Τίποτε και τα πάντα θα απαντούσε προφανώς ο Σαλαχαϊντίν, ο Κούρδος πολέμαρχος που νίκησε τους Σταυροφόρους και ανακατέλαβε για λογαριασμό των Μουσουλμάνων την πόλη. Την ίδια απάντηση θα έδινε και ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής ο οποίος συνέταξε και εφάρμοσε το νομικό πλαίσιο στη βάση του οποίου λειτουργεί ακόμη η πόλη. Οι διαφορές ρυθμίσεις επί του καθεστώτος του Παναγιώτη Τάφου (εκεί που ξυλοφορτώνονται οι νεαροί Αρμένιοι παπάδες με τους νεαρούς Ελληνορθόδοξους ιερωμένους και στη μέση βρίσκονται κάτι ταλαίπωροι Παλαιστίνιοι αστυνομικοί), όλα αυτά λειτουργούν ακόμη και υφίστανται λόγω των νόμων του Σουλεϊμάν.

Η χωροταξική περιγραφή είναι δική μας. Ωστόσο η πολιτική εισαγωγή ως ιδέα προέρχεται από τους New York Times. Η αμερικανική εφημερίδα η οποία είναι γνωστή για τη μαχητική της θέση έναντι του Ολοκαυτώματος αλλά και τους αγώνες της κατά του αντισημιτισμού, τολμά παρά την εμπόλεμη κατάσταση να καυτηριάσει την προβοκατόρικη ενέργεια του κράτους του Ισραήλ το οποίο πρόσβαλε με τον χειρότερο τρόπο τους Άραβες - ισραηλινούς - μουσουλμάνους πολίτες για να ικανοποιήσει επί της ουσίας τα ρατσιστικά ανακλαστικά των ακροδεξιών ορθόδοξων εβραίων οι οποίοι είχαν συγκεντρωθεί για να εορτάσουν τη δική τους επέτειο. Από εκείνη τη στιγμή και μετά το παιγνίδι εξελίχθηκε σε ανεξέλεγκτο σπινάλ βίας. Δεν είναι μόνον οι New York Times που αντιλαμβάνονται το τι ακριβώς συμβαίνει. Είναι και η Jerusalem Post η οποία τιτλοφορεί τη Δευτέρα 17 Μαΐου «Το Ισραήλ κερδίζει μάχες αλλά χάνει τον πόλεμο». Πριν, η ιστοσελίδα DEBKA, μία πλατφόρμα μεταφοράς πληροφοριών που διαρρέονται από τις ισραηλινές υπηρεσίες ασφαλείας, αποκάλυψε πώς η εξέγερση των νεαρών Αράβων - Ισραηλινών σε διάφορα σημεία της χώρας, στην Ιερουσαλήμ ή το Λοντ, ήταν μία απολύτως καινούργια κατάσταση, πρωτόγνωρη για το Ισραήλ. Πρόκειται για ομάδες νέων, χωρίς κεντρική καθοδήγηση, μακριά από τα κέντρα της Χαμάς ή της Παλαιστινιακής Αρχής. Ομάδες νέων που κάποιες από αυτές είναι και οργανωμένες μικροσυμμορίες οι οποίες ανταγωνίζονται για μερικά τετραγωνικά μέτρα επιρροής στους αραβικούς μαχαλάδες. Αυτά τα παιδιά ξεσηκώθηκαν χωρίς σχέδιο και προοπτική. Ακολούθησαν η Χαμάς και η Παλαιστινιακή Τζιχάντ. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον το γεγονός πως αυτή η προσέγγιση η οποία εμπιρεύει και μεγάλη δόση αυτοκριτικής, υιοθετείται από τις ισραηλινές υπηρεσίες ασφαλείας. Η εξέλιξη αυτή μας οδηγεί όμως και σε ένα άλλο ασφαλές συμπέρασμα. Σε κάθε σύγκρουση θα πρέπει ο παρατηρητής να

ανακαλύπτει το ποιος ακριβώς ωφελείται, άμεσα ή έμμεσα. Ε λοιπόν στην παρούσα φάση τα πολιτικά οφέλη για τον πρωθυπουργό Μπενζαμίν Νετανιάχου και τη Χαμάς, τον ισραηλινό πολιτικό και την παλαιστινιακή ένοπλη οργάνωση, περιστρέφονται γύρω από ένα κοινό σύστημα συγκοινωνούντων δοχείων. Εξηγούμεθα.

Ο βασικός στρατηγικός στόχος της Χαμάς είναι να ακυρώσει κάθε πολιτική επιρροή και κάθε διεθνή απήχηση της Παλαιστινιακής Αρχής του Μαχμούτ Αμπάς. Οι εξελίξεις καταδεικνύουν πως μετά την άπιστευτα αποτελεσματική στρατηγική της Χαμάς, που εφαρμόζει τον πόλεμο των ρουκετών, η Παλαιστινιακή Αρχή στην Δυτική Όχθη πολιτικά και στρατιωτικά εκμηδενίζεται. Η Χαμάς αναδεικνύεται σε κυρίαρχο παίκτη στο παλαιστινιακό στοίχειο εντός και στα διεθνή Forum εκτός.

Την ίδια ώρα και σε ένα παράλληλο σύμπαν, ο Μπενζαμίν Νετανιάχου διακινδυνεύει παίζοντας στο πεδίο της μάχης το απόλυτο διακύβευμα που είναι το πολιτικό του μέλλον. Έχοντας απολέσει το κυρίαρχο στήριγμά του που ήταν η διακυβέρνηση Ντόναλντ Τραμπ, επιζητεί να συσπειρώσει γύρω από τον ίδιο το σύνολο των εθνικιστικών, συντηρητικών αλλά και ακροδεξιών στοιχείων στο όνομα της ασφάλειας του Ισραήλ ώστε επιτέλους να καταφέρει στις επερχόμενες πρόωρες για 5η φορά εκλογές να σχηματίσει αυτόνομη κυβέρνηση ως αδιαμφισβήτητος ηγέτης της όλης Δεξιάς. Επίσης μία τέτοια αναβάθμισή του θα λειτουργούσε καταλυτικά ώστε να λήξει αυτός ο ενοχλητικός και επικίνδυνος κύκλος ανακρίσεων, δικών και εισαγγελικών παρεμβάσεων που τον θέτουν ως στόχο για διαφθορά και κατάχρηση δημοσίου χρήματος.

Τόσο η Χαμάς όσο και ο Νετανιάχου έχουν ανάγκη να συνεχίσει ελεγχόμενα αυτός ο γύρος πολεμικής αναμέτρησης στο τέλος της οποίας θα έχει αλλάξει ο πολιτικός χάρτης της Παλαιστίνης και θα έχει αποκατασταθεί η πολιτική κυριαρχία του Νετανιάχου στο Ισραήλ. Δύσκολο το στοίχημα αλλά υπαρκτό και με ορατό αντίτιμο. Οι μερικές εκατοντάδες νεκρών, οι τραυματίες και οι φωτογραφίες με τα διαμελισμένα κορμιά των παιδιών προφανώς και δεν ενδιαφέρουν τους κυνικούς πολέμαρχους της Μέσης Ανατολής της Δυτικής ή της Ανατολικής όχθης του Ιορδάνη. Άλλωστε για χίλια χρόνια τώρα η Ιερουσαλήμ μας διδάξε πώς είναι κάτι παραπάνω από μία πόλη. Είναι ταυτόχρονα το τίποτε και τα πάντα. Ενδεχομένως δε η ιστορία της καταδεικνύει με τον πλέον κυνικό τρόπο πως ποτέ δεν υπήρξε ούτε Θεός, ούτε Αλλάχ ούτε και Γιαχβέ και πως όλα αυτά είναι αποκυήματα της παθολογίας των ανθρώπων. **A**

ATHENS VOICE PODCAST

Αυτή την εβδομάδα ακούμε ιστορίες. Για τη δημιουργία του κόσμου, του Γαλαξία, της Ελλάδας και για τα πρόσωπα που έφτιαξαν τον μύθο της

1

ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΓΓΟΝΗ ΜΟΥ ΔΑΦΝΗ ΜΕ ΤΗ ΜΑΡΙΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Μια συναρπαστική σειρά από την καθηγήτρια και ιστορικό σε συνεργασία με τον Μάκη Προβατά

2

ΠΩΣ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΤΗ ΛΕΝΑ ΔΙΒΑΝΗ

Η συγγραφέας και πανεπιστημιακός αφηγείται με μοναδικό τρόπο την ολοκλήρωση του ελληνικού κράτους

3

ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Η Επανάσταση του 1821 μέσα από τα μάτια των πρωταγωνιστών της. Αποσπάσματα από τα απομνημονεύματα οπλαρχηγών, αγωνιστών και φιλελλήνων.

4

ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΟΝΙΣΗ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Η μαγευτική σειρά για τα άστρα με τον διευθυντή του Ευγενιδείου Πλανηταρίου. Μια συζήτηση με τον Μάκη Προβατά με μουσική υπόκρουση ευγενική παραχώρηση του Βαγγέλη Παπαθανασίου.

5

ΜΥΘΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΥΡΙΑΝΟ

Συνομιλώντας με τα πρόσωπα που έφτιαξαν τον μύθο της σύγχρονης Ελλάδας. Μια αναδρομή στον χρόνο με ανθρώπους που όλοι θα θέλαμε να συναντήσουμε.

Ακολουθήστε τα podcast μας στο Spotify, Apple, Google play music

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΑΡΧΑΡΙΟΥΣ

Όχι άλλη αναδάσωση, αφήστε την στην Γκρέτα

Του ΗΛΙΑ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ

Μήπως τις προάλλες μ' ένα φίλο. Ετοιμάζουμε, λέει, ένα πρόγραμμα για τα σχολεία με περιεχόμενο την αναδάσωση και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και επειδή βρέθηκε ένας χορηγός είναι ευκαιρία και μήπως ξέρεις κανένα δήμαρχο που ενδιαφέρεται και τα σχετικά. Του λέω η αναδάσωση είναι σοβαρό ζήτημα, δεν είναι για παιδιά, ούτε για δασκάλους, απαιτεί μελέτες από ειδικούς (δασολόγους) για τα είδη, την εποχή, την ανάπτυξη των φυτών, την προστασία τους, μέχρι να αποκτήσουν μέγεθος, από τα ζώα που βόσκουν, το ενεδεχόμενο πότισμα, τα παράσιτα, με άλλα λόγια θέλουν μια φροντίδα και μια γνώση που δεν διαθέτουν ούτε τα παιδιά ούτε οι δάσκαλοι ούτε οι σπόνσορες, όλοι θέλουν να κάνουν κάτι στα γρήγορα, να βγουν οι σχετικές φωτογραφίες, να έρθει η τηλεόραση και πάμε για άλλα. Μου λέει ο χορηγός είναι ξένος, το έχει ξανακάνει, είναι σύμφωνη και η... Γκρέτα, τη βρήκε πολύ καλή ιδέα, δεν κατάφερα να τον πείσω. Του ξαναλέω βρείτε κάτι άλλο, η αναδάσωση με εταιρείες lifestyle δεν έχει αποδόσει πουθενά, πες μου σε παρακαλώ ένα παράδειγμα, η μόνη καλή περίπτωση που ξέρουμε στην Αττική είναι το Διοικητικό Δάσος της Καισαριανής, αλλά αυτό χρειάστηκε χρόνια και ένα σύστημα υποστήριξης (τη Φιλοδοσική Ένωση Αθηνών και παλιότερα τους βασιλιάδες) το οποίο δεν διαθέτουμε σήμερα, οι περισσότεροι δήμοι δεν έχουν ούτε την υπομονή ούτε το προσωπικό, θέλουν φοινηκές έτοιμους σε γλάστρες, εκεί αρχίζει και τελειώνει το capacity της αυτοδιοίκησης, δεν θέλω να σε απογοητεύσω, του είπα, ή μάλλον θέλω, θέλω να προστατεύσουμε το περιβάλλον από την άγνοια και την προχειρότητα, ανεξαρτήτως των αγαθών προθέσεων, αλλά και πάλι δεν κατάφερα να τον πείσω.

Μετά θυμήθηκα μια πρόσφατη περίπτωση παρέμβασης σε δάσος από εταιρεία αιολικής ενέργειας στην Εύβοια, ως δράση ανταποδοτική, το μόνο που κατάφεραν ήταν να καθαρίσουν το υπόροφο από πεσμένα φύλλα και κλαδιά, αλλά αυτό είναι καταστροφικό γιατί η νεκρή βιομάζα δεν είναι σκουπίδι, είναι το υπόβαθρο για τη βλάστηση των σπόρων και την ανάπτυξη των νεαρών φυτών, τα περισσότερα περιαιρικά δάση υποφέρουν ακριβώς απ' αυτό, την απουσία αναγέννησης γιατί δεν υπάρχει «υπόροφος», φοβούνται την πυρκαγιά, έτσι φτιάχνουν δάση «αποστειρωμένα» αλλά αυτά δεν είναι δάση είναι ζαρντινιέρες...

Δεν θα εξαντλήσω βέβαια το θέμα της αναδάσωσης εδώ, είναι μια μεγάλη και πονεμένη ιστορία, περισσότερο ήθελα να μιλήσω για την «περιβαλλοντική εκπαίδευση» που ξεκίνησε κι αυτή με ένα λάθος όραμα και κατέληξε σε μια βαρετή ρουτίνα, βαρετή για τα παιδιά, γιατί οι δάσκαλοι την καταβρήκαν με τις εκδρομές, τα εκτός έδρας, τις εκπαιδευτικές άδειες, τα σεμινάρια, την μετεκπαίδευση, τα διδακτορικά και πάει λέγοντας, αλλά από ουσία μηδέν. Γιατί αυτό που αδοκίμως ονομάζεται «περιβαλλοντική συνείδηση» δεν διαμορφώνεται μέσα την αβασάνιστη μετάφραση της μεθόδου για την εν γένει προσέγγιση των θετικών επιστημών στη γλώσσα υποτίθεται των νέων ανθρώπων, αλλά από την ανακάλυψη της νέας μεθόδου η οποία προφανώς και δεν έχει προκύψει, αλλιώς θα το μαθαίναμε, η οποία δεν είναι ούτε η μέθοδος της Γκρέτα, ούτε η απόπειρα δημιουργίας νεαρών επιστημόνων με πρωτόγονα μέσα και εργαλεία. Είδα τις προάλλες ένα πρόγραμμα σε νησιά (εκπαιδευτικό) για τη διαχείριση του νερού. Μακάρι να γινόταν έτσι. Διηλαθί εκεί που απέτυχε το όλον σύστημα (με τα τρύπα δίκτυα, την υφαλμύρωση, τις διαρροές ρύπων στους υδροφορείς, την μη εξοικονόμηση, την αφαλάτωση, την πειρατεία στους μετρητές της κατανάλωσης κτλ.) θα πετύχουν υποτίθεται οι μικροί φωστήρες και μάλιστα θα βάλουν τα γυαλιά στους μεγαλύτερους οι οποίοι διαβρωμένοι από την καθημερινότητα και τον ωχαδερφισμό, δεν έχουν ούτε το κουράγιο ούτε την εσωτερική ορμή για να τα καταφέρουν... Απλοϊκότητες και κατά συνθήκη ψεύδη που βολεύουν αλλά δεν λύνουν κανένα πρόβλημα.

Και η κλιματική αλλαγή; Και η ρύπανση; Και ο πόλεμος; Ε τι να κάνουμε, δεν είναι για παιδιά. Δεν είναι ίσως ούτε για μεγάλους, τουλάχιστον σε χώρες σαν τη δική μας που δεν ξέρει η δεξιά τι ποιεεί η αριστερά και αντιστρόφως. Σε χώρες όπου ο κάθε υπουργός, υφυπουργός, γραμματέας, βουλευτής και σύμβουλος ανακαλύπτει τον ωκεανό των προβλημάτων και τον «προκλήσεων» για μια το πολύ διετία, και μέχρι να πάρει χαμπάρι τι συμβαίνει, απέρχεται και πάλι από την αρχή. Και πριν απέλθει, μας πετάει και έναν (ακόμη) νόμο στη μούρη. Ο νόμος ως απάντηση στην αμχανία της πολιτικής. Θυμάμαι μια φοβερή καρμάνια τη δεκαετία του '80 για τον θόρυβο. Νομοσχέδια, επιτροπές, άρθρα, συνέδρια, ολοσέλιδες! Διαφημιστικές καταχωρήσεις. Σιγά - σιγά το ενδιαφέρον εξέπνευσε. Όχι όμως και ο θόρυβος. Η επιστήμη, η πολιτική, η κοινωνία, τα media κουράστηκαν. Πάμε για άλλα. Ποιος μιλάει σήμερα για το νέφος, για τα αυθαίρετα, για την προστασία των μνημείων; Ας είμαστε τουλάχιστον ειλικρινείς. Ας αφήσουμε τα παιδιά να παίξουν μπάλα κι ας δείξουμε στους μεγάλους τι δεν έκαναν. Όχι στη βάση μιας ενοχικής υπόμνησης, αλλά στη βάση των λαθών: της μεθόδου, της πολιτικής, της επιστήμης. **Α**

Στο μυαλό των αρνητών του εμβολιασμού

Αυτοί που εμβολιάζονται το κάνουν τόσο για τη δική τους υγεία όσο και για τη δημόσια. Αυτοί που δεν εμβολιάζονται;

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤΟΓΙΑ

Μπορείτε να προβλέψετε ποια θα είναι η στάση γνωστών σας ανθρώπων (συγγενών, συναδέλφων στην εργασία, παλιών συμμαθητών, μακρινών φίλων) απέναντι στον εμβολιασμό για την Covid-19; Εγώ έπαισα αρκετές φορές έξω. Άτομα (με προχωρημένες σε πολλά θέματα απόψεις) που περίμενα ότι θα έκαναν εμβόλιο από τους πρώτους, αποφάσισαν να παίξουν κατενάτσιο, κρυπτόμενοι πίσω από παρελκυστικά επιχειρήματα. Αντιθέτως, συντηρητικοί που αποφεύγουν τις αλλαγές και τα ρίσκα έδωσαν περήφανα το μπράτσο τους και δήλωσαν ότι συγκινήθηκαν.

Υπάρχει ένα ασφαλές γενικό κριτήριο με το οποίο θα μπορούσαμε να εξηγήσουμε τις δύο διαφορετικές στάσεις απέναντι στον εμβολιασμό; Οι πρώτες ιδέες που έρχονται στο μυαλό δεν είναι αναγκαστικά και οι πιο επαρκείς. Το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και το μορφωτικό κεφάλαιο σίγουρα παίζουν σημαντικό ρόλο αλλά αδυνατούν να εξηγήσουν όλες τις περιπτώσεις. Παρότι η καρικατούρα του αντιεμβολιαστή τον θέλει ανορθόγραφο και οπαδό της επίπεδης γης, το πραγματικό του προφίλ είναι πιο σύνθετο, με ψηφίδες από πολλές διαφορετικές παραδόσεις. Για παράδειγμα, μια κατηγορία που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο είναι οι δικηγόροι εκείνοι που δικαιολογούν την άρνηση του εμβολιασμού ως αντίσταση σε αντισυνταγματικά μέτρα. Μπορεί κάποιος να τους κατηγορήσει για χίλια πράγματα, όχι όμως για απουσία τυπικών προσόντων.

Μια δεύτερη γραμμή ερμηνείας είναι ο φόβος. Δεν εμβολιάζονται γιατί δεν μπορούν να διαχειριστούν τον φόβο τους και έτσι τείνουν ευήκοα ώτα σε κάθε ακραία θεωρία και ψευδή είδηση. Βρίσκω ότι μια τέτοια εξήγηση κάνει ένα σοβαρό πραγματολογικό λάθος. Είμαι σίγουρος - και από την προσωπική μου εμπειρία - ότι και όσοι εμβολιάζονται δεν είναι απαλλαγμένοι από το φόβο (ο οποίος είναι φυσιολογικό και χρήσιμο συναίσθημα). Διαφοροποιούνται όμως σε σχέση με τη διαχείρισή του, με τα επιχειρήματα που υιοθετούν για να τον εκλογικεύσουν, και το ρίσκο που προτιθενται να πάρουν σε σχέση με το προσδοκώμενο όφελος.

Είναι πολύ εύκολο να αποδώσουμε την αρνητικότητα για εμβολιασμό σε συγκεκριμένα ψυχολογικά χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, όσοι δεν θέλουν να εμβολιαστούν είναι άτομα εγωπαθή, ναρκισσιστικά, με κόμπλεξ κατωτερότητας. Είμαι αντίθετος στον να επιχειρούμε να εξηγήσουμε μαζί κοινωνικά φαινόμενα με όρους ατομικής ή και συλλογικής παθολογίας. Βρίσκω πιο δόκιμη τη μελέτη τέτοιων φαινομένων ως κοινωνικών και ιστορικών διαμορφωμένων στάσεων και ιδεών.

Ο κατάλογος των πιθανών ερμηνειών είναι μακρύς. Συνοπτικά, τόσο το επιχειρήμα της θρησκευτικής πίστης, όσο και αυτά της ελληνικής ιδιαιτερότητας και των χωρών που πέρασαν ή όχι Διαφωτισμό, δεν οδηγούν σε ασφαλείς προβλέψεις. Η εμπειρία μάς οδηγεί σε αντιφατικές παρατηρήσεις. Πολλοί πιστοί εμβολιάζονται, ενώ μαζικό κίνημα αντιεμβολιασμού υπάρχει και σε χώρες με πολύ μεγαλύτερη διαφωτιστική παράδοση από τη δική μας.

Σύμφωνα με τη δική μου ανάλυση, το βασικό κριτήριο είναι η εμπιστοσύνη ή όχι απέναντι στο νεωτερικό κράτος. Με αυτή την ταξινόμηση, μπορούμε να βάλουμε στην ίδια κατηγορία ομάδες με εντελώς αντίθετα χαρακτηριστικά: Εμπιστοσύνη στο κράτος μπορεί να έχει κι ο δεξιός που θεωρεί ιδανική εποχή τη μεταπολεμική συναίνεση με την αμερικανική κυριαρχία, το καουμπόκο στην τηλεόραση και την κόκα-κόλα στο κυριακάτικο οικογενειακό τραπέζι, αλλά και ο κομμουνιστής που γα-

λουχήθηκε με την πίστη ότι το κράτος και η επιστήμη, ακόμα κι όταν στιγμιαία παραπατούν, εργάζονται προς όφελος του σοσιαλιστικού ανθρώπου και της αναπόφευκτα θετικής έκβασης της Ιστορίας.

Από την άλλη μπάντα, ελάχιστη ή μηδενική εμπιστοσύνη απέναντι στο νεωτερικό κράτος μπορεί να δείξει τόσο ο θρησκοκόλλητος, όσο και ο «ριζοσπάστης» της «καχυποψίας». Η συνωμοσιολογική λογική που τείνει να γίνει «κυρίαρχη εναλλακτικότητα» είναι αναγκαστικά του συρμού σε μια εποχή κατά την οποία οι μεγάλες αφηγήσεις έχουν θεωρητικά τπτηθεί. Βέβαια, υπάρχει και ο προνομιακός χώρος όπου η θρησκοκλήψια και η πολιτική καχυποψία συναντιούνται: η trash TV.

Η ερμηνεία αυτή δεν αφορά αμιγώς την ιδεολογία. Εκτείνεται στο βαθύτερο επίπεδο της κοσμοθεωρίας, αγγίζοντας έτσι τις σφαίρες της ψυχολογίας, της οικογενειακής ιστορίας, αλλά και του αναλυτικού προγράμματος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Αν κάποιος αντιμετωπίζει τον νεωτερικό κράτος ως εχθρικό θεσμό (είτε γιατί εμποδίζει την ενότητα που μόνο η θεική τάξη μπορεί να εγγυηθεί, είτε γιατί συνιστά έναν από τη «φύση» του ψευδή θεσμό που διαιωνίζει την κοινωνική αδικία και καταστέλλει τις ατομικές ελευθερίες), τότε είναι συνεπές να μην εμπιστεύεται μια κορυφαία υπερεθνική επιχείρηση όπως τον εμβολιασμό του παγκόσμιου πληθυσμού. Αντιθέτως, αν κάποιος (με όλες τις ενστάσεις και την αυτόνομη κριτική) αντιμετωπίζει το νεωτερικό κράτος όχι σαν ένα θεσμό έξω, πάνω, και πέρα από το άτομο, αλλά ως συλλογικό δημιούργημα και ευθύνη μέσα στην Ιστορία, τότε είναι λογικό να δεχτεί ότι οι επιστημονικές και πολιτικές

ελίτ θα λειτουργήσουν, σε αυτή την κρίσιμη περίπτωση, με συναίσθηση της ευθύνης τους. Μια τέτοια στάση δεν ταυτίζεται με μια ψευδαίσθηση ότι ζούμε σε έναν κόσμο που είναι αγγελικά πλασμένος. Προυποθέτει όμως τη δημοκρατική πίστη ότι μέσω της πολιτικής συμμετοχής και της ειρηνικής επίλυσης των κοινωνικών συγκρούσεων, οι ελίτ θα λειτουργήσουν όχι μόνο προς το δικό τους όφελος αλλά και προς αυτό του κοινωνικού συνόλου.

Θα μπορούσε κάποιος να ρωτήσει: Και τώρα που βρήκαμε το κριτήριο (ας δεχτούμε ότι δέχεστε την ανάλυσή μου μέχρι να ολοκληρώσετε την ανάγνωση του άρθρου), τι θα το κάνουμε; Διαβάζω και ακούω την «κραυγή αγωνίας» ότι βρισκόμαστε μπροστά σε νέο διχασμό και αυτό πρέπει να αποφευχθεί πάση θυσία. Θέλει κάποιος να εμβολιαστεί — με γεια του, με χαρά του. Δεν θέλει κάποιος — αυτό είναι απολύτως σεβαστό προσωπικό του δικαίωμα. Αυτή είναι η μορφοποίηση της δημοκρατίας, μπλαμπλα... Τα παραπάνω μοιάζουν εσχάτως πολιτικά ορθά

αλλά στην ουσία τους είναι προβληματικά όσο δεν πάει. Ανεξάρτητα από την κριτική μας στην κυβέρνηση για άλλα θέματα, εδώ ακολουθεί οδονγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και βρίσκεται στο ίδιο μήκος κύματος με τις κυβερνήσεις όλων των πολιτισμένων κρατών του πλανήτη. Διαφωνώ κάθετα στο ότι δεν υπάρχει σωστή και λάθος απόφαση σε σχέση με το εμβόλιο (εκτός αν συντρέχουν συγκεκριμένοι ιατρικοί λόγοι). Αυτοί που εμβολιάζονται το κάνουν τόσο για τη δική τους υγεία όσο και για τη δημόσια. Αντιθέτως αυτοί που δεν εμβολιάζονται εκμεταλλεύονται τους πρώτους, περιμένοντας ότι η ανοσία της αγέλης θα δουλέψει και για αυτούς. Με μηδενικό ρίσκο, κρατούν για πάρτι τους όλα τα πιθανά οφέλη. Είναι σαν να έχουμε σταματήσει στο φανάρι για να στρίψουμε με σειρά, και έρχεται κάποιος από πίσω και μας περνάει αντιμετωπίζοντάς μας ως κοροΐδα. Αυτό δεν είναι ζήτημα δημοκρατικής άποψης ή πολιτισμού, είναι ζήτημα αντικοινωνικής συμπεριφοράς. **Α**

Ο Γιώργος Στογιάς είναι εκπαιδευτικός, συγγραφέας.

**ΕΙΝΑΙ ΣΑΝ
ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ
ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ ΣΤΟ
ΦΑΝΑΡΙ ΓΙΑ ΝΑ
ΣΤΡΙΨΟΥΜΕ
ΜΕ ΣΕΙΡΑ, ΚΑΙ
ΕΡΧΕΤΑΙ ΚΑΠΟΙΟΣ
ΑΠΟ ΠΙΣΩ ΚΑΙ ΜΑΣ
ΠΕΡΝΑΕΙ ΑΝΤΙΜΕ-
ΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΜΑΣ
ΩΣ ΚΟΡΟΪΔΑ**

GOODY'S[®]
★ BURGER HOUSE ★

NEO
EXTREME
LOADED
ΜΠΙΦΤΕΚΙ

ΓΕΜΙΣΤΟ ΜΕ

ΔΟΚΙΜΑΣΕ ΤΟ

goodys.com

[goodysapp](#)

18365

Το Philadelphia είναι εμπορικό σήμα του Ομίλου Mondelez International που χρησιμοποιείται βάσει σύμβασης παραχώρησης άδειας χρήσης σήματος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ελκυστική και με υψηλό ηθικό φορτίο η πρόταση Μπάιντεν

Ο κορυφαίος Έλληνας καθηγητής Οικονομικών της Υγείας μιλάει στην ATHENS VOICE

Του ΒΑΣΙΛΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Μόνον επικουρικά και, πάντως, υπό μία κεντρική συγκεντρωτική διοίκηση θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί με επάρκεια και ικανοποιητικά η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας της χώρας μας έναντι της απειλής από τη λοίμωξη COVID-19. Αυτό τονίζει, μεταξύ άλλων, ο κορυφαίος Έλληνας καθηγητής Οικονομικών της Υγείας και πρόεδρος του Ινστιτούτου Οικονομικών της Υγείας, Γιάννης Κυριόπουλος, ο οποίος χαρακτηρίζει ως θετική την αντίδραση του ελληνικού συστήματος Υγείας στην εξάπλωση της λοίμωξης COVID-19, ενώ αναλύει επίσης τις προϋποθέσεις όσο και τις επιπτώσεις της πρότασης του προέδρου των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν, για την προσωρινή και οικειοθελή παραίτηση των παρασκευαστριών φαρμακευτικών εταιρειών από τα δικαιώματά τους επί των πατεντών των εμβολίων κατά του νέου κορωνοϊού.

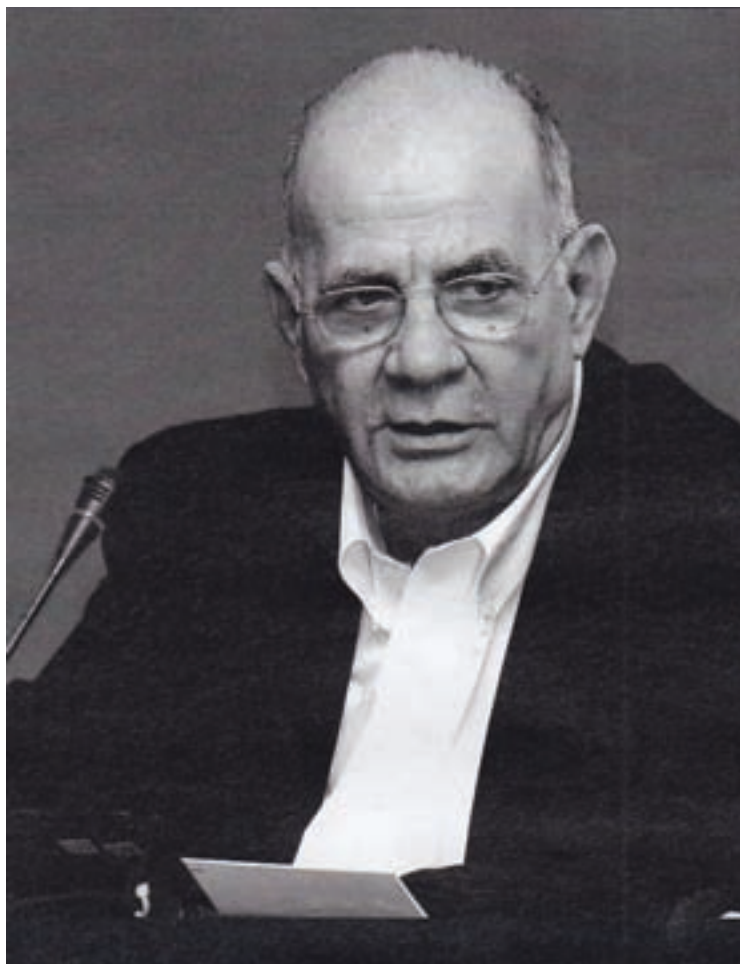
Κύριε καθηγητά, πόσο σας γοητεύει, πόσο σας προκαλεί αυτή συζήτηση, η οποία άνοιξε προς στιγμήν μετά τη δήλωση του προέδρου των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν, για την προσωρινή παραίτηση των παρασκευαστριών φαρμακευτικών εταιρειών από τα δικαιώματά τους επί της πνευματικής ιδιοκτησίας στα εμβόλια κατά του κορωνοϊού;

Πρόκειται για μια ελκυστική πολιτική πρόταση με υψηλό «ηθικό φορτίο» που κίνησε ένα «κύμα ενθουσιασμού» για την προσωρινή και μερική άρση της «πατέντας» του εμβολίου για την COVID-19 και πυροδότησε συζητήσεις με αποκλίνουσες προσεγγίσεις. Το ζήτημα της «πατέντας» ασχολεί από μακρού την παγκόσμια κοινότητα και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου για τα φάρμακα γενικότερα χωρίς αποτέλεσμα.

Η πρόταση του προέδρου Μπάιντεν έχει ως αφορμή τη δυσμενή εξέλιξη της πανδημίας στην Ινδία και σε άλλες χώρες της Ασίας και της Αφρικής και την αδυναμία αποτροπής της, και βασίζεται στην υπόθεση ότι αυτή οφείλεται στην ανισορροπία ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση εμβολίων. Όμως η ικανότητα παραγωγής εμβολίων δεν φαίνεται ότι είναι ο δεσμευτικός περιορισμός στην προμήθεια εμβολίων σε παγκόσμια κλίμακα. Στην πραγματικότητα, η ανισορροπία ανάμεσα στις ανεπτυγμένες χώρες και τις χώρες που δεν έχουν τους αναγκαίους πόρους είναι ένα πρόβλημα διανομής. Η πρόταση του προέδρου Μπάιντεν έχει μια περίεργη συλλογιστική, αφού παρακάμπτει την οφειλόμενη διεθνή βοήθεια προς τις φτωχές χώρες για την προμήθεια εμβολίων και θέτει ορθώς το πρόβλημα της επίτευξης ανοσίας της αγέλης σε παγκόσμια κλίμακα. Παράλληλα επιτυγχάνει τη μερική εξουδετέρωση της ανταγωνιστικής διείσδυσης των εμβολίων της Κίνας και της Ρωσίας, που διεκδικούν οφέλη από την επέκταση της γεωπολιτικής και της γεωοικονομικής επιρροής τους μέσω της απόκτησης κύρους από τη διάθεση εμβολίων σε μικρές ή μηδενικές τιμές. Ταυτόχρονα, με τον τρόπο αυτό αποσυμπίεζεται ο δυτικός κόσμος από την ασφυκτική πίεση απελευθέρωσης των εξαγωγών σε εμβόλια, διαγνωστικά «εργαλεία» και υγειονομικό υλικό που δεν είναι διατεθειμένος να πράξει, όπως έδειξε η εμπειρία διαχείρισης της πανδημίας.

Θα μπορούσε αυτή η συζήτηση να αποτελέσει την επιδίωξη ενός «φρένου» στις προθέσεις των παρασκευαστριών φαρμακευτικών εταιρειών για αυξήσεις στις τιμές των εμβολίων κατά του νέου κορωνοϊού;

Παρά το ότι η πνευματική ιδιοκτησία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η «πατέντα», συνιστά ενδοχόμενως το μοναδικό κίνητρο για την ερευνητική φαρμακευτική βιομηχανία, το «προνόμιο» αυτό αμφισβητείται κατά περιόδους. Είναι γεγονός ότι η καινοτομία στα φάρμακα και πρόσφατα στα εμβόλια αποτελεί τον κινητήριο μόντο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας στις ιατρικές υπηρεσίες. Είναι επίσης βέβαιο ότι οι «πατέντες» ευνοούν την ενίσχυση των μονοπωλιακών τάσεων και τον εκ τούτου την κυρι-

αρχία της φαρμακευτικής βιομηχανίας σε κρίσιμους τομείς των υγειονομικών αγορών.

Υπάρχουν τουλάχιστον δέκα εμβόλια Covid-19 που όλα παρέχουν σημαντική προστασία στη θετική έκβαση του νόσου και τη μείωση της θνησιμότητας. Ακόμη, οι εταιρείες που παράγουν αυτά τα εμβόλια έχουν, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, στόχους παραγωγής για το 2021 που είναι επαρκείς για τον εμβολιασμό πλέον του 90% του παγκόσμιου πληθυσμού. Υπό τις συνθήκες αυτές υπάρχουν οι προϋποθέσεις για μια αντιρόπηση που μπορεί να επιτύχει τις κατάλληλες τιμές, πράγμα που μπορεί να ενισχυθεί από την παρέμβαση των εθνικών ρυθμιστικών αρχών αλλά και των διεθνών οργανισμών, και κυρίως από την επείγουσα και αναγκαία διεθνή συνεργασία για την ενίσχυση της παγκόσμιας υγειονομικής ασφάλειας.

Στην Ελλάδα, η αξιωματική αντιπολίτευση έχει προτείνει για τις πατέντες των εμβολίων κατά του κορωνοϊού την άμεση άρση τους, προφανώς με απόφαση διεθνών οργανισμών. Ποια είναι η θέση σας;

Το θέμα έχει τεθεί από την περίοδο του «Γύρου της Ντόχα» στο Κατάρ το 2001 και στη συνέχεια από τον Τζότζεφ Στίγκλιτς (βραβείο Νόμπελ 2001) που έχει πρωτοστατήσει για την άρση της «πατέντας» για διάφορα νοσήματα όπως το HIV/AIDS και στην παρούσα φάση για την COVID-19. Η πρόταση αυτή έχει ισχυρή βάση, δηλαδή ότι η παραχώρηση της προστασίας στην ευρεσιτεχνία συνιστά μια κυβερνητική πράξη που οδηγεί σε μονοπωλιακές καταστάσεις και στην άπληστη κερδοσκοπία. Επίσης έχει ένα ισχυρό «ηθικό φορτίο» που κινητοποιεί τμήματα του πληθυσμού σε κοινωνικές και πολιτικές διεκδικήσεις. Όμως παραβλέπει το κόστος της μετάβασης σε μια ανοικτή αγορά και την απώλεια της παραγωγής καινοτομίας με σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην ιατρική αποτελεσματικότητα. Με την έννοια αυτή, η επίκληση της πολιτικής θέσης για την άρση της «πατέντας», με τον έναν ή άλλο τρόπο, έχει

εντόνως βολонταριστικό και ιδεολογικό «χρώμα».

Οι εναλλακτικές προσεγγίσεις που έχουν διατυπωθεί δεν παρέχουν επαρκή τεκμηρίωση σε δύο κρίσιμα ζητήματα: το πρώτο σχετίζεται με τη χρηματοδότηση των επενδύσεων και το δεύτερο με την παραγωγή καινοτομίας. Τα κόμματα συχνά χρησιμοποιούν επιστημονική επιχειρηματολογία για τις τρέχουσες ανάγκες της πολιτικής αντιπαράθεσης, με αποτέλεσμα να προκαλούν σύγχυση που οδηγεί σε ματαιώση και διάψευση των προσδοκιών. Το βασικό ερώτημα είναι: Με ποιο μηχανισμό θα επιτευχθεί η κατάργηση της «πατέντας» ώστε η «καταστροφή» μιας τεχνολογικής γενεάς θα καταστεί δημιουργική με την ανάδυση μιας διάδοχης καινοτομικής γενεάς προόδου στην ιατρική περιθάλψη που παρατείνει τη διάρκεια της ζωής και βελτιώνει την ποιότητά της; Η απάντηση είναι ο ρυθμιζόμενος ανταγωνισμός και τα ισχυρά κίνητρα. Όμως μια τέτοια συζήτηση δεν είναι εφικτή στη χώρα μας επειδή προσκρούει στα μείζονα προβλήματα πολιτικής παθολογίας που ενδημούν από μακρού.

Η αποζημίωση των εταιρειών, για οικειοθελή παραίτησή τους από τα δικαιώματά τους επί της πνευματικής ιδιοκτησίας στα εμβόλια, είναι μία διαφορετική πρόταση. Δεν συνεπάγεται μακροχρόνιες προστριβές και διενέξεις μεταξύ κρατών, διεθνών οργανισμών και εταιρειών;

Η παρασκευή των εμβολίων για την COVID-19 κινητοποιεί ανθρωπίνους και τεχνολογικούς πόρους μεγάλης κλίμακας. Εκατοντάδες χιλιάδες ερευνητές και επιστήμονες έχουν εμπλακεί και δισεκατομμύρια δολάρια έχουν δαπανηθεί για αυτό το μείζον επίτευγμα της υγειονομικής ιστορίας της ανθρωπότητας. Η μετάβαση σε ένα πλαίσιο μερικής ή μη άρσης της «πατέντας» προϋποθέτει μια διαδικασία διαπραγμάτευσης και συναίνεσης της φαρμακευτικής βιομηχανίας και των ρυθμιστικών αρχών από διάφορες χώρες για τις ειδικές συνθήκες της συμφωνίας, τη διάρκεια και το ύψος της αποζημίωσης. Πρόκειται για ένα εγχείρημα εξαιρετικά δυσχερές και πολύπλοκο που απαιτεί μακρό χρόνο και πόρους για την αγορά των δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, σε συνθήκες αβεβαιότητας ως προς τη δυνατότητα παραγωγής από τρίτες χώρες και την επίτευξη ισότιμης κατανομής σε κατάλληλα χρονικά όρια.

Τελικά, κύριε καθηγητά, αποτελεί γνήσιο λαϊκό αίτημα αυτό για τις πατέντες των εμβολίων ή ασχολούμαστε περίπου σκιάς;

Το θέμα έχει τεθεί και προκαλεί την ανταλλαγή επιχειρημάτων στα οποία υπεισέρχονται –πλην των οικονομικών και επιστημονικών– πολιτικές και ιδεολογικές διαστάσεις. Τα προνόμια της «πατέντας» προσφέρουν κίνητρα για την καινοτομία και ως εκ τούτου δυνάμεις για τη βελτίωση της ιατρικής αποτελεσματικότητας, με μετρήσιμα αποτελέσματα. Αυτή η διάσταση δεν πρέπει να τεθεί σε διακινδύνευση με την καταστροφή του μηχανισμού καινοτομίας χωρίς κάποια βιώσιμη εναλλακτική προσέγγιση.

Βεβαίως, η ρητορική του δεξιού και αριστερού λαϊκισμού για την απαξίωση των επιτευγμάτων της βιοϊατρικής και φαρμακευτικής τεχνολογίας βασίζεται στην κριτική της μονοπωλιακής συμπεριφοράς των σχετικών επιχειρήσεων. Έχουν επισημανθεί επιχειρηματικές πρακτικές κατάχρησης των προνομίων που εξασφαλίζουν οι «πατέντες». Αναμφίβολα οι φαρμακευτικές αγορές είναι ατελείς και συνεπώς οι παρεμβάσεις του κράτους, των ρυθμιστικών αρχών και των διεθνών οργανισμών είναι ευκαταίεες για την άμβλυνση των στρεβλώσεων.

Σας προβληματίζει το γεγονός ότι στην Αφρική εμβολιάζεται αυτή τη στιγμή μόλις 1 στους 500 ανθρώπους; Πόσο μπορεί να συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, πριν να γίνει απειλητική ακόμη και για τις προηγμένες δυτικές χώρες; Η φύση και ο χαρακτήρας της πανδημίας επιβάλλει την αναζήτηση λύσεων για την επίτευξη ανοσίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι ανεπτυγμένες χώρες δεν πρόκειται να είναι ασφαλείς σε έναν περίγυρο που δεν έχει πρόσβαση σε κατάλληλα εμβόλια. Παρά το γεγονός ότι στην παρούσα συγκυρία ο

αριθμός των κρουσμάτων στις χώρες της Αφρικής είναι χαμηλός, εντούτοις στην επόμενη περίοδο είναι πιθανό ότι πρόκειται να αυξηθεί και η απάντηση σε αυτό είναι μία: εμβολιασμός. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία οι χώρες αυτές έχουν δεσμεύσει με προαγορές εμβολίων για το 50% του πληθυσμού αλλά υπάρχουν αμφιβολίες για την υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων, ενώ πολλές χώρες του ανεπτυγμένου βόρειου ημισφαιρίου έχουν συμβάσεις με πλεονασματικές ποσότητες σε σχέση με τον πληθυσμό τους.

Η αντιμετώπιση της πανδημίας από το ΕΣΥ

Ο βαθμός ανταπόκρισης του συστήματος στην αντιμετώπιση της λοίμωξης COVID-19 σας γεμίζει αισιοδοξία ή είστε προβληματισμένος;

Οι επιδόσεις του ΕΣΥ αλλά και του υγειονομικού τομέα γενικότερα στην αντιμετώπιση της COVID-19 είναι, σύμφωνα με τις διεθνείς στατιστικές σειρές, καλύτερες από πολλές άλλες χώρες του αντλαντικού άξονα και της ευρύτερης ευρωπαϊκής περιοχής. Βεβαίως υπάρχουν πολλά σημεία της ασκούμενης πολιτικής που δικαιούνται έπαινο και άλλα στα οποία οφείλεται κριτική. Η σχετικά επιτυχής διαχείριση της πανδημίας οφείλεται στη συγκεντρωτική διοίκηση του χειρισμού, στην αφοσίωση του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού και στη συμμόρφωση των πολιτών στα μέτρα αποστασιοποίησης και ατομικής προστασίας, παρά τις μειοψηφικές αντιδράσεις τμημάτων του πληθυσμού.

Όμως αυτή η επίδοση δεν αντανάκλα τη βιωσιμότητα και την ποιότητα του ΕΣΥ, που είναι ζήτημα άλλης τάξης, για το οποίο οι απαιτούμενες διαρθρωτικές αλλαγές συνιστούν πολιτικό θέμα υψηλής προτεραιότητας που πρέπει να τεθεί σε ευρεία πολιτική και επιστημονική συζήτηση.

Αναμένετε κάποια αισθητή αύξηση της λοιπής συμβατικής νοσηρότητας και της συνεπαγόμενης σχετικής θνητότητας, εξαιτίας της κυριαρχικής ενασχόλησης του ΕΣΥ με την COVID-19;

Η παρατεταμένη πανδημική κρίση επέφερε μείζονα πλήγματα στην υγεία και την οικονομία αλλά και στο σύστημα ιατρικής περίθαλψης. Η αποτελεσματική ανταπόκριση του ΕΣΥ στην αντιμετώπιση της πανδημίας είχε παράπλευρες επιπτώσεις που δεν έχουν ακόμη καταμετρηθεί με ακρίβεια. Ειδικότερα τα φαινόμενα της «καθυστερημένης φροντίδας» έχουν δυσμενή επίδραση στην έκβαση των χρόνιων νοσημάτων και συνεπώς στην εμφάνιση «υπερβάλλουσας θνησιμότητας» σε πολλές χώρες. Παράλληλα, η εμφάνιση του «μετα-Covid συνδρόμου», που έχει πολυστηματική συμπτωματολογία, πρόκειται να επιβαρύνει τις υπηρεσίες υγείας με αυξανόμενο ρυθμό. Η πανδημία COVID-19 απορρόφησε μεγάλες δυνάμεις από το ΕΣΥ, με αποτέλεσμα τα νοσοκομεία και οι μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας να δεσμεύουν το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητάς τους στην περίθαλψη των ασθενών που έχουν πληγεί από τον κορωνοϊό.

Υπήρχε εναλλακτικός τρόπος για να ενεργοποιηθεί με επάρκεια το ΕΣΥ, έναντι της πανδημίας;

Το νοσοκομειακό σκέλος του ΕΣΥ υπερέβη τις δυνατότητές του στην πλέον κρίσιμη φάση της πανδημίας και αξίζει στους γιατρούς και τους νοσηλευτές η αναγνώριση της συμβολής τους. Θετική υπήρξε και η αντίδραση της κεντρικής διοίκησης στη διαχείριση των μέτρων στην

πρώτη φάση της πανδημίας, καθώς επίσης και η επέκταση των μονάδων εντατικής νοσηλείας και αυξημένης φροντίδας. Ωστόσο, η εμπειρία διαχείρισης της πανδημίας έδειξε ότι το ΕΣΥ χρειάζεται αλλαγές και μεταρρυθμίσεις για να καταστεί βιώσιμο, αλλά συνιστά επίσης επείγουσα προτεραιότητα η ανασυγκρότηση των υπηρεσιών δημόσιας υγείας στην κατεύθυνση μιας ενιαίας κρατικής υπηρεσίας διεπιστημονικής σύνθεσης και διατομεακής προσέγγισης.

Βεβαίως υπήρξαν προβλήματα στη διαδικασία ελέγχου του πανδημικού φαινομένου, ειδικότερα στη διαχείριση του διλήμματος: υγεία ή οικονομία. Συνοπτικά ωστόσο η αντιμετώπιση της πανδημίας στη χώρα μας είναι σχετικά επιτυχής, όπως αποδεικνύεται από τις συγκριτικές επιδόσεις που καταγράφει.

Πόσο πραγματική ανάγκη και πόσο καθαρή ιδεολογητική «σταθερά» αποτελεί το αίτημα για πρωταρχική εμπλοκή της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας στην αντιμετώπιση της λοίμωξης COVID-19;

Η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας υπήρξε «θύμα» της νοσοκομειοκεντρικής κατεύθυνσης του ΕΣΥ και της «έκρηξης» της βιοϊατρικής τεχνολογίας στις προηγούμενες δεκαετίες, αλλά και «θύτης»

του δημόσιου νοσοκομειακού τομέα που απορρόφησε το μεγαλύτερο μέρος της ζήτησης υπηρεσιών ιατρικής περίθαλψης. Στο ευρύτερο αυτό πλαίσιο η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας μπορεί να έχει έναν επικουρικό ρόλο στην προώθηση των μέτρων δημόσιας υγείας και ατομικής προστασίας καθώς και στους εμβολιασμούς. Βεβαίως, δεν μπορεί να έχει ηγεμονικό ρόλο, δεδομένου ότι η πανδημία συνιστά ένα μείζον ζήτημα δημόσιας υγείας για το οποίο απαιτείται διατομεακή κινητοποίηση.

Κύριε καθηγητά, θα μπορούσε να αποκτήσει ξαφνικά η χώρα μάχιμη πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, όταν όλοι οι ειδικοί μας εδώ και χρόνια λένε ότι, ουσιαστικά, δεν υφίσταται συγκροτημένη πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στη χώρα μας; Πραγματικά η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας αποτελεί την «αχίλλειο πτέρνα» του υγειονομικού συστήματος στη χώρα μας. Παρά το γεγονός ότι αυτή η διάσταση έχει διαπιστωθεί από μακρόν και η πολιτική ρητορική πλεονάζει ως προς την ανάγκη διαρθρωτικών αλλαγών, εντούτοις η μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας λιμνάζει και επιδρά αρνητικά στο σύνολο του συστήματος υγείας. Με αποτέλεσμα οι άνθρωποι και τεχνολογικοί πόροι στην πρωτοβάθμια φροντίδα να υποαπασχολούνται και η σπατάλη αυτή να πλήττει την υγεία και την ευημερία των πολιτών.

Θρωτικών αλλαγών, εντούτοις η μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας λιμνάζει και επιδρά αρνητικά στο σύνολο του συστήματος υγείας. Με αποτέλεσμα οι άνθρωποι και τεχνολογικοί πόροι στην πρωτοβάθμια φροντίδα να υποαπασχολούνται και η σπατάλη αυτή να πλήττει την υγεία και την ευημερία των πολιτών.

Τελικά, κύριε καθηγητά, ποιος φταίει για τη μη συναινετική, αλλά συγκρουσιακή αντιμετώπιση της πανδημίας στη χώρα μας;

Προφανώς υπό τις συνθήκες αυτές δεν είναι μια επιθυμητή και αποδεκτή κατάσταση η πολιτική σύγκρουση. Οι περιστάσεις επιβάλλουν μια αντίδραση συναγερμού με κινητοποίηση του συνόλου των ανθρωπίνων και διανοητικών πόρων, και το πολιτικό σύστημα έχει πρωτεύοντα ρόλο σε αυτή την προσέγγιση. Για τον λόγο αυτό απαιτείται τεκμηρίωση και υπευθυνότητα, κάτι που είναι δύσκολο για ένα πολιτικό σύστημα με κλειστό σύστημα αναπαραγωγής που αποκλείει την ουσιαστική συζήτηση και την ανταλλαγή ιδεών και προτάσεων. Πρόκειται για ένα σύμπτωμα πολιτικής παθολογίας, η υπέρβαση του οποίου απαιτείται, σε διαφορετικό βαθμό, από το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων. **A**

ΜΙΑ ΓΕΦΥΡΑ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΠΑΝΩ ΑΠΟ
ΤΗ ΣΥΓΓΡΟΥ
VOL. 6

ONASSIS
STEGI

ΜΟΥΣΙΚΗ
20.05.2021

ΣΤΟ YouTube
ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΩΝΑΣΗ
→ onassis.org

ΜΙΑ
ΓΕΦΥΡΑ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΠΑΝΩ
ΑΠΟ
ΤΗ
ΣΥΓΓΡΟΥ
VOL. 6

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Cancel culture: Στοργή και κατανόηση

Η αποδοχή και η καλοσύνη δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν ποτέ μέσα από την περιχαράκωση

ΤΗΣ ΜΥΡΣΙΝΗΣ ΓΚΑΝΑ

Μπορεί να φταίει που όταν ήμουν μικρή η μητέρα μου, όταν ήθελε να δοκιμάσει ένα στιλό ή απλώς να γράψει αφηρημένα κάτι, έγραφε πάντα τον στίχο του Εμπειρικού «Όλα στη γη θέλουν αγάπη και στοργή», μπορεί οι λέξεις που συναντάμε πολύ συχνά να είναι οι μέλισσες που επισκέπτονται τα κύτταρά μας και τα γονιμοποιούν, αυτή η φράση όμως σίγουρα με διατρέχει απ' άκρη σ' άκρη, και έφτασε τελικά να αποτελέσει την κατακλείδα σε μια συζήτηση με τη δεκατριάχρονη κόρη μου για την πολιτική ορθότητα και την cancel culture.

Προσπαθούσα αρκετό καιρό να εντοπίσω τους ακριβείς λόγους της ενόχλησής μου με διάφορες εκφάνσεις της εν λόγω κουλτούρας που, ενώ για τη γενιά όσων είμαστε από 40 και πάνω, είναι κάτι καινούριο, κάτι που προσπαθούμε να διαπραγματευτούμε, κάτι που συχνά κλονίζει μέσα μας βεβαιότητες που δεν ξέραμε καν ότι είχαμε, και μας αναγκάζει (καλώς, πολλές φορές) να επανεξετάζουμε πολλά πράγματα που θεωρούσαμε δεδομένα, για τις γενιές που έρχονται, αυτές που μπαίνουν τώρα στην εφηβεία, αποτελεί κυρίαρχη πραγματικότητα και ερμηνεία του κόσμου. Και αντιλήφθηκα ότι τελικά αυτό που με ταραίζει είναι ακριβώς ο δογματισμός και, επί της ουσίας, η απομόνωση που δημιουργεί, η απουσία αποχρώσεων και διαβαθμίσεων. Η μεγαλύτερη ένστασή μου εντοπίζεται στη γενικευμένη ατμόσφαιρα φόβου, επιφύλαξης και εκδικητικότητας που καλλιεργεί η κουλτούρα της ακύρωσης. Με λάβαρο

κάποιες λέξεις ή ιδέες-κλειδιά, εφαρμόζει τα ίδια κριτήρια για να αποθεώσει ή να ακυρώσει έναν σημαντικό καλλιτέχνη και μία influencer του Instagram, χωρίς να αναγνωρίζει κανένα ελαφρυντικό, κανέναν πρότερο έντιμο βίο, κανένα αποδεικτικό στοιχείο αθωότητας, καμία πιθανότητα αυθεντικού λάθους.

Η νεότητα βέβαια έχει συχνά ανάγκη να εκφράζεται με απόλυτο τρόπο, να παίρνει ακραίες θέσεις και να εφαρμόζει επλεκτικά ιδέες και θεωρίες. Πολύ συχνότερα έχει ανάγκη από ξεκάθαρες απόψεις που θα την απαλλάξουν από το βάρος της ατομικής ευθύνης απέναντι στα πράγματα, από κανόνες που ορίζουν τι είναι καλό και τι κακό, έναν κώδικα ηθικής, μία θρησκεία, εντέλει, και μία Γραφή, την οποία θα ακολουθήσουν πιστά οι πολλοί για να δημιουργήσουν ταυτότητα και να νιώσουν ότι ανήκουν κάπου. Αν προσφέρει ταυτόχρονα και μία αίσθηση (πραγματική ή πλασματική, δεν έχει σημασία) ρήξης με ό, τι έχει προηγηθεί, ακόμα καλύτερα.

Πίστευα πάντα, και εξακολουθώ να πιστεύω, ότι η καλοσύνη είναι η υπέρτατη αρετή (μαζί με την εξυπνάδα). Η καλοσύνη ως μία διάθεση προσέγγισης και κατανόησης των άλλων, όχι ως αφέλεια ή κουταμάρα, όχι το ένα και μοναδικό προσόν του «κορόιδου». Τρανταχτό παράδειγμα η νέα λέξη της μόδας, «ενσυναίσθηση», που εφαρμόζεται με τον επλεκτικότερο δυνατό τρόπο. Οφείλουμε να δείχνουμε πλέον ενσυναίσθηση, για συγκεκριμένες όμως ομάδες και «ταυτότητες». Ο κόσμος χωρίζεται σε

θύματα και καταπιεστές, και, ειδικά στις νεαρές ηλικίες, καλείται κανείς να επιλέξει το στρατόπεδό του.

Το θύμα είναι αυτοτονία η προσφιλέστερη και ασφαλέστερη επιλογή για τους περισσότερους. Μία επιλογή που συμφέρει, γιατί κρύβει στο κέντρο της μία βαθιά διαστροφή. Από τη θέση του θύματος, του αδικημένου, ο καθένας απαιτεί αναδρομική εκδίκηση, όχι μόνο για πράγματα που έχει ο ίδιος υποστεί, αλλά και για πράγματα που έχουν συμβεί και τελειώσει εδώ και χρόνια, δεκαετίες, αιώνες ίσως.

Θυμάμαι κάποτε το αίτημα προς την κοινωνία να είναι τα ίσα δικαιώματα, οι ίσες ευκαιρίες, για μαύρους, λευκούς, γυναίκες, άντρες, ανθρώπους κάθε φύλου και σεξουαλικότητας. Και παραμένω πεπεισμένη ότι ο μόνος δρόμος που οδηγεί στην πρόοδο είναι η έξοδος από κάθε είδους προκαταλήψεις, είναι η συνειδητοποίηση ότι υπάρχει μια συνεκτική ανθρώπινη εμπειρία κάτω από τις δισεκατομμύρια ατομικές μας εμπειρίες. Ας σηκώσει το χέρι ο άνθρωπος που δεν έχει βιώσει στιγμές απόρριψης, εξευτελισμού, αποκλεισμού ή εξαναγκασμού. Αλλά και αυτός που δεν έχει κάνει λάθος ποτέ, που δεν έχει παρασυρθεί, που δεν έχει χρειαστεί να ζητήσει συγγνώμη. Η ιδέα της συμπεριληψής, με την οποία συντάσσομαι πλήρως, οφείλει να είναι ουσιαστικά συμπεριληπτική για να μπορέσει να λειτουργήσει θετικά. Η αποδοχή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ποτέ μέσα στην περιχαράκωση, αλλά, για να επιστρέψουμε στον Εμπειρικό, με τη διαρκή υπενθύμιση ότι «όλα μοιάζουν στη βαθύτερη πηγή τους». **A**

ΣΤΗΝ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑ ΑΠΑΝΤΑΜΕ ΜΕ ΜΙΣΟΣ

Πολλοί αποστρέφονται ανθρώπους σαν κι αυτούς που τώρα μας ευεργετούν, που σώζουν τις ζωές μας και τις ζωές των αγαπημένων μας

Του ΣΑΒΒΑ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ

Η μισαλλοδοξία – μίσος εναντίον όσων έχουν διαφορετική δόξα, δηλαδή άποψη – παραπέμπει στη βία, στην προκατάληψη, στην περιωρισιοποίηση, στο στιγματισμό και στην απο-αποανθρωποποίηση που μπορεί να αισθανθούμε για οποιονδήποτε «διαφορετικό» φυλετικά, εθνικά, θρησκευτικά, σεξουαλικά, πολιτικά, κοινωνικά, πολιτισμικά.

Στη χώρα μας η εκθρόνηση, η αποστρέψη, η περιφρόνηση συχνά περισσεύει για τους μαύρους, τους Εβραίους, τους Τούρκους, τους Βόρειο-Μακεδόνες, τους μετανάστες, τους Γερμανούς, τους Ρομά, τους ΛΟΑΤΚΙ, τους μουσουλμάνους, τους «άλλους». Το δηλητήριο μίσους εκφέρεται ή εκδηλώνεται από πολιτικούς, διανοούμενους, ιερωμένους, «ταγούς» και τμήματα του πληθυσμού, που άβουλοι, σαν υπνωτισμένοι, τους ακολουθούν. Τυχαίο ότι εκατοντάδες χιλιάδες νέοι τα τελευταία χρόνια «διώχθηκαν» από την κρίση στην χώρα μας, για την οποία οι «ταγοί» δεν έκαναν τίποτα να την αποφύγουν.

Σκέφτηκα και πάλι τα παραπάνω με αφορμή τις συζητήσεις μου με τον αδελφό μου Ανδρέα Σαββόπουλο, αιματολόγο-ογκολόγο στην Νέα Υερσέη, στις ΗΠΑ. Με ενημερώνει διαρκώς για τον καθημερινό αγώνα που δίνουν οι επιστήμονες για να αντιμετωπίσουν την πανδημία της Covid-19, τη χειρότερη πανδημία για τη δημόσια υγεία εδώ κι ένα αιώνα, η οποία προκάλεσε τη σοβαρότερη κοινωνική, οικονομική και ψυχιατρική κρίση από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Έχω ιδιαίτερα εντυπωσιαστεί με τη συμβολή των εμβολίων σε αυτόν τον «υγειονομικό πόλεμο» και την αποτελεσματικότητά τους στην προστασία του πληθυσμού. Εχθές πληροφορήθηκα ότι από τα 115 εκατομμύρια άτομα που έχουν εμβολιαστεί στις ΗΠΑ, πέθαναν από τον κορωνοϊό λιγότερα από 300 άτομα. Κι από αυτά τα περισσότερα ήταν ασθενείς μεγάλης ηλικίας ή με υποκείμενο νόσημα. Μια άλλη έρευνα διαπίστωσε ότι το 99,7% των ατόμων που πέθαναν λόγω του κορωνοϊού δεν είχαν εμβολιαστεί. Εξίσου εντυπωσιακά αποτελέσματα έχουν δώσει επιπλέον πρόσφατες έρευνες.

Ορισμένοι άνθρωποι εργάστηκαν μέρα και νύχτα από την έναρξη της πανδημίας για να έχουμε αυτά τα επιτεύγματα. Θα αναφέρω

πρώτη τη Δρ. Kizzmekia Corbett, μια αφροαμερικανή γυναίκα 35 ετών από τη Βόρεια Καρολίνα. Ως επικεφαλής του τμήματος ανοσολογίας και εμβολίων στο Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας της Κυβέρνησης των ΗΠΑ (υπεύθυνος: Δρ. Fauci) πιστώνεται την ανάπτυξη του εμβολίου της Moderna, που χρησιμοποίησε την βιοτεχνολογία του mRNA. Πρόκειται για το ίδιο εμβόλιο με αυτό που αναπτύχθηκε από τις Pfizer/BioNTech, τα οποία φαίνεται να περιορίζουν δραστικά την πανδημία COVID-19 στις ΗΠΑ και σε κάποια μέρη της Ευρώπης. Η συμβολή και των άλλων εμβολίων κατά της Covid-19 στην ανοσοποιητική προστασία της ανθρωπότητας είναι επίσης ανεκτίμητη.

Όσοι θεσμοί και άτομα συμβάλλουν στον περιορισμό της πανδημίας θα πρέπει να θεωρηθούν ευεργέτες της ανθρωπότητας. Όπως το έθεσε ο Δρ Fauci: «Η Δρ Corbett θα μείνει στην ιστορία ως ένας από τους βασικούς συντελεστές στην ανάπτυξη της επιστήμης που θα μπορούσε να τερματίσει την πανδημία». Και να σκεφτεί κανείς πόσο δεινοπάθησε η ίδια και οι δικοί της άνθρωποι στη γενέτειρά της από τον ρατσισμό. Πόσο πάλεψε στον κόσμο αυτή η επιστήμων μέσα σε ένα αφιλόξενο περιβάλλον, αυτή που έγινε πρότυπο για την αφροαμερικανική κοινότητα, για όλη τη νεολαία, για να μπορέσει να μας προσφέρει υγεία και ασφάλεια;

Ο Δρ Fauci, η ηγετική μορφή στην επιστημονική διαχείριση της πανδημίας στις ΗΠΑ, επηρέασε όλο τον πλανήτη σε αυτό το πεδίο με τις επιλογές του. Γεννήθηκε στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης από Ιταλούς γονείς της μεσαίας τάξης και έζησε κι εκείνος την δική του «Οδύσσεια» για να μπορέσει προσφέρει.

Αλλά και οι ομόλογοι της Δρ Corbett στην εταιρεία BioNTech, στη Γερμανία, ο Δρ Ugur Sabin και η Δρ Ozlem Tureci, οι οποίοι δημιούργησαν και σε συνεργασία με την Pfizer παράγαν το εμβόλιο mRNA, είναι ένα ζευγάρι μουσουλμάνων επιστημόνων τουρκικής καταγωγής. Ο σύζυγος είναι γιατρός και γεννήθηκε στην Τουρκία, ενώ η σύζυγος γεννήθηκε στη Γερμανία από Τούρκους μετανάστες. Ενδεικτικό της αφοσίωσής τους στην αποστολή τους είναι ότι αυτό το ζευγάρι την ημέρα του γάμου τους, μετά την τελετή και τη δεξίωση επέστρεψαν στο εργαστήριο για να εργαστούν. Αυτό το ζευγάρι, όπως και η Δρ Corbett, χωρίς υπερβολή, μπορούν ήδη να θεωρηθούν ευεργέτες της ανθρωπότητας.

Τέλος θα αναφερθώ στον συμπατριώτη μας Δρ. Άλμπερτ Μπουρ-

λά, οποίος γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη, όπου και σπούδασε στην κτηνιατρική σχολή. Γεννημένος από Εβραίους γονείς, με προγόνους που χάθηκαν στο ολοκαύτωμα, είναι ένας ιδιοφυής άνθρωπος με αγάπη για τους ανθρώπους, τα ζώα, την πρόοδο και την ασφάλεια της ανθρωπότητας. Καθηγητής και συμφοιτητής του μιλούν με αγάπη και υπερηφάνεια για εκείνον.

Η ευθύνη που αισθάνεται για τον ρόλο του στη δημόσια υγεία φαίνεται από τις προσπάθειες που κάνει να αντιμετωπιστεί η πανδημία σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος μιας εταιρείας, που παράγει εκατοντάδες εκατομμύρια δόσεις εμβολίου, αρνήθηκε να εμβολιαστεί άμεσα ο ίδιος, υποστηρίζοντας ότι άλλοι πολίτες το χρειάζονται περισσότερο και άρα προηγούνται. Όμως την πατρίδα του και τα πρώτα επιστημονικά του βήματα ποτέ δεν ξέχασε. Στη Θεσσαλονίκη προσεχώς η Pfizer θα ιδρύσει ένα υπερσύγχρονο ερευνητικό κέντρο, στο οποίο θα απασχολήσει χίλιους επιστήμονες, διαφόρων κλάδων για την παραγωγή φαρμάκων και εμβολίων νέας τεχνολογίας. Θα ανοίξουν πολλές ευκαιρίες σε νέους ανθρώπους στο ερευνητικό και στο επαγγελματικό επίπεδο. Ανάλογη στάση με τον Α. Μπουρλά κράτησε και η καγκελάριας Μέρκελ. Η ισχυρότερη γυναίκα στον κόσμο αισθάνθηκε ότι οι ηλικιωμένοι και οι ασθενείς με σοβαρά νοσήματα προηγούνται. Η σύγκριση με τη στάση άλλων ηγετών είναι οδυνηρή.

Και αν μιλάω για τις παραπάνω περιπτώσεις είναι επειδή διακρίνω ότι ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού της χώρας μας –λευκοί και χριστιανοί– νιώθουν εκθρόνηση ή δυσπιστία για τους μαύρους, τους Εβραίους και τους μουσουλμάνους. Δηλαδή αποστρέφονται ανθρώπους σαν κι αυτούς που τώρα μας ευεργετούν, που σώζουν τις ζωές μας και τις ζωές των αγαπημένων μας. Όμως αυτοί που οι δικοί τους άνθρωποι υποδουλώθηκαν, εξοντώθηκαν, αποκλείστηκαν, κέρδισαν το στοίχημά τους με την ιστορία. Τώρα σώζουν τις ζωές ακόμα και αυτών που τους προηλασίζουν, τους σκυοφαντούν και τους θεωρούν κατώτερους να συχνάζουν στα ίδια σχολεία. Αυτοί εξακολουθούν να σώζουν φανατισμένους, παρανοϊκούς ανθρώπους, τους ίδιους ανθρώπους που βεβηλώνουν τους οικογενειακούς τάφους των ευεργετών τους, επειδή εκείνοι καταφέρνουν να είναι ζωντανοί, να δημιουργούν και να αγαπούν. Όταν οι μισαλλόδοξοι ζουν μόνο για να εκθρευτούνται. **A**

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΕ ΤΕΛ ΑΒΙΒ ΚΑΙ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Του ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

Πριν από ενάμιση χρόνο, λίγο πριν την παγκόσμια εξάπλωση του κορωνοϊού, πέρασα δέκα μέρες στο Ισραήλ. Από μια μικρή γκαρσονιέρα στη Φλορεντίν –την μπόεμικη συνοικία στο κέντρο του Τελ Αβίβ– εξερεύνησα αυτή την τόσο ενδιαφέρουσα και ζωντανή πόλη. Ο πολεοδομικός ιστός του Τελ Αβίβ μάς είναι πολύ γνώριμος: πυκνοκατοικημένες γειτονιές με πολυκατοικίες, νεοκλασικά και λαϊκές μονοκατοικίες με μικρές αυλές και μπουκαμβίλιες· το αστικό γκρι του μπετόν μαζί με τη θάλασσα, τον ήλιο και το χώμα της Μεσογείου. Η Φλορεντίν, με τη νεολαία στα χίπστερ καφέ και τα μίνι μάρκετ στα ισόγεια ταλαιπωρημένων πολυκατοικιών, θα μπορούσε να ήταν το Γκάζι ή το Μεταξουργείο. Διάσπαρτα στη «Λευκή Πόλη», τέσσερις χιλιάδες πανέμορφα διατηρητέα κτίρια Μπάουσαους (το μεσοπολεμικό αρχιτεκτονικό κίνημα που ίδρυσε ο Βάλτερ Γκρόπιους), που και αυτά μάς είναι πολύ γνώριμα.

Το αστικό τοπίο θυμίζει Αθήνα: μεϊκή χρήση κτιρίων, μικρομάγαζα και συνοικιακές μπουτίκ με κούκλες στις βιτρίνες, γκραφίτι στους τοίχους, σκόρπια δέντρα, σπασμένα πεζοδρόμια, κίνηση και κορναρίσματα. Ζαχαροπλαστεία με τεράστια κομμάτια χαλβά στη βιτρίνα. Φούρνοι με φρέσκο ψωμί και τυρόπιτες. Μουσεία-θησαυροί κρυμμένοι μέσα σε ιδιωτικές κατοικίες. Στις λαϊκές αγορές πάγκοι με όλων των ειδών τα ξηροκάρπια και τα μπαχαρικά, και τα πιο μεγάλα και ζουμερά ρόδια που έχω δει ποτέ. Λίγο παραδίπλα, σε έναν πάγκο με γραμματόσημα, ο παππούς που τα πουλάει, μόλις ακούει ότι είμαι από την Ελλάδα, μου δίνει δωρεάν μια καρτέλα φωνάζοντας «Μπίμμι! Μπίμμι! Αθενς!» (εκείνη ακριβώς την ημέρα, Παρασκευή, 3 Ιανουαρίου 2020, επισκεπτόταν την Αθήνα ο Μπενιαμίν Νετανιάχου).

Στο λιμάνι της Πάφας (Jaffa), ένα από τα πιο αρχαία λιμάνια στον κόσμο τα σοκάκια του οποίου θυμίζουν ελληνικό νησί, βρίσκω ένα μαγαζάκι χωμένο μέσα στην πέτρα, κοντά στο ελληνορθόδοξο μοναστήρι. Μπαίνω μέσα και, μέσα στο ημίφως της σκόνης, αντικρίζω ξύλινα αγαλμάτια και μπρούντζινες αντίκες. Ο ιδιοκτήτης μου λέει ότι κληρονόμησε το μαγαζί από τον περιηγητή πατέρα του. Τις αντίκες αυτές τις μάζεψε ο ίδιος στα ταξίδια του σε όλο τον κόσμο. Λίγο παραδίπλα ο παλιός σιδηροδρομικός σταθμός, ο πρώτος σταθμός τρένου στη Μέση Ανατολή, άνοιξε το 1891 για να συνδέσει τη Πάφα με την Ιερουσαλήμ και έκλεισε το 1948. Ιστορικά μιλώντας, η Πάφα είναι η άλλη όψη του Τελ Αβίβ: η «Μαύρη Πόλη» των Αράβων που εκδιώχθηκαν.

Το Τελ Αβίβ είναι μια σύγχρονη, κοσμοπολίτικη και κοσμική μεγαλούπολη στην οποία ευδοκίμουν και συνυπάρχουν πολλές αστικές φυλές. Είναι προορισμός για ψηφιακούς νομάδες και επιστήμονες, θέρετρο για τη γκέι κοινότητα, πύλη τουρισμού, με πλούσια συγγραφική και καλλιτεχνική παραγωγή αλλά και πόλος έλξης δημιουργών απ' όλο τον κόσμο. Η πόλη έχει καταφέρει να ενσωματώσει και να αφομοιώσει τους κραδασμούς της ιστορίας. Στην Πλατεία Πτζάκ Ραμπίν το μεγάλο αλλά αδιάφορο κτίριο του Δημαρχείου φέρνει μνήμες από το βράδυ της 4ης Νοεμβρίου του 1995, όταν η δολοφονία του πρωθυπουργού Ραμπίν από έναν φανατικό ακροδεξιό εκτροχίασε την ειρηνευτική διαδικασία και άλλαξε για πάντα την ιστορία της Μέσης Ανατολής.

Κάθε Πέμπτη απόγευμα βγαίνει το χαλά (challah) και ολόκληρη η πόλη μυρίζει φρεσκοψημένο ψωμί. Την Παρασκευή το μεσημέρι τα μαγαζιά κλείνουν για την αργία του Σαββάτου (Shabbat). Το ίδιο απόγευμα, με τον ήλιο να δύνει σιγά-σιγά, βλέπεις τους κατοίκους να μαζεύονται στα σπίτια συγγενών τους, να ανάβουν κερί, να λένε μια προσευχή και να τρώνε μαζί με φίλους· μια ευκαιρία για ανάπαυλα και περισυλλογή που κλείνει την εργάσιμη εβδομάδα. Η πόλη ηρεμεί. Τέτοια έθιμα μας επιτρέπουν να συνειδητοποιούμε και να διαχειριζόμαστε το πέρασμα του χρόνου, να αποκτούμε μια απόσταση από τα πράγματα· μόνο κέρδος θα είχαμε στη σημερινή κουλτούρα της ταχύτητας, της ρηχής υπερεικοινωνίας και της τεχνολο-

© ROMAN GERODIMOS

γίας, αν τα υιοθετούσαμε και τα προσαρμόζαμε στον δικό μας τρόπο ζωής.

Η μόνη υπενθύμιση κινδύνου είναι οι διάσπαρτες πινακίδες για τον συναγερμό και τα καταφύγια, όπως και τα πολύ ισχυρά και ορατά μέτρα ασφαλείας: ανιχνευτές μετάλλων, ένοπλοι φρουροί και σωματικοί έλεγχοι όχι μόνο στο αεροδρόμιο Μπεν Γκουριόν αλλά και στις εισόδους του σταθμού του τρένου. Το Τελ Αβίβ έχει πολλές ουλές αλλά διατηρεί τη ζωντάνια και το χαμόγελό του.

Η αίσθηση στην Ιερουσαλήμ δεν θα μπορούσε να είναι πιο διαφορετική. Ίσως έφταιγε το ψιλόβροχο και ο μουντός ουρανός, αλλά με το που βγήκα από το τρένο ένιωσα κατευθείαν την ένταση. Ο αέρας φέρει βαρύ θρησκευτικό, πολιτικό και πολιτισμικό φορτίο. Εδώ, μέσα στα τείχη της παλιάς πόλης, στην Οδό του Μαρτυρίου, βρίσκεται ο ομφαλός της Γης, ο κινήτρας της Ιστορίας για τρεις μεγάλες θρησκείες. Τέσσερις κοινότητες –Εβραίοι, Μουσουλμάνοι, Ορθόδοξοι Χριστιανοί και Αρμένιοι– ζούνε η μία δίπλα, πάνω και μέσα στην άλλη εδώ και χιλιάδες χρόνια. Σήμερα οι πάγκοι και τα μαγαζιά τους είναι γεμάτα με τα ίδια μικλιμπίδια και αναμνηστικά που φυσικά παράγονται όλα στην Κίνα. Τα όρια μεταξύ των κοινοτήτων είναι σχεδόν ανύπαρκτα, με εξαίρεση την πρόσβαση στους ιερούς τόπους: στον Θόλο του Βράχου για τους μουσουλμάνους, στο Δυτικό Τείχος για τους εβραίους, και στον Ναό του Πανάγιου Τάφου για τους χριστιανούς. Είναι τραγική ειρωνεία της ιστορίας ότι οι μητρες των τριών θρησκειών βρίσκονται ακριβώς δίπλα η μία στην άλλη, σε απόσταση λίγων μέτρων. Η μήπως είναι υπενθύμιση και επιταγή συνύπαρξης;

Όταν κάθε μέρα στις ειδήσεις ακούς το ίδιο πράγμα για έναν τόπο, τότε είναι φυσικό να δημιουργείται μία σύναψη στον εγκέφαλό σου – ένας αυτόματος συνειρμός που συνδέει τον τόπο με την είδηση. Όταν, κάθε μέρα επί

πέντε χρόνια, η Ελλάδα ήταν στους τίτλους των διεθνών ΜΜΕ λόγω της κρίσης χρέους, ήταν λογικό να δημιουργηθεί στους πολίτες άλλων χωρών ο μονοδιάστατος συνειρμός ότι Ελλάδα ίσον φτώχεια, κρίση, χρέος. Όταν κάθε μέρα επί δεκαετίες, το Ισραήλ και η Παλαιστίνη βρίσκονται στη διεθνή επικαιρότητα λόγω της διένεξης και της βίας, όταν τον παγκόσμιο διάλογο μονοπωλούν οι φωνές της πώλησης και του φανατισμού, τότε είναι λογικό η αντίληψή μας να αντικατοπτρίζει αυτές τις φωνές. Η εικόνα που σχηματίζουμε για τον τόπο, για τους ανθρώπους και για τη ζωή τους εκεί, βασίζεται στα αντίστοιχα στερεότυπα. Αυτό ισχύει στον υπερθετικό βαθμό για τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές: η κάθε μία λαμβάνει μια καρικατουριστική εικόνα της άλλης πλευράς, στην οποία προστίθενται η συσσωρευμένη ταπείνωση, η οργή, και τα τραύματα του παρελθόντος που έχει κληρονομήσει μέσα από τις διηνήσεις συγγενών, το εκπαιδευτικό σύστημα, τα ΜΜΕ και τη δημόσια επικοινωνία. Πολλοί στον αραβικό κόσμο όχι μόνο ονειρεύονται, αλλά και επιδιώκουν μία Μέση Ανατολή χωρίς το Ισραήλ: επιθυμούν, δηλαδή, την εξαφάνιση του κράτους του Ισραήλ. Ενώ αρκετοί στο ίδιο το Ισραήλ θεωρούν τα παλαιστινιακά εδάφη –αυτά τα λίγα και άγονα που έχουν απομείνει μετά από δεκαετίες καταστροφικής διαχείρισης της κρίσης από όλους, αλλά ειδικά από την πλευρά των ιδίων των Παλαιστινίων– ως τσιφλίκι στο οποίο δημιουργούν εποικισμούς ή μπαινοβγαίνουν κατά το δοκούν· θεωρούν ότι είναι βιώσιμη και φυσιολογική η σημερινή κατάσταση, στην οποία εκατομμύρια άνθρωποι ζουν μέσα σε γκρίζους προσφυγικούς σκουπίδοτοπους –όπως γλαφυρά τους περιγράφει ο Joe Sacco στο μνημείωδες graphic novel του– χωρίς στον ήλιο μοίρα και με μόνο τους καύσιμο την οργή. Τόσο οι μεν, όσοι και οι δε ζούνε σε δύο παράλληλα σύμπαντα· οι πραγματικότητες τους δεν συναντιούνται.

Όταν πόσταρα φωτογραφίες από το Τελ Αβίβ στο Facebook, οι παλαιστίνιοι φίλοι μου –εγγονοί προσφύγων που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στον Λίβανο αλλά θεωρούν τους εαυτούς τους πρόσφυγες– με διόρθωσαν: «Καλώς ήρθες στην Παλαιστίνη». Είναι νέα παιδιά – πανέξυπνοι, δημιουργικοί, φιλόδοξοι, αριστούχοι φοιτητές στην Ακαδημία του Σάλτσμπουργκ· αλλά θεωρούν ότι το Ισραήλ έχει εξαπολύσει γενοκτονία εφάμιλλη του Ολοκαυτώματος (όταν δεν θεωρούν ότι το Ολοκαύτωμα είναι μια ιστορική υπερβολή ή κατασκευή)· ότι το Ισραήλ δεν έχει θέση στον χάρτη.

Το Ισραήλ έχει πίσω του 73 χρόνια ύπαρξης ως ανεξάρτητο κράτος. Ούτε θα εξαφανιστεί από τον χάρτη, όπως ονειρεύονται πολλοί στον αραβικό κόσμο, ούτε θα ανεχτεί καθεστώς συνεχούς βίας και τρομοκρατίας· έχει ίσως τις καλύτερες μυστικές υπηρεσίες στον κόσμο και τους πιο συγκροτημένους μηχανισμούς άμυνας στη Μέση Ανατολή. Ταυτόχρονα όμως και οι Παλαιστίνιοι πρέπει επιτέλους να αποκτήσουν ανεξάρτητη κρατική υπόσταση και βιώσιμη προοπτική ως λαός· πρέπει κάπως να βρουν τρόπο να επουλώσουν τις πληγές τους και να προχωρήσουν μπροστά.

Η τωρινή έξαρση βίας καθίσταται ακόμα πιο επικίνδυνη και δυσεπίλυτη λόγω της νέας παγκόσμιας αταξίας: στον Νέο Ψυχρό Πόλεμο –Ρωσία και Κίνα εναντίον Δύσης, Ισραήλ εναντίον Ιράν, Ιράν εναντίον Σαουδικής Αραβίας, Τουρκία εναντίον όλων– είναι αποδυναμωμένες εκείνες οι δικλείδες ασφαλείας και σταθερότητας που υπήρχαν παλαιότερα. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ δεν έχει πλέον το κύρος και την παγκόσμια αναγνώριση που έφερε κάποτε ο ρόλος. Οι μεγάλες δυνάμεις έχουν απομακρυνθεί από την πολυμερή διπλωματία και διαγκωνίζονται για να διασφαλίσουν τα συμφέροντά τους. Η ήπια ισχύς των ΗΠΑ και η διεθνής και σταθεροποιητική παρουσία της Ευρώπης έχουν κλονιστεί σοβαρά.

Η συνεχής ροή δυσάρεστων ειδήσεων από τη Μέση Ανατολή έχει προκαλέσει εδώ και χρόνια σύγχυση, μνησικακία και «κόπωση συμπόνιας» (compassion fatigue) στη διεθνή κοινή γνώμη. Αργά αλλά σταθερά η ανθρωπότητα υπόσταση –η ατομικότητα– του κάθε Ισραηλινού και Παλαιστινίου σβήνει και τη θέση της παίρνει ένα στερεότυπο· μια δισδιάστατη εικόνα. Μέχρι που, εκεί που περπατάς, στην παλιά πόλη της Ιερουσαλήμ, πέφτεις πάνω σ' ένα μικρό, φτωχό κοριτσάκι που σε κοιτάει στα μάτια· ένα κοριτσάκι που θα μπορούσε να είναι το δικό σου κοριτσάκι, ένα παιδάκι απ' την Ελλάδα, αλλά δεν είναι· και μέσα στα μάτια της βλέπεις όλη την αθωότητα της ανθρώπινης φυλής, και το μόνο που θέλεις να κάνεις είναι να προστατέψεις και να φροντίσεις αυτό το ένα παιδάκι. Αυτή είναι η Μέση Ανατολή: αυτό το παιδάκι. **Α**

ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΤΕΙΧΗ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΠΟΛΗΣ, ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ, ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Ο ΟΜΦΑΛΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ, Ο ΚΙΝΗΤΡΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΡΕΙΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

ΦΟΡΟΣ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΝ ΘΕΟΔΩΡΟ ΜΑΡΓΕΛΛΟ

Από τον JOHN DONATICH, διευθυντή του Yale University Press

Μάιος 2021

Ο πρόσφατος θάνατος του Θεόδωρου Μαργέλλου [Ντόρης για τους Έλληνες οικείους, Ted για τους ξενόγλωσσους] με οδήγησε στα ράφια της βιβλιοθήκης μου για να καμαρώσω τους τόμους της σειράς «The Margellos World Republic of Letters», στοιχισμένους δίπλα-δίπλα. Όλοι μαζί σχηματίζουν μια σημαντική βιβλιοθήκη, με το λογότυπο «Yale / Margellos» στη ράχη τους. Αυτά τα βιβλία είναι από τα πολυτιμότερα αποκτήματά μου. Έχω προσπαθήσει πολλές φορές να τα ταξινομήσω μ' έναν τρόπο που κάτι να σημαίνει και που να τιμά τον Ted Μαργέλλο: ανά γλώσσα πρωτοτύπου, ανά επώνυμο των συγγραφέων, ανά χώρα προέλευσης, ανά τίτλο, ανά είδος. Καμία από αυτές τις λύσεις δεν έμοιαζε ακριβώς σωστή, γιατί η ίδια η σειρά συνιστά μια επιτήδεια και πολύτροπη αλληλο-παραπομπή. Το άμεσα εμφανές ήταν το καταπληκτικό επίτευγμα της «Margellos»: ότι έγινε μια αληθινά κοσμοπολίτικη, κομψή, παγκόσμια, φιλόδοξη συλλογή βιβλίων, που προδίδει ισχυρή θέληση και ακλόνητη πίστη.

Αυτές οι αρετές περιγράφουν και τον ίδιο τον Ted. Θυμάμαι τρυφερά την πρώτη φορά που τον συνάντησα στο New Haven. Είχε έρθει, επ' ευκαιρία μιας επαγγελματικής του περιοδείας, να επισκεφτεί την κόρη του Ηλιοδώρα, που σπούδαζε Καλές Τέχνες στο Yale. Φορώντας ένα καλοραμμένο κοστούμι (ραβόταν στη Νάπολη) και το παπιγιόν του (σήμα κατατεθέν του), έφτανε κατευθείαν από ένα δείπνο με συνεργάτες, τους οποίους συναντούσε περιοδικά για να κουβεντιάσουν περί λογοτεχνίας, περί φιλοσοφίας· αυτός, που ήταν παραγωγός και έμπορος δημητριακών και οσπρίων – πραγμάτων της γης.

Εκείνος και η Σεσίλ επεξεργάζονταν τότε μια ιδέα εκδόσεων λογοτεχνικών μεταφράσεων σε συνεργασία με το Yale. Ήταν επί πολλά χρόνια

προσωπικός μου στόχος, όπως και άλλων στο Yale University Press, ν' αποτελέσουμε μέρος μιας διεθνούς λογοτεχνικής κοινότητας, μιας κοινότητας που θα έφερνε στο φως και θα προωθούσε παραγνωρισμένα λογοτεχνικά αριστουργήματα από όλο τον κόσμο στο αγγλόφωνο αναγνωστικό κοινό.

Αν και τα πράγματα φαίνεται να βελτιώνονται σιγά-σιγά, οι ελλείψεις στον χώρο της μεταφρασμένης λογοτεχνίας στην αγγλική γλώσσα ήταν και παραμένουν αρκετά γνωστές και πηγή όχι αμελητέας ντροπής. Όταν ξεκινήσαμε τη σειρά πριν από 15 σχεδόν χρόνια, μόλις ένα 3% των βιβλίων που εκδιδόνταν στην Αμερική ήταν μεταφράσεις. Κατ' εμέ, υπήρχε μια κάποια σκοπιμότητα πίσω απ' αυτή την άγνοιά μας, μια εσκεμμένη αφέλεια, που δεν μπορούσε να εκληφθεί παρά μόνο ως μια μορφή αλαζονείας. Ήταν κάτι που θελήσαμε ν' αναστρέψουμε σε συνεργασία με τη Σεσίλ και τον Ted Μαργέλλο, μέσω της κοινής συλλογής μας, της «Margellos World Republic of Letters».

Κλείσαμε τον προηγούμενο αιώνα μ' έναν απολογισμό φρίκης: πόλεμοι, γενοκτονίες, τρόμος. Ξεκινήσαμε τον νέο με παρόμοια αντίποινα. Πιστεύουμε πως ο κόσμος δεν μας καταλαβαίνει, όταν εμείς οι ίδιοι αφιερώσαμε ελάχιστο χρόνο να τον καταλάβουμε. Πού να στραφούμε για καθοδήγηση, επίγνωση, ενσυναίσθηση; Πώς μπορούμε να διδαχθούμε τις αξίες των πολιτισμών με τους οποίους διαφωνούμε – ή και χειρότερα;

Τι μπορεί να μας περιγράψει καλύτερα τη φοβερή σύγχυση των καιρών μας, αλλά και να μας υποδείξει το είδος του κόσμου μέσα στον οποίο θέλουμε να ζούμε; Τι άλλο από τη λογοτεχνία;

Οι άνθρωποι του λόγου, αυτοί που θα μπορούσαν να απελευθερώσουν τη γλώσσα από φαρμακερές ιδεολογίες, πιστεύουν πως είναι ακόμα δυνατόν να επινοήσουμε κοινές αξίες, που να μιλούν στον καλύτερό μας εαυτό. Για να το πω απλούστερα, μπορούμε να διαβάσουμε αυτό που ο άλλος γράφει. Μπορούμε να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε και να ενσωματώσουμε το ξένο αυτό στοιχείο στο συμβολικό μας σύμπαν. Μπορούμε ν' αφηγηθούμε πιο σύνθετες ιστορίες για τους εαυτούς μας, διαβάζοντας τη ματιά όλων όσων είναι διαφορετικοί από εμάς. Μπορούμε να ξυπνήσουμε από την «κόπωση της συμπόνιας» μας, συναντώντας ξένους

Από αριστερά: John Donatich, Θεόδωρος και Σεσίλ Μαργέλλου

λαούς μέσα από τη λογοτεχνία τους, επαληθεύοντας τον ανθρωπισμό τους και διορθώνοντας την άγνοιά μας.

Η σειρά «Margellos World Republic of Letters» ιδρύθηκε το 2009. Μέχρι σήμερα, έχουμε μεταφράσει περισσότερους από 100 σημαντικότητας συγγραφείς, που εκπροσωπούν σχεδόν είκοσι διαφορετικές γλώσσες, και έχουμε εκδώσει βιβλία που ενώνουν είδη, ύφη και ηπείρους: ανθολογίες κορυφαίων ποιητών, όπως των Adonis, Maria Baranda, Charles Baudelaire, Yves Bonnefoy, Κικίς Δημουλά, Μιχάλη Γκανά, Duo Duo, Sean O Riordain, Umberto Saba· μυθιστοριογράφους και διηγηματογράφους, όπως οι David Albahari, Antonio Lobo Antunes, Sinan Antoon, Hoda Barakat, Tahar Ben Jelloun, Can Xue, Witold Gombrowicz, Claudio Magris, Norman Manea, Pierre Michon, Patrick Modiano, Mairtin O Cadhain, Ζυράννα Ζατέλη, Θανάσης Βαλτινός, Μαρία Μήτσουρα, Μισέλ Φάις, Serhiy Zhadan· δοκιμιογράφους, όπως οι Laszlo Földényi, Marc Fumaroli, François Jullien, Karl Kraus, Michel Leiris, Pascal Quignard, Joke Hermsen, και πάρα πολλούς ακόμη – όλους σε έξοχες αποδόσεις ταλαντούχων μεταφραστών, πολλοί από τους οποίους είναι αναγνωρισμένοι συγγραφείς οι ίδιοι.

Υπάρχουν άνθρωποι που θεωρούν πως η μετάφραση είναι τέχνη ανέφικτη. Ο δικός μας Ρόμπερτ Φροστ φέρεται να έχει δηλώσει ότι «ποίηση είναι αυτό που χάνεται στη μετάφραση». Εγώ θα τον αντικρούσω, λέγοντας πως η ποίηση είναι ακριβώς αυτό που επιβιώνει στη μετάφραση – η μοναδικότητα μιας συγκεκριμένης ανθρώπινης φωνής, με τη σθεναρή αντίστασή της στην πίεση της κοινοτοπίας. Να τι μπορεί ν' ακουστεί στη μετάφραση.

Ο Ted και η Σεσίλ κατέστησαν δυνατή αυτή τη σειρά, επειδή πίστεψαν ακράδαντα, όπως κι εγώ, πως οι διακεκριμένοι μεταφραστές μας επιτελούν το έργο των αγγέλων. Στη θεολογία, η λέξη «μετάφραση» σημαίνει «να μεταφέρεις κάτι απευθείας στον παράδεισο, προτού επέλθει θάνατος» και αυτό μου φαίνεται μια προσφυής περιγραφή της ατόφιας φιλοδοξίας της μετάφρασης, αλλά και της «κοινωνίας» μεταξύ συγγραφέα, μεταφραστή ή μεταφράστριάς, και, προπαντός, εσού και εμού – των αναγνωστών τους.

Ήμασταν φίλοι. Ο Ted και η Σεσίλ είχαν επισκεφτεί τη σύντροφό μου Betsy και εμένα στο New Haven. Μας το ανταπέδωσαν με μια βασιλική φιλοξενία στην Αθήνα, όπου μας παρέθεσαν ένα δείπνο με το who-is-who των ελλήνων λογοτεχνών, κάποιους από τους οποίους εν συνεχεία εκδώσαμε. Ο Ted ήταν ένας αριστοτέχνης μάγειρας και είχε επιβλέψει ο ίδιος, με την άσπρη ποδιά του, το μενού που περιλάμβανε ένα gaspacho με εξωτικό παγωτό μουστάρδας και το φρεσκοτέρω ψάρι που είχα γευτεί ποτέ μου.

Όλα αυτά μ' έστειλαν πίσω στη βιβλιοθήκη μου, για να τιμήσω τον Ted, τον φίλο μου, που χρηματοδότησε το υπέροχο πρόγραμμά μας, φέρνοντας τα βιβλία μας στον κόσμο, αλλά και που ήξερε ν' απολαμβάνει ψυχική τε και σώματι όλα όσα έκανε. Στον Ted και τη Σεσίλ, από όλους εμάς του Πανεπιστημίου του Yale και από όλους τους αναγνώστες της «Margellos World Republic of Letters» ανά την υφήλιο: Σας ευχαριστούμε. **A**

**Η ΣΕΙΡΑ
«MARGELLOS
WORLD REPUBLIC
OF LETTERS»
ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΤΟ 2009.
ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ,
ΕΧΟΥΜΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΥΣ ΑΠΟ 100 ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΑΤΟΥΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, ΠΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΝ ΣΧΕΔΟΝ 20 ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ**

TB Total Business

Yes!

**BRANDING
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ
ΕΜΠΟΡΙΟ
ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ**

it's
time

- ΕΡΕΥΝΕΣ
- ΤΑΣΕΙΣ
- ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Think
outside
the
building.

thetotalbusiness.com

Story telling is the most powerful way to put ideas into the world

▲ Το σπίτι του Πύργου Σεφέρη, στην οδό Κυδαθηναίων 9, όπου γνώρισε τον έρωτα της ζωής του, τη Μαρώ Ζάννου

▼ Αν είχαν φωνή οι τοίχοι του (εγκαταλειμμένου) σπιτιού του Κωστή Παλαμά, στην Περιάνδρου 5, στην Πλάκα, θα είχαν πολλές ιστορίες να διηγηθούν για τις μούσες του

Ιστορίες αγάπης που γεννήθηκαν στην Αθήνα

ΜΟΙΑΖΟΥΝ ΜΕ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΑΛΛΑ ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΙΝΕΣ. ΑΛΛΕΣ ΕΧΟΥΝ ΚΑΛΟ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΚΑΚΟ ΤΕΛΟΣ, ΑΛΛΑ ΜΑΛΛΟΝ ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ Η ΖΩΗ. ΕΙΝΑΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΡΩΤΑ ΠΟΥ ΑΝΘΙΣΑΝ ΣΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΠΟΥ ΠΕΡΠΑΤΑΜΕ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΟΛΟΙ ΜΑΣ, ΣΕ ΜΙΑΝ ΑΛΛΗ ΕΠΟΧΗ. ΞΕΝΑΓΟΙ ΜΑΣ ΣΕ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ,

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗ, ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ-ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ, **ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΟΦΟΡΟΣ.**

Ο έρωτας του **Σεφέρη** για τη **Μαρώ Ζάννου**, οι νεαρές μούσες του **Παλαμά**, η τραγωδία του **Μιμήκου** και της **Μαίρης**, η μυθιστορηματική σχέση του **Περικλή Γιαννόπουλου** και της **Σοφίας Λασκαρίδου**

Του **ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ**, Φωτό: **ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ**

«Όλο μου το σώμα πονεί από επιθυμία», έγραφε ο Σεφέρης στη Μαρώ Ζάννου

Το πάθος του Γιώργου Σεφέρη για τη Μαρώ Ζάννου

Απειρα ήταν τα ερωτικά γράμματα που έγραψε ο Γιώργος Σεφέρης στη Μαρώ Ζάννου, τη μεγάλη αγάπη της ζωής του. Γνωρίστηκαν το 1936. Ήταν 36 ετών εκείνος, 38 εκείνη, παντρεμένη με δυο παιδιά. Ο Σεφέρης ζούσε στην Πλάκα, στην οδό Κυδαθηναίων 9, σπίτι το οποίο υπάρχει και σήμερα. Κάτω εκείνος, επάνω η αδερφή του Ιωάννα με τον σύζυγό της Κωνσταντίνο Τσάτσο, μετέπειτα πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Η Μαρώ Ζάννου, η οποία στο μεταξύ είχε πάρει το όνομα του συζύγου της, του ναυάρχου Ανδρέα Λόντου, ήταν μια πολύ όμορφη γυναίκα η οποία έκανε παρέα με διανοούμενους της εποχής. Σε ένα τέτοιο φιλολογικό «σαλόνι», στο σπίτι των Τσάτσων, γνωρίστηκε με τον βραβευμένο με Νόμπελ ποιητή. Η Μαρώ συνήθιζε να νοικιάζει ένα σπίτι στην Αίγινα και κάλεσε τον Σεφέρη. Η σχέση τους φαίνεται πως ήταν μοιραία να φουντώσει.

Η Μαρώ διηγούνταν αργότερα στο περιοδικό «Λέξη» ότι ο άντρας την δεν ενέκρινε και πολύ τις παρέες της ούτε και τα διαβάσματά της – μάλιστα, πολλές φορές έσκιζε τα βιβλία της. Όταν έμαθε για τη σχέση της της είπε ότι δεν τον πείραζε εάν χώριζαν, αλλά την απείλησε ότι εάν παντρευόταν τον Σεφέρη, δεν θα έβλεπε ποτέ ξανά τα παιδιά της.

Ο Σεφέρης και η Μαρώ ζούσαν τον έρωτά τους. Συχνάζαν στις αγαπημένες ταβέρνες του ποιητή, στου Ψαρρά και στον Πλάτανο, στην Πλάκα, έκαναν μεγάλες βόλτες, περνούσαν πολύ καιρό στην Αίγινα και ο Σεφέρης δεν σταματούσε να τη φωτογραφίζει και να της γράφει γράμματα όπως αυτό: «Τι τα θέλεις, σε στερήθηκα όλο το καλοκαίρι και γιατί ήσουν μακριά και γιατί ίσως, μ' όλες αυτές τις ανόητες ιστορίες, κι όταν ήσουν ακόμα κοντά μου, δεν σε είχα όπως θα το ήθελα. Όλο μου το σώμα πονεί από επιθυμία».

Όταν ξέσπασε ο πόλεμος ο Σεφέρης, ο οποίος εργαζόταν στο υπουργείο Τύπου, έπρεπε να ακολουθήσει την κυβέρνηση στην Αίγινα. Αλλά δεν μπορούσε να πάρει μαζί του τη Μαρώ εάν δεν παντρεύονταν. Και παντρεύτηκαν. Αφούσαν τα δυο παιδιά της Μαρώς στην Πηνελόπη Δέλτα, η οποία όμως λίγες ημέρες μετά αυτοκτόνησε και, τελικά, τα κράτησε, για όσο καιρό η Μαρώ έλειπε στο εξωτερικό με τον Σεφέρη, η αδερφή του πρώην άντρα της.

Ο Γιώργος Σεφέρης και η Μαρώ Ζάννου έζησαν όλη τους τη ζωή μαζί, κάπου μεταξύ του νέου τους σπιτιού στο Μετς, στην οδό Άγρας, του Πόρου, της Κύπρου, της Τουρκίας και της Μεγάλης Βρετανίας όπου ο Σεφέρης θα έπρεπε να εργάζεται ως διπλωματικός υπάλληλος. Εκείνος πέθανε το 1971 και η Μαρώ δώρησε τη βιβλιοθήκη του στη Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη στο Ηράκλειο Κρήτης, το αρχείο του στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη της Αθήνας και τις φωτογραφίες του στο Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας, ενώ εξέδωσε τα ανέκδοτα ποιήματά του και την αλληλογραφία τους. Συνέχισε να ζει στο σπίτι της οδού Άγρας έως τον θάνατό της, σε ηλικία 102 ετών, το 2000.

«...Ποτέ δε φανταζόμουν πως θα μπορούσα ν' αγαπήσω έτσι. Μου είναι αδύνατο να σου εξηγήσω τι είναι αυτό το τρομερά δυνατό και ζωντανό πράγμα που κρατώ μέσα στην ψυχή μου και μέσα στη σάρκα μου. Είμαι κάποτε σαν τρελός από τον πόνο και αισθάνομαι πως όλοι οι άλλοι μου δρόμοι έξω απ' αυτόν τον πόνο είναι κομμένοι. Πως μόνο απ' αυτόν μπορώ πια να περάσω» (από γράμμα του Σεφέρη στη Μαρώ).

Η αληθινή ιστορία του Μιμήκου και της Μαίρης

Πολλοί πιστεύουν ότι η ιστορία του Μιχαήλ Μιμήκου και της Μαίρης Βέμπερ είναι μύθος, όμως είναι πέρα για πέρα αληθινή. Πίσω στην Αθήνα του 1893, η Μαίρη από την Αυστρία έχει έρθει μόλις δυο χρόνια στην Ελλάδα, είναι 22 ετών και ζει στο παλάτι, καθώς εργάζεται ως γκουβερνάντα στη βασιλική οικογένεια, η οποία την επέλεξε για αυτή τη θέση λόγω της αριστοκρατικής της καταγωγής. Ο Μιχαήλ Μιμήκος, και αυτός 22 ετών, είναι γιατρός και δόκιμος αξιωματικός του στρατού, στο στρατιωτικό νοσοκομείο Μακρυγιάννη. Κανείς δεν γνωρίζει με σαφήνεια, ωστόσο θεωρείται ότι πιθανώς γνωρίστηκαν στο Ζάππειο, όπου έκανε τους περιπάτους του ο «καλός» κόσμος της εποχής.

Ανάμεσά τους αναπτύχθηκε ένας φλογερός έρωτας και οι δύο νέοι βρίσκονταν στα κλεφτά για όσο μπορούσαν, ανταλλάσσοντας δεκάδες ερωτικές επιστολές. Μια εκδοχή θέλει τη Μαίρη να μίλησε στον πατέρα της για τον Μιχαήλ, ζητώντας του να της επιτρέψει να τον παντρευτεί, μια άλλη λέει ότι ο Μιχαήλ ζήτησε το χέρι της Μαίρης από την οικογένειά της, όμως εκείνοι δεν τον ήθελαν και απέρριψαν κατηγορηματικά την πρότασή του.

Η Μαίρη, απελπισμένη, άρχισε να στέλνει γράμματα στον Μιχαήλ, στην υπηρεσία του, στου Μακρυγιάννη. Έπρεπε να δουν τι θα κάνουν. Σε ένα από αυτά τα γράμματα του δίνει το τελευταίο ραντεβού στην Πλάκα, προειδοποιώντας τον ότι θα αυτοκτονήσει αν εκείνος δεν πάει στη συνάντηση, αλλά ο Μιχαήλ δεν εμφανίζεται ποτέ. Ήταν άρρωστος, στο σπίτι του, δεν είχε λάβει ποτέ αυτές τις επιστολές της Μαίρης.

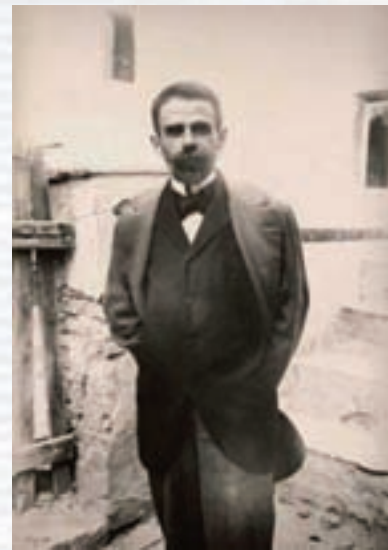
Εκείνη, απεγνωσμένη καθώς πίστεψε ότι ο αγαπημένος της την αρνήθηκε και σκόπιμα δεν απαντά στα καλέσματα της, ανεβαίνει στον Παρθενώνα και πέφτει στο κενό. Δεν πεθαίνει αμέσως και μεταφέρεται βαριά τραυματισμένη στο νοσοκομείο του Μακρυγιάννη, εκεί όπου υπηρετεί ο Μιχαήλ. Την προλαβαίνει ζωντανή κι εκείνη καταφέρνει να του πει τα τελευταία της λόγια: «Να ζήσεις και να με θυμάσαι». Ο αδελφός του Μιχαήλ αλλά και φίλοι του φροντίζουν να μην τον αφήσουν μόνο, αλλά εκείνος βρίσκει την ευκαιρία και, λίγες ώρες αργότερα, βγαίνει το υπηρεσιακό του περίστροφο και αυτοκτονεί.

Η ιστορία τους έγινε γνωστή αμέσως και συγκλόνησε όλη την Αθήνα, ενώ και οι δύο ετάφησαν στο Πρώτο Νεκροταφείο. Οι φίλοι του Μιχαήλ ζήτησαν οι δύο ερωτευμένοι να ταφούν ο ένας δίπλα στον άλλον, αλλά η οικογένεια της Μαίρης διαφώνησε και, σύμφωνα με ένα θρύλο, πήγαν τη νύχτα, τον ξέθαψαν και τον έθαψαν δίπλα στην αγαπημένη του. Τελικά, με παρέμβαση της πριγκίπισσας Σοφίας τάφηκαν ο ένας δίπλα στον άλλον και οι τάφοι τους βρίσκονται και σήμερα εκεί, στο Πρώτο Νεκροταφείο. Όπως και η επιγραφή που τοποθέτησαν οι φίλοι του Μιχαήλ, με υπογραφή «Οι εν ουρανών ερασταί Μαίρη και Μιχαήλ» και ημερομηνία «Μηνί φεβρουαρίου φθίνοντι εν 1893 έτει». Η επιγραφή, την οποία και σήμερα μπορεί να δει ο διαβάτης, γράφει: «Καρδιαίς αν σμιξουνε στη γη σαν τις καρδιαίς μας πάλι, ποτέ να μη χωρίσουνε η μία από την άλλη».

«Καρδιαίς αν σμιξουνε στη γη σαν τις καρδιαίς μας πάλι, ποτέ να μη χωρίσουνε η μία από την άλλη», γράφει η επιγραφή στους αντίκριστους τάφους του Μιμήκου και της Μαίρης, στο Α' Νεκροταφείο

Ιστορίες αγάπης που γεννήθηκαν στην Αθήνα

Ο έρωτας του Περικλή Γιαννόπουλου και της Σοφίας Λασκαρίδου

Η

ταν μια ημέρα του 1899 όταν η Σοφία Λασκαρίδου και ο Περικλής Γιαννόπουλος, ενώ έκαναν κάποιον από τους συνηθισμένους, μοναχικούς τους περιπάτους, η μοίρα τους έφερε να συναντηθούν τυχαία στην Καλλιθέα. Βλέποντας ο ένας τον άλλον, στάθηκαν, εκείνος τη χαιρέτισε βγάζοντας το καπέλο του και είπαν κάποιες κουβέντες - «είδα τον ουρανό στα μάτια του», έχει πει εκείνη.

Ο Περικλής Γιαννόπουλος ήταν λογοτέχνης, μεταφραστής και δοκιμιογράφος. Αντιφατική προσωπικότητα για πολλούς, ήταν ο πατέρας του κινήματος του ελληνοκεντρισμού. Η Σοφία Λασκαρίδου, μια όμορφη, από πλούσια οικογένεια κοπέλα, με ένα μεγάλο ταλέντο, τη ζωγραφική. Ήταν η πρώτη γυναίκα που φοίτησε στη σχολή Καλών Τεχνών, αφού πρώτα κατάφερε να πείσει τον βασιλιά Γεώργιο να αλλάξει τον νόμο. Πριν είχε δασκάλους τον Νικηφόρο Λύτρα και τον Γεώργιο Ιακωβίδη.

Ο Περικλής Γιαννόπουλος και η Σοφία Λασκαρίδου γοητεύτηκαν αμέσως ο ένας από τον άλλον. Κατά μια εκδοχή, μετά την πρώτη τυχαία αλλά και μοιραία συνάντησή τους, βρέθηκαν ξανά σε κάποιο σπίτι. Κι εκεί ξεκίνησαν όλα. Έκαναν μεγάλους περιπάτους στην εξοχική τότε Αθήνα και ο Γιαννόπουλος της ζητούσε να της κρατάει παρέα όσο εκείνη ζωγράφιζε. Η Λασκαρίδου είχε χαρακτηρίσει «ονειρεμένη πορεία» τον πρώτο τους περίπατο.

Ο Γιαννόπουλος τη ζητάει σε γάμο από τον πατέρα της αλλά εκείνος αρνείται. Το 1907 η Σοφία τελειώνει την Καλών Τεχνών και παίρνει υποτροφία να συνεχίσει τις σπουδές της στο Μόναχο. Ζητάει από τον Γιαννόπουλο να πάει μαζί της, να ζήσουν στο εξωτερικό, αλλά εκείνος αρνείται. «Δεν θα σε σταματήσω» της αποκρίθηκε, αλλά και «δεν μπορώ να φύγω από την Ελλάδα. Θέλω πάντα να έχω κοντά μου την Ακρόπολη».

Το επόμενο διάστημα είχαν συνεχίσει αλληλογραφία, ο Γιαννόπουλος της έγραφε «αν δεν σε κερδίσω, θα συντριβώ». Μια μαρτυρία λέει ότι ο Γιαννόπουλος συναντήθηκε με τη μητέρα της κι εκείνη του είπε ότι η κόρη της δεν είχε σκοπό να παντρευτεί, ήθελε να αφιερωθεί στην τέχνη.

Τη Μεγάλη Πέμπτη του 1910, σκνοθετεί το θάνατό του. Μπαίνει καβάλα σε ένα άλογο, φορώντας άσπρα ρούχα, στη θάλασσα του Σκαρμαγκά και αυτοπυροβολείται στο κεφάλι. Η σορός του έκανε 13 ημέρες να ξεβραστεί. Η Αθήνα συγκλονίζεται από το πρωτοφανές αυτό περιστατικό και η Σοφία, η οποία στο μεταξύ επιστρέφει από το Μόναχο, μαθαίνει στο τρένο για τον χαμό του.

Οι εφημερίδες έγραψαν ότι ύστερα από τόσες ημέρες στη θάλασσα, τα μαλλιά του αυτόχειρα είχαν γίνει κατάλευκα. Όταν βρέθηκε η σορός του, μεταφέρθηκε στην εκκλησία όπου έμεινε έως την επόμενη ημέρα που έγινε η κηδεία. Η εφημερίδα «Πατρίς» έγραψε: «Διεπιστώθη ότι το πτώμα είχαν ήδη περιποιηθεί χείρες αβραί, οι οποίοι είχαν αποθέσει επί της κεφαλής του στέφανον ανθέων εξαιρετικών και είχαν χύσει επ' αυτού μύρα. Ο αστυνόμος εξήγησεν ότι με το πρωινό τραίνο, κατήλθαν εξ Αθηνών δύο κυρίες του εξωτερικού, οι οποίαι μετέβησαν εις την εκκλησίαν και απέθεσαν επί του πτώματος πλήθος ανθέων τα οποία έφεραν εξ Αθηνών και το εμπύρσαν. Ακολουθώς, έφυγον χωρίς να καταστήσουν γνωστά τα ονόματά των». Η μία από αυτές τις γυναίκες ήταν η Σοφία Λασκαρίδου.

Όσο η σορός του ακόμη αγνοούνταν, η Λασκαρίδου τον είδε στον ύπνο της. Το πρωί, έκοψε λουλούδια από τον κήπο της και πήγε στο Σκαρμαγκά. Ήταν η μέρα που η θάλασσα ξέβρασε το πτώμα του. «Είχε περάσει δεκατρείς ημέρες στη θάλασσα. Αλλά ήταν πάντα ωραίος. Πήρα το κεφάλι του στην αγκαλιά μου και το φίλησα. Τα δάκρυά μου έπεφταν στα κλειστά του μάτια, έβρεχαν το πρόσωπό του. Έκλαιγε κι εκείνος μαζί μου. Δεν μπορούσα να τον αποχωριστώ. Πόσο γαλήνια, θεέ μου, ήταν η μορφή του».

Την ημέρα που ο Περικλής Γιαννόπουλος αυτοκτόνησε ήταν 41 ετών. Η Σοφία Λασκαρίδου 28. Μετά την κηδεία του, η μητέρα της βγήκε από το σπίτι κάτι να ψωνίσει και η Σοφία αποπειράται να αυτοκτονήσει, κόβοντας την καρωτίδα της. Η μητέρα, όμως, κάτι είχε ξεκάσει, επιστρέφει και τελικά η Σοφία σώθηκε. Επέστρεψε στο εξωτερικό, ολοκλήρωσε τις σπουδές της και μετά γύρισε για πάντα στην Ελλάδα. Το 1960 εξέδωσε ένα συμπλήρωμα των απομνημονευμάτων της, με τίτλο «Από το ημερολόγιό μου. Συμπλήρωμα: Μια αγάπη μεγάλη». Πέθανε πέντε χρόνια αργότερα στο πατρικό της σπίτι στην Καλλιθέα, στην οδό Λασκαρίδου και Φιλαρέτου, εκεί όπου σήμερα στεγάζεται η Δημοτική Πινακοθήκη Καλλιθέας. Ήταν 89 ετών.

Την ημέρα που ο Περικλής Γιαννόπουλος αυτοκτόνησε ήταν 41 ετών. Η Σοφία Λασκαρίδου 28.

Όταν γνώρισε τη Στέλλα Διαλέτη ο Παλαμάς ήταν 70 ετών κι εκείνη 20. «Είμαι γέρος» της έλεγε. «Εγώ βλέπω τα νιάτα της ψυχής σου» του απαντούσε.

Οι μούσες του Παλαμά

Τ

α Χριστούγεννα του 1921 ο Κωστής Παλαμάς είναι 60 ετών και ήδη διάσημος και καταξιωμένος ποιητής. Είναι, επίσης, παντρεμένος με τη Μαρία Βάλβη και έχουν τρία παιδιά. Σε μια επίσκεψή του στο σπίτι του ανιψιού του, Χρήστου Ξανθόπουλου, θα συναντήσει μια κοπέλα που θα ταράξει τις σκέψεις του για τα επόμενα 15 χρόνια.

Ήταν η Ελένη Κορτζά, 20 ετών. Οι δυο τους θα συνεχίσουν να συναντιούνται στις φιλολογικές βραδιές που διοργάνωνε ο Ξανθόπουλος, όμως ο Παλαμάς κάποια στιγμή θα πάρει το θάρρος να την προσκαλέσει στο «κελί» του, όπως συνήθιζε να αποκαλεί το ψυχοσπαστήριό του στην οδό Ασκληπείου 3. Παλαμάς και Κορτζά θα συναντιούνται όλο και πιο συχνά, κάνοντας ατελείωτες συζητήσεις για τη λογοτεχνία, για την πολιτική, για τη ζωή, για τα πάντα.

«Όταν η πόρτα ανοίγεται του καλυβιού και μπαίνεις σου το είπα, το ερμολόγιο γίνεται δόξα ναός... Όταν η πόρτα ανοίγεται του καλυβιού και μπαίνεις μπαίνει μ' εσέ, θαμπώνοντας τη σκέψη μου, ένα φως...», της γράφει σε ένα από τα δεκάδες γράμματά του.

Ποιος μπορεί να ξέρει αν ο έρωτας αυτός ήταν πλατωνικός ή είχε προχωρήσει. Από τις επιστολές του Παλαμά, όμως, φαίνεται καθαρά ότι η Ελένη του έδινε ζωή. Πολλές από τις επιστολές αυτές περιλαμβάνονται στο βιβλίο «Γράμματα στη Ραχήλ», όπως αποκαλούσε ο Παλαμάς την Ελένη Κορτζά. Το τελευταίο γράμμα που διασώζεται είναι από τον Αύγουστο του 1935. Μετά υπήρξε ένα διάστημα σιωπής. Η Ελένη Κορτζά αναγκάστηκε να ακολουθήσει τον στρατιωτικό πατέρα της πρώτα στην Αίγυπτο και μετά στη Νότια Αφρική και δεν πρόλαβε να τον ξαναδεί. Επέστρεψε το 1944, ένα χρόνο αφότου πέθανε ο Παλαμάς, ο οποίος στο μεταξύ ζούσε στο σπίτι της οδού Περιάνδρου 5, στην Πλάκα.

Την περίοδο που ο ποιητής βρισκόταν με τη «Ραχήλ», γνωρίζει μία ακόμη κοπέλα, η οποία, λένε, του έδωσε την τελευταία σταγόνα πάθους στη ζωή του. Ήταν η Στέλλα Διαλέτη, φίλη της κόρης του Παλαμά. Όταν γνωρίστηκαν εκείνη ήταν 20 ετών και ο Παλαμάς 70. «Είμαι γέρος» της έλεγε. «Εγώ βλέπω τα νιάτα της ψυχής σου» του απαντούσε η Διαλέτη. Το πάθος του Παλαμά για τη Στέλλα φαινόταν από τα γράμματά του: «Η νύχτα προχωρεί. Είμαι μόνος. Στη νύχτα. Στη σιωπή. Στην παράκρουση. Στη διέγερση. Είμαι εγωιστής. Είμαι απαιτητικός. Θέλω εγώ ο περασμένος να περάσεις κι εσύ μαζί μου. Θέλω να προσκυνήσω τα γόνατά σου. Να σου προσκυνήσω τα χέρια σου. Την όψη σου. Τα πόδια σου. Να συρθώ. Να ολολύξω. Να βουβαθώ. Να σ' αισθανθώ. Κοντά μου. Μα πολύ κοντά σου. Να σε σφίξω. Να σε προσκυνήσω. Και να σβήσω. Είμαι μόνος. Και μ' αφήνεις. Μα δε σ' αφήνω εγώ. Λόγια κοινά πρόστυχα ανεβαίνουν στα χείλη μου».

Ποιος να ξέρει, και σε αυτή την περίπτωση, αν ο έρωτάς του ήταν μόνο πλατωνικός. Το μόνο σίγουρο, ίσως, είναι ότι ο Παλαμάς υπήρξε ο πρώτος και τελευταίος έρωτας της Στέλλας Διαλέτη, η οποία έζησε ποτέ πολύ νέα. Για τον θάνατό της, ο Κωστής Παλαμάς έγραψε το ποίημα «Μνημόσυνο»: «...Αξύπνητη κι αγύριστη κι αγέραστη κι εγίνη, για την αγάπη ανάμνηση και ιδέα, μα κι αγωσύνη για τη λατρεία. Και σιωπηλή και έλεγε: κάτι λείπει...». Ήταν μόλις 28 ετών. **A**

INFO

Ο διαδικτυακός περίπατος «Ρομαντικοί περίπατοι και ιστορίες αγάπης που γεννήθηκαν στην Αθήνα» πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά, όπως και πολλές άλλες, από τον ΟΠΑΝΔΑ και το Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης (www.ekedisy.gr).

1821

ΑΝΟΙΧΤΟΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

200 χρόνια
από την Επανάσταση του 1821.
Και μετά;

Η ATHENS VOICE και ο Δήμος Αθηναίων συνδιοργανώνουν μεγάλη εικαστική δράση υπό την αιγίδα της Επιτροπής «Ελλάδα 2021», με την ευκαιρία της συμπλήρωσης των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, με τίτλο «200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821. Και μετά;».

Καλλιτέχνες καλούνται να φιλοτεχνήσουν ένα έργο που θα αφορά το πώς βλέπουν την Ελλάδα σήμερα. Κριτική Επιτροπή θα επιλέξει τα 21 επικρατέστερα έργα που θα πληρούν αισθητικά και εννοιολογικά την ιδέα της Δράσης.

Μάθε
περισσότερα:
athensvoice.gr

ΒΡΑΒΕΙΑ

- Τα 3 καλύτερα, σύμφωνα με την Κριτική Επιτροπή, έργα θα βραβευτούν με το χρηματικό ποσό των **€10.000** που θα καλύψει η εταιρεία **Groupama**.
- Τα πρώτα 200 έργα που θα σταλούν ψηφιακά στην Athens Voice θα τυπωθούν παρουσία του καλλιτέχνη σε 4 αντίτυπα με ψηφιακή μεταξοτυπία 35X50 από την **Technoprana** και θα χαριστούν στους καλλιτέχνες.
- Όλα τα έργα θα αναρτώνται στον ιστότοπο της Athens Voice.
- Όλα τα έργα θα δημοσιευτούν σε ειδικό Τεύχος-Αφιέρωμα με εξώφυλλο το έργο που θα κερδίσει το πρώτο βραβείο.
- **Έκθεση:** Τα έργα θα εκτεθούν, εφόσον το επιτρέψουν οι συνθήκες, το φθινόπωρο σε μια μεγάλη έκθεση σε χώρο Τέχνης του Δήμου Αθηναίων.
- **Διάρκεια:** Οι καλλιτέχνες μπορούν να στείλουν ψηφιακά το έργο τους μέχρι τις **31/8/2021** στο mail **art1821@athensvoice.gr**
- **Τεύχος-Αφιέρωμα:** Όλα τα έργα θα δημοσιευτούν σε ειδικό Τεύχος-Αφιέρωμα με εξώφυλλο το έργο που θα κερδίσει το πρώτο βραβείο.

OPENCALL

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ο Πρόεδρος της Βουλής, μας ξεναγεί στην πιο ουσια

Η ΒΟΥΛΗ, ΕΝΑ ΑΥΣΤΗΡΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΚΤΙΡΙΟ συνδυασμένο άρρηκτα με την ταραχώδη ιστορία της Ελλάδας, κρύβει μέσα του έναν πλούτο κειμηλίων, σημαντικό και κυρίως συναισθηματικό που, από τις 19 Απριλίου, ένα μέρος του εκτίθεται με τον καλύτερο τρόπο για να τον θαυμάσουμε και να γαληνέψει η ψυχή μας μπροστά στη δύναμη της Ιστορίας.

Η μεγάλη έκθεση «*Αντικρίζοντας την Ελευθερία! Στη Βουλή των Ελλήνων, δύο αιώνες μετά*» έχει ανοίξει τις πύλες της, προς το παρόν διαδικτυακά, στην ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων και μόλις ανοίξουν τα μουσεία είναι έτοιμη να υποδεχθεί και τους φυσικούς επισκέπτες που η οργανωτική επιτροπή θέλουν –και πρέπει– να είναι κυρίως νέοι και παιδιά.

Με μία τέτοια διάθεση νεανικού ενθουσιασμού (που τελικά δικαιώνεται) επισκεφθήκαμε την έκθεση, μετά από πρόσκληση του **Πρόεδρου της Βουλής**, του κ. **Κωνσταντίνου Τασούλα**, ο οποίος μας ξεναγήσει για πολλή ώρα μαζί με τον έναν εκ των δύο επιμελητών της έκθεσης, τον κύριο **Θοδωρή**

Κουτσογιάννη – η έτερη είναι η κυρία **Μαρία Καμνλάκη**.

Ο Πρόεδρος, με θαυμάσιο λόγο, ιστορική οξυδέρκεια, με κομψότητα και χιούμορ, μας ταξίδεψε μέσα στις τρεις αίθουσες της έκθεσης όπου εκτίθεται το πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα του «υλικού της Επανάστασης».

«Είναι ένα υλικό που προέκυψε αφού καταφέραμε να δαμάσουμε το άφθονο ιστορικό υλικό που διαθέτουμε» εξήγησε. «Νομίζω πως η Βουλή των Ελλήνων, με τους εξαιρετικούς επιστήμονές της και την Οργανωτική της Επιτροπή, κατάφερε αυτό το υλικό να το τιθασεύσει. Κατάφερε να κάνει μια δου-

Κωνσταντίνος Τασούλας

Στική έκθεση για το '21

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ,
Φωτογραφίες: ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΚΕΖΗ

Ο Πρόεδρος της Βουλής, Κ. Τασούλας, μπροστά στην εντυπωσιακή ταπισερί «Η Σχολή των Αθηνών» με πρότυπο τη νωπογραφία του Ραφαήλ στις Αίθουσες του Βατικανού. Δάνειο της Γαλλικής Εθνοσυνέλευσης, ειδικά για την Έκθεση.

λειά κυρίως αφαιρετική. Το πρόβλημα δεν ήταν τι να βάλουμε. Το πρόβλημα ήταν, λόγω της ποιότητας και της ποσότητας του υλικού που έχει η Βουλή, τι να μη βάλουμε.

Με το Βασιλικό Διάταγμα της 15ης Μαρτίου του 1838, επισήμως θεσμοθετήθηκε η 25η Μαρτίου σαν η μεγάλη Εθνική Γιορτή της Ελλάδος, η οποία επέτειος στα εκατό της χρόνια και στα εκατόν πενήντα της κακόπεσε. Κακόπεσε το 1921, γιατί η χώρα ήταν σε εκστρατεία, η οποία εκστρατεία οδήγησε ένα χρόνο μετά στη Μικρασιατική Καταστροφή. Τα εκατό χρόνια γιορτάστηκαν εννέα χρόνια μετά, δηλαδή το 1930. Επί δικτατορίας γιορτάστηκαν τα εκατόν πενήντα χρόνια με έναν τρόπο, θα έλεγα, κακόγουστο, ο οποίος ήθελε να οικειοποι-

θεί, παρά να αντικρίσει τη συγκλονιστική εκείνη επέτειο. Η Βουλή έχει ένα συγκλονιστικό υλικό στα έγκατά της, και τα κτίρια και τα αρχαιολογικά. Αυτό το υλικό έχει να κάνει με το ότι η Βουλή ήταν το πρώτο ανάκτορο της οθωνικής μοναρχίας και εν συνεχεία ο χώρος μέσα από τον οποίο αναπτύχθηκαν, φυλάχθηκαν, αναδείχθηκαν τα κειμήλια της Εθνικής Παλιγγενεσίας και ένα σωρό άλλα τεκμήρια εκείνης της περιόδου που θα τα παρουσιάσουμε σε δύο επίπεδα που χρονικά και χωροταξικά ταυρίζουν. Στο επίπεδο του Περιστευλίου, δηλαδή έξω από την Ολομέλεια της Βουλής, παρουσιάζουμε το προανάκρουσμα, τα προεόρτια, το προίμιο της Επανάστασης. Δηλαδή, όλη τη διανοητική, ιδεολο-

γική, πολιτική προεργασία της Επανάστασης, η οποία έγινε σταδιακά μέσα από την αρχαιολατρία η οποία εξελίχθηκε σε φιλελληνισμό, μέσα από τον Διαφωτισμό ο οποίος εξελίχθηκε σε πατριωτισμό και εν συνεχεία τη σκυτάλη πήρε αυτό που ο Σολωμός παραστατικά λέει "Ακούω κούφια τα τουφέκια, ακούω σμίξιμο σπαθιών, ακούω ξύλα, ακούω πελέκια, ακούω τρίξιμο δοντιών". Για να φτάσουμε στα πελέκια, στα ξύλα, στα ντουφέκια και σε όλα αυτά, έπρεπε να προηγηθεί ο Διαφωτισμός, η αρχαιολατρία. Και έτσι συνδυάζονται δύο πράγματα που φαίνονται εκ πρώτης όψεως διαφορετικά και αντίθετα, αλλά ήταν απολύτως συμπληρωματικά και το ένα οδήγησε στο άλλο».

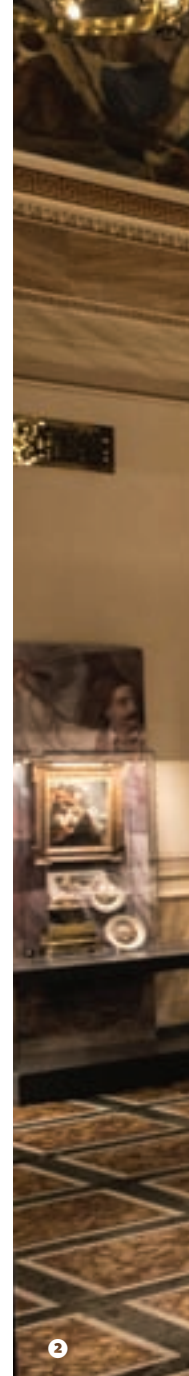
Το Περιτύλιο και ο Διαφωτισμός

Μπαίνοντας στην αίθουσα του Περιτύλιου βλέπουμε να κυριαρχούν σε μεγάλα πανό οι κυρίαρχες φιγούρες του Διαφωτισμού, ο Ρήγας, ο Κοραΐς, ο Ευγένιος Βούλγαρης και ο Νεόφυτος Δούκας «γιατί και η Εκκλησία έπαιξε τον ρόλο της στον Διαφωτισμό», ενώ απέναντι βρίσκεται η γνωστή, μεγάλη και εντυπωσιακή ταπισερί «*Η Σχολή των Αθηνών*». Τοιχοτάπητας με πρότυπο τη νωπογραφία του Ραφαήλ στις Αίθουσες του Βατικανού (1509-11). Βιοτεχνία των Gobelins, εργαστήριο του Audran υιού, ύφανση μεταξύ 1770 και 1785. Από υψηλό σπηρόνι, μαλλί, μετάξι, ζωγραφισμένο σχέδιο (πρότυπο σε μεγάλη κλίμακα για την εκτέλεση του τοιχοτάπητα, λάδι σε καμβά) του Louis II de Boulogne. Δάνειο του Mobilie National (Εθνική Συλλογή Επίπλων της Γαλλίας, Παρίσι) που, όπως μας εξηγεί ο κ. Κουτσογιάννης, «μας προσέφερε για να έχουμε εδώ πολύ καιρό η Γαλλική Εθνοσυνέλευση. Αυτός ο τοιχοτάπητας παρουσιάζει στη μνημειακή του όψη –και καλλιτεχνικά και από πλευράς διαστάσεων– τη “Σχολή των Αθηνών” του Ραφαήλ που κοσμεί τα Ανάκτορα του Βατικανού και δείχνει ακριβώς την αντίληψη της αρχαιολατρίας που είχαν στην Ευρώπη πολύ νωρίς».

«Αυτή η έκθεση είναι μία μαγική συγκυρία» λέει ο κ. Τασσούλας. «Αυτό το κτίριο ήταν προετοιμασμένο για αυτήν την έκθεση από την κατασκευή του. Έπρεπε να την κάνουμε. Όλη η λογική, όλο το μουσειολογικό σκέλος της εκθέσεως, κατά κάποιον τρόπο εναρμονίστηκε με τον εσωτερικό, ζωγραφικό διάκοσμο της Αιθούσας των Τροπαιών. Αυτή ήταν η αισθητική αφετηρία της εργασίας μας. Αυτή η εσωτερική ζωφόρος υπάρχει στο κτίριο, από τη γέννα του. Κι αυτό που εναρμονίσαμε με τον διάκοσμο της αίθουσας, είναι το πολιτιστικό μας απόθεμα – το περίπου αμύθητο, ποσοτικά και ποιοτικά που σχετίζεται με την Επανάσταση του '21 χάρη στον πρώτο αρχειοφύλακα της Βουλής, τον Γεώργιο Τερτσέτη, ο οποίος μάλιστα είχε την τύχη να υπηρετήσει πάνω από είκοσι χρόνια σε αυτό το πόστο. Επανήσιος βουλευτής, λόγιος και από αυτούς που διέσωσαν ή προκάλεσαν πολλά από τα απομνημονεύματα του '21 τα οποία αποθησαύρισε εδώ και εμείς, αυτό το μέρος του αποθέματος, το βάλαμε να συνομιλήσει με το διάζωμα. Κάτω από κάθε απεικόνιση της ζωφόρου –το έργο δεν είναι συνολικό, αποτελείται από 21 ξεχωριστά θέματα–, στην ανάλογη βιτρίνα, υπάρχει υλικό εικαστικό ή κειμενικό που σχετίζεται με την κάθε παράσταση. Συνομιλεί, αλληλοσυμπληρώνονται. Κι έτσι, αυτό κάναμε: Μετατρέψαμε τα παλαιά ανάκτορα σε Ανάκτορα του 1821».

«Το Περιτύλιο στο οποίο βρισκόμαστε έχει σχέση με το προοίμιο της Επανάστασης. Η οποία δεν έγινε αιφνιδιασικά. Ξεκίνησε μέσα από ένα “σάλεμα” κι έγινε εξέγερση. Το σάλεμα το προκάλεσε η μετατροπή της αρχαιολατρίας σε φιλελληνισμό και η μετατροπή του Διαφωτισμού σε πατριωτισμό. Αυτό το σάλεμα το περιγράφει αργότερα ο Κολοκοτρώνης στην ομιλία του στην Πνύκα, το '38, μιλώντας στους νέους, όπου λέει “όταν μάθαμε μέσω της Παιδείας και της Εκκλησίας από πού καταγόμαστε, ότι ερχόμαστε από τον Περικλή, τον Θεμιστοκλή κ.λπ., σκεφτήκαμε ότι κάτι πρέπει να κάνουμε για να γίνουμε σαν κι αυτούς, ελεύθεροι κι ευτυχημένοι”. Τα λέει έτσι, απλοϊκά. Αποδίδει το σάλεμα στο μορφωτικό ζύπνημα. Γι'αυτό κι εμείς το θέμα σε αυτό το μέρος της έκθεσης το λέμε “αφύπνιση”, με διττό χαρακτήρα.

Στα Προπύλαια του Μονάχου –που ο πατέρας του Όθωνα έλεγε ότι το Μόναχο είναι η Αθήνα πάνω από τον ποταμό Ισάρ– μπορεί να δει κανείς έναν γλυπτικό διάκοσμο, ο οποίος δείχνει σήμερα πώς αντιλαμβάνονταν τότε, ακόμη και πριν το 1800, οι ξένοι, οι μορφωμένοι κυρίως, την Ελλάδα και πώς αντελήφθησαν εν συνεχεία τον πόλεμο που έκανε η Ελλάδα εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Δείχνει Έλληνες πολεμιστές όχι με όπλα και ενδυμασίες του '21, αλλά με όπλα των Περσικών Πολέμων, με όπλα των Μηδικών, με όπλα της Σαλαμίνας και του Μαραθώνα. Δείχνει Έλληνες ▶

1 Η μεγάλη σκάλα που οδηγεί στην επάνω Αίθουσα, «από τους ελάχιστους χώρους που διατηρήθηκαν αλώβητοι από τις διάφορες μετατροπές στη Βουλή. Είναι όπως ήταν το 1844, όπως και η ίδια η Αίθουσα».

2 Η μεγάλη Αίθουσα Ελευθερίου Βενιζέλου, με τη Ζωοφόρο. Κάτω από κάθε παράσταση της Ζωοφόρου, σε προθήκες, αντιστοιχούν αντικείμενα και κειμήλια της ανάλογης εικόνας.

3 Τμήμα της Ζωοφόρου – η οποία φωτίστηκε τώρα, για πρώτη φορά στην ιστορία της, από την Ελευθερία Ντεκό.

4 Ανάμεσα στα αντικείμενα που παρουσιάζονται στις προθήκες υπάρχουν και αρκετά –όπως πιάτα ή τραπουλόχαρτα– δείγματα του φιλελληνισμού της Ευρώπης.

5 Πορτρέτο του Ναύαρχου Αναστάσιου Τσαμαδού στην Αίθουσα των Ηρώων, που φιλοτεχνήθηκε το 1844.

πολεμιστές της κλασικής εποχής να πολεμούν με Οθωμανούς».

– Θα υπάρξει, πιστεύετε, ποτέ ξανά μία παρόμοια διάθεση προς τον ελληνισμό; Η υπάρχει ίσως σήμερα με διαφορετική μορφή;

«Για να δανειστώ μία έκφραση του κυρίου Κουτσογιάννη» απαντάει ο κ. Τασούλας, «ο φιλελληνισμός είναι *unicum*, μοναδικός. Δεν υπάρχει φιλο-ισπανισμός, φιλο-αγγλισμός, φιλο-αυστραλιασμός, φιλο-βραζιλιασμός. Οι παράγοντες επιτυχίας της Επανάστασης ήταν ο ηρωισμός, η διάρκεια της, τα συμφέροντα τότε των μεγάλων δυνάμεων – γιατί ας μην είμαστε αφελείς – και η πίεση του φιλελληνικού κινήματος. Χωρίς να μπορώ να σας πω τον συντελεστή βαρύτητας του καθενός, αυτά τα τέσσερα πράγματα μπήκαν στο μίξερ και δημιούργησαν την πρώτη ανεξάρτητη Ελλάδα. Ο φιλελληνισμός είναι ένας από αυτούς τους παράγοντες. Τον φιλελληνισμό τότε τον ενέπνευσε το παρελθόν. Τον φιλελληνισμό τώρα πρέπει να τον εμπνεύσει το παρόν της Ελλάδας. Άρα, *it's up to us*».

– Δύσκολος στόχος...

«Ναι. Διότι η γοητεία του παρελθόντος, η πατραγαθία μας, έχει εξαργυρωθεί. Παρά ταύτα είναι πιο εύκολο για εμάς γιατί υπάρχει μία καλή προκατάληψη. Έχουμε μία καλή προτεραιότητα στη συμπάθειά τους. Είδατε, ας πούμε, την επιτυχία που είχε η Ελλάδα, η κυβέρνηση, οι πολίτες με το πρώτο κύμα του κορωνοϊού. Πόσο πολύ διαφημίστηκε παγκοσμίως ότι η Ελλάδα κλείστηκε και περιόρισε τα κρούσματα. Υπάρχει συνειρμικά η προδιάθεση να μας δουν με καλό μάτι».

«Το διαρκές αυτό φαινόμενο, το έχουμε κι εδώ απέναντί» λέει ο κ. Κουτσογιάννης, δείχνοντας τον τάπητα. Είναι σαν να πρόκειται για το εξώφυλλο του Βιβλίου της Ιστορίας. Ο Πρόεδρος μας αναλύει τη σημασία της προεπαστατικής περιόδου.

«Από την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως και μετά, υπήρχε ο αφανισμός. Για πολλά χρόνια, πολλές δεκαετίες, δεν υπήρχε Ελλάδα, δεν υπήρχε Έλληνας, σκοτάδι. Την ίδια ώρα η Οθωμανική αυτοκρατορία ανέβαινε κατακόρυφα, κατατούσε. Το πρώτο μεγάλο χτύπημα στην Οθωμανική αυτοκρατορία που το γράφει και ο περίφημος Αυστριακός ιστορικός, ο Χάμπερ, ήταν η ναυμαχία της Ναυπάκτου το 1571. Εκεί, ο ενωμένος στόλος της Ευρώπης υπό τον Πάπα καταναυμάχησε τον στόλο των Οθωμανών. Και, για να δείτε ότι η Ιστορία παίζει περίεργα παιχνίδια, αυτό έγινε στις Εξινάδες, στις εκβολές του Αχελώου. Αυτό είναι το ορόσημο από το οποίο άρχισε το "σάλεμα" και η Οθωμανική αυτοκρατορία σιγά-σιγά να χάνει. Είναι περίεργο ότι τα πρώτα σύνορα της Ελλάδας, με τη Συμφωνία του 1830, ήταν κάτω και από τη γραμμή Παγασητικού και Αμβρακικού. Ήταν στις εκβολές του Αχελώου, εκεί που έγινε η ναυμαχία της Ναυπάκτου. Μία περίεργη ειρωνεία...

«Μετά τη δημιουργία του κράτους, τα πρώτα κόμματα στην Ελλάδα ήταν το Αγγλικό, το Γαλλικό και το Ρωσικό – πριν ήταν περισσότερο πατριές. Μετά έγιναν τα κόμματα με την πραγματική ενθάρρυνση των ξένων πρεσβειών. Και αυτό διότι ο Όθων ήρθε στην Ελλάδα ανήλικος και επειδή ο πατέρας του ήταν ένθερμος φιλέλληνας – πιο φιλέλληνας πεθαίνεις, όπως θα έλεγε και ένας νέος – είχε "μπολιαστεί" με την ιδέα της Ελλάδας και ήταν από τους πρώτους θιασώτες της εδαφικής Μεγάλης Ιδέας. Γιατί η Μεγάλη Ιδέα έπαιξε κάποτε να είναι εδαφική και έγινε αναπτυξιακή. Οι ξένοι όμως δεν θέλανε απότομες αλλαγές. Είχαν συμβάλει για να γίνει η Ελλάδα από τον Παγασητικό μέχρι τον Αμβρακικό – πριν ήταν από τον Σπερχειό ως τον Αχελώο –, και δεν ήθελαν άλλες αναστατώσεις. Το είχαν δεχτεί και οι Τούρκοι, οπότε δεν την έβλεπαν προς το παρόν τη Μεγάλη Ιδέα, την Κόκκινη Μηλιά. Ο Όθων όμως την έβλεπε και λόγω νεότητας και λόγω ψυχισμού και λόγω πατρικών νουθετήσεων. Οπότε οι πρεσβευτές ενθάρρυναν τη δημιουργία κομμάτων για να βάλουν στο παιχνίδι της εξουσίας – γιατί με το Σύνταγμα του '44 πήγαμε από την απόλυτη μοναρχία στη συνταγματική, η οποία είναι ένας "θεσμικός νύχιος" που κρατάει τα λουριά του Όθωνα. Δηλαδή η μείωση της εξουσίας του Όθωνα μέσω του κοινοβουλευτισμού δεν είχε σκοπό τον κοινοβουλευτισμό καθαυτόν αλλά την αναχαίτιση των φιλοδοξιών του Όθωνα. Ένας παράξενος λόγος – που γεωπολιτικά ή στρατηγικά τον αντιλαμβάνεται κανείς – ήταν και αυτός δημιούργησε τον κοινοβουλευτισμό. Ήθελαν οι Μεγάλες Δυνάμεις να ελέγχουν και αυτοί το πότε θα γίνει η επέκταση της Ελλάδας».

► Η είσοδος της Αίθουσας της Ζωοφόρου. «Η ίδια η Αίθουσα είναι ένα έκθεμα» λέει ο κ. Τασούλας.

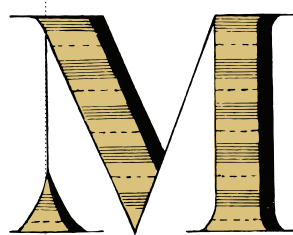
ΑΥΤΟΣ
Ο ΧΩΡΟΣ,
Ο "ΟΝΤΑΣ"
ΟΠΩΣ ΤΟΝ
ΕΛΕΓΕ Ο
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩ-
ΝΗΣ, ΕΙΝΑΙ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΕΛΑΧΙΣΤΟΥΣ
ΠΟΥ ΔΙΑΤΗ-
ΡΗΘΗΚΑΝ
ΑΛΩΒΗΤΟΙ
ΑΠΟ ΤΙΣ
ΔΙΑΦΟΡΕΣ
ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ
ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ.
ΕΙΝΑΙ ΑΚΡΙ-
ΒΩΣ ΟΠΩΣ
ΗΤΑΝ
ΤΟ 1844.

Βγαίνοντας από το Περιστάλιο βρισκόμαστε μπροστά σε μία μεγάλη, εντυπωσιακή, μαρμάρινη σκάλα με κόκκινο χαλί που οδηγεί στις επάνω αίθουσες. «Αυτός ο χώρος που οδηγεί επάνω, στην Αίθουσα Τροπαίων, στην αίθουσα υποδοχής του Όθωνος αλλά και του Γεωργίου, στον "Οντά" όπως τον έλεγε ο Κολοκοτρώνης, είναι από τους ελάχιστους χώρους που διατηρήθηκαν αλώβητοι από τις διάφορες μετατροπές στη Βουλή. Είναι ακριβώς όπως ήταν το 1844, όπως και η ίδια η Αίθουσα».

Σε αυτό το σημείο, ο κ. Κουτσογιάννης μας εξηγεί ότι έγινε μία μεγάλη προσπάθεια ανακαίνισης των αιθουσών, προστέθηκε κλιματισμός και ψηφιακή επένδυση για να είναι απολύτως μουσειακές οι συνθήκες και, συμπληρώνει ο Πρόεδρος, «το Ίδρυμα Ωνάση μάς διέθεσε ένα σημαντικό ποσό και κυρίως μάς ανάσχε από τη διαδικασία και μας απάλλαξε από τη γραφειοκρατία».

Η υπέροχη ζωοφόρος

Μαίνοντας στην κύρια Αίθουσα Ελευθερίου Βενιζέλου της έκθεσης, η Ιστορία και οι εικόνες της σε συνεπαίρνουν καθώς η περίφημη ζωοφόρος, από ψηλά, μοιάζει να διηγείται κινηματογραφικά την ιστορία της Ελλάδας ενώ από κάτω, σε προθήκες, υπάρχουν φωτισμένα τα αντικείμενα και τα κειμήλια κάθε σκηνής του διαζώματος.

«Η ίδια η Αίθουσα είναι έκθεμα» λέει ο κ. Τασούλας. «Καθώς μπαίνεις μέσα, έρχεται – με την καλή έννοια – καταπάνω σου ο πιο δημοφιλής πίνακας με θέμα το '21. Η "Πυρπόληση της Τουρκικής Ναυαρχίδας από τον Κανάρη, στη Χίο" του Νικηφόρου Λύτρα. Τον πίνακα τον ζωγράφησε ο Λύτρας το 1872, με αφήγηση του ίδιου του Κανάρη που του περιέγραφε το επεισόδιο της πυρπόλησης. Και μετά από λίγα χρόνια παρουσιάστηκε στην Παγκόσμια Έκθεση Ζωγραφικής της Βιέννης. Τον πίνακα μας τον έστειλε η Παναθηναϊκή Αβέρωφ από το Μέτσοβο, γιατί δύο σημαντικοί συλλέκτες, η οικογένεια Βαρκαράκη, ο Μιχάλης Βαρκαράκης και το Ίδρυμα Ευ. Αβέρωφ μας συνέδραμαν με εικαστικά τους κειμήλια».

Η Ζωοφόρος της Επανάστασης που είναι σχεδόν σύγχρονη με την ανέγερση του κτιρίου – έγινε 1840 με 1842 – ξεκινάει από το '21 και με φορά ρολογιού μάς δίνει όλα τα σημαντικά πολεμικά και διπλωματικά, πολιτικά επεισόδια, φθάνει μέχρι το '33 που έρχεται ο Όθωνας και για τον οποίο χτίστηκε το παλάτι άλλωστε. Παρατηρούμε ότι στην αρχή «της διήγησης», στον βόρειο τοίχο, στις πρώτες τρεις παραστάσεις το χρώμα είναι ασπρόμαυρο. Μοιάζει σαν τα πρώτα βήματα της Επανάστασης, στη ζωοφόρο, να θυμίζουν αρχαιοελληνικά ανάγλυφα, σαν να πιάνουν το νήμα της ιστορίας από τη ζωοφόρο του Παρθενώνα... Ρομαντική σκέψη, αλλά λειτουργεί. Όπως μας εξηγεί ο κ. Κουτσογιάννης, το συγκεκριμένο κομμάτι έχει χαθεί στην πυρκαγιά του 1909 και αργότερα συμπληρώθηκε πιστά με βάση τα πρωτότυπα σχέδια που φυλάσσονται στο Μόναχο αφού η ζωοφόρος είναι σχεδιασμένη από τον Γερμανό γλύπτη Λούντβιχ Μίκαελ φον Σβαντάλερ.

Στη ζωοφόρο, ύψους 1.22 μ. και μήκους 78 μ., τα έργα τα εκτέλεσαν το '42-'43 στην αποπεράτωση του κτιρίου ως εσωτερική διακόσμηση, μία ομάδα τεχνιτών εξειδικευμένων στη γυρογραφία, επομένως όλο αυτό το τοιχογραφικό σύνολο είναι ένα μοναδικό έκθεμα από μόνο του που ευτυχώς έχει διατηρηθεί ως το μόνο αυτούσιο οθωμανικό κομμάτι.

Επάνω της, αποτυπώνονται γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης και προσωπογραφίες αγωνιστών. Στη δημιουργία των σχεδίων συνεργάστηκαν και οι Έλληνες ζωγράφοι Φίλιππος και Γεώργιος Μαργαρίτης. Ένα οιονεί πανόραμα της εθνικής παλιγγενεσίας, χωρισμένο στους τέσσερις τοίχους της αίθουσας σε έξι χρονολογικές και θεματικές περιόδους, με απόλυτη χρονολογική σειρά. Στην αρχή βλέπουμε την εξέγερση των Ελλήνων στην Πάτρα, τη συνέλευση στην Καλαμάτα, και τη δόξα του δολοφονημένου Πατριάρχη Γρηγορίου Ε', ουσιαστικά τα γεγονότα της πρώτης χρονιάς. Στη συνέχεια έχουμε τη θεματική με τις εθνοσυνελεύσεις και τα συντάγματα (παρουσιάζονται όλα τα συντάγματα όλης της επαναστατικής περιόδου που είναι και ο θησαυρός της Βουλής). Στη συνέχεια είναι η εδραίωση του αγώνα με επώνυμους ήρωες, με τον Κανάρη, με τον Μαυροκορδάτο στο Μεσολόγγι στην πρώτη πολιορκία, με τον Μπότσαρη και τον θάνατό του. Στη συνέχεια πάμε στις

κρίσιμες καμπές με τον Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο και το Μεσολόγγι, κατόπιν στις διπλωματικές παρεμβάσεις με τη συνθήκη του Λονδίνου –μας επισημαίνουν να κοιτάξουμε, για παράδειγμα, τον Κάνινγκ που δεν υπήρχε στα αρχικά σχέδια, αλλά προσετέθη μετά αναγνωρίζοντας τον ρόλο του – ενώ στη συνέχεια είναι η ναυμαχία του Ναυαρίνου που υπήρξε καθοριστική. Τέλος περνάμε στην Ελλάδα απελευθερωμένη με τη σημαία των συμμάχων, τον σταυρό, τον βωμό, τον Καποδίστρια που έρχεται το '28, τους Έλληνες πρεσβευτές στο Μόναχο και στο τέλος τον Όθωνα το '33.

Με αυτή τη λογική της σειράς, τα εκθέματα που βρίσκονται από κάτω αντιστοιχούν στα θέματα της ζωοφόρου. Σε κάθε ενότητα ξεκινάμε με μία εντυπωσιακή προθήκη με κάποια εκθέματα όπως οι Ιερολοχίτες, το «μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος», και προχωράμε με όλα τα γεγονότα σε συνομιλία, σε αντίστιξη.

«Είναι η πρώτη επίσημη θεσμοθετημένη απεικόνιση της πρόσληψης, της αντίληψης του '21» λέει ο Πρόεδρος της Βουλής. «Είναι η πρώτη επίσημη εκδοχή του σε ποια γεγονότα έδιναν τότε προτεραιότητα. Είκοσι ένα γεγονότα από τα πολλά, που δείχνουν πώς το κράτος τότε προσέλαβε την Επανάσταση. Είναι η περιληψη του '21».

Τον ρωτάμε αν έχει κάποιο αγαπημένο αντικείμενο σε αυτή την έκθεση. Χωρίς πολλή σκέψη και ενώ βρισκόμαστε στο σημείο της Συνέλευσης της Επιδάουρου, μας δείχνει «αυτό!». Είναι το πρώτο Σύνταγμα της χώρας, το πρωτότυπο, της Επιδάουρου, που τυπώθηκε Ιανουάριο του '22. «Το πρώτο επαναστατικό σύνταγμα της Ελλάδας, μαζί με τα άλλα δύο επαναστατικά που ακολούθησαν, του Άστρους και της Τροιζίνας, εγκαθιδρύουν την πρώτη Ελληνική Δημοκρατία. Η συνταγματική πνοή αυτών των συνταγμάτων αγγίζει και το σημερινό μας σύνταγμα. Η πνοή του, η θεσμική δροσιά του φτάνει μέχρι και σήμερα. Γιατί μιλάει για τα δικαιώματα στην ιδιοκτησία, για τα δικαιώματα στην ελευθερία κ.λπ., όλα αυτά προήλθαν από εκεί, υπήρχαν προωθημένες αντιλήψεις για την εποχή του».

Πληροφορούμαστε ότι έγινε μία ολόκληρη επιχείρηση ανακαίνισης της αίθουσας με καινούργιο κλιματισμό, με

φωτισμό επάνω στη ζωοφόρο που δεν φωτιζόταν προηγουμένως και έγινε με την επιμέλεια της **Ελευθερίας Ντεκό**. Επίσης, προκαλεί μια συγκίνηση να βλέπει κανείς στα παράθυρα τα ριντό, που έχουν προστεθεί με σκηνογραφικό τρόπο, ώστε να φαίνεται το πραγματικό τοπίο που θα έβλεπε κανείς τότε, στην Αθήνα του 19ου αιώνα. Οι εικόνες πάρθηκαν από έναν πίνακα της εποχής, προεπαναστατικό, ο οποίος υπάρχει και εκτίθεται στο ισόγειο και δείχνει πώς θα ήταν η Πλατεία Συντάγματος αν δεν είχαν μεσολαβήσει τα διακόσια χρόνια.

«Είναι αυτό που λέει ο Καβάφης "...και βγήκα στο μπαλκόνι μελαγχολικά, βγήκα να αλλάξω σκέψεις, βλέποντας ολίγη αγαπημένη πολιτεία" – έτσι κι εμείς, είναι σαν να βγαίνουμε στο μπαλκόνι και να βλέπουμε την Αθήνα του 1800» λέει ο κ.Τασούλας. «Είναι μια αίθουσα που φτιάχτηκε το 1844 και περίμενε όλα αυτά τα χρόνια για αυτά τα εγκαίνια».

Ο Οντάς των Ηρώων

...Κι έτσι προχωράμε και μπαίνουμε στον «Οντά». «Εδώ βρισκόταν ο θρόνος και εδώ ο Όθων εδέχετο. Ο Κολοκοτρώνης ήταν τακτικός θαμών. Ακροάσεις, αιτήματα. Εδώ είναι και οι ζωγραφικές προτομές 14 αγωνιστών της Επανάστασης. Δώδεκα αγωνιστές, ένας φιλέλληνας και ο άλλος είναι ο Ρήγας. Υπάρχει η επεξηγήση για τους δεκατέσσερις ήρωες που υπάρχουν από πάνω, και από κάτω οι προθήκες περιλαμβάνουν δικά τους τεκμήρια συν τα όπλα τους – να και τα όπλα του Μακρυγιάννη. Οι προσωπογραφίες έγιναν το '42-'43 με βάση σκίτσα Βαυαρών καλλιτεχνών όπως ο Κρατσάιζεν αλλά και αρκετοί από τους ήρωες ήταν ζωντανοί ακόμα. Για παράδειγμα, ο Κολοκοτρώνης ζούσε τότε και μάλιστα τα μορφολογικά του χαρακτηριστικά εδώ είναι πολύ κοντινά σε ό,τι ξέρουμε – όπως εδώ στο νεκρικό πορτρέτο του που είναι εκ του φυσικού και βλέπουμε ότι μοιάζει, είναι πολύ κοντινά τα χαρακτηριστικά».

– Δεν υπάρχει ούτε μία γυναίκα στις 14 προσωπογραφίες...

«Δεν υπάρχει, αλλά κάναμε μία προθήκη – αφιέρωμα στη Λασκαρίνα και τη Μαντώ Μαυρογένους. Εξάλλου, πίσω από αυτούς τους δεκατέσσερις ήρωες υπάρχουν δεκατέσσερις γυναίκες, μανάδες. Είναι οι αθάνατοι συντελεστές».

▲ Ο Μακρυγιάννης και τα κειμήλιά του, στην Αίθουσα των Ηρώων ή «Οντά» όπως την έλεγε ο Κολοκοτρώνης

«ΔΕΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΠΟΤΕ ΝΑ ΦΥΓΟΥΝ ΑΥΤΑ ΤΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ, ΕΑΝ ΔΕΝ ΤΑ ΧΑΡΟΥΝ ΖΩΝΤΑΝΑ ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ, ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ»

Ανάμεσα στα αντικείμενα που παρουσιάζονται στις προθήκες υπάρχουν και αρκετά –όπως πιάτα για παράδειγμα ή τραπουλόχαρτα– του φιλελληνισμού της Ευρώπης ο οποίος, θα μπορούσαμε να πούμε, είχε φτάσει στα όρια της «ελληνομανίας», είχε γίνει μόδα. Ένα μέρος από τις πωλήσεις των αντικειμένων με θέμα την Ελλάδα πήγαινε υπέρ των κομιτάτων τα οποία μάζευαν χρήματα για την Ελλάδα. Για παράδειγμα, στο Παρίσι και στη Λιόν, σε κεντρικά καταστήματα έβαζαν κουμπάρδες και κάθε ένας που ψώνιζε εκεί άφηνε κάτι «για τον αγώνα».

Ανάμεσα στα κειμήλια βλέπουμε και μία μεγάλη ψηφιακή τράπεζα, μία φωτεινή οθόνη για παιδιά αλλά και για μεγάλους που παρουσιάζει τη ζωοφόρο από κοντά, αφού δεν είναι εύκολο να δει κανείς με ευκρίνεια τις παραστάσεις, σε έξι μέτρα ύψος. Οι πληροφορίες είναι στα ελληνικά και αγγλικά, όπως είναι και σε όλη την έκθεση. «Και θα μας μείνει και σαν προίκα για τις εκθέσεις μας».

– Πόσο κρίμα είναι το πώς η Επανάσταση έχασε για τόσο λίγο χρόνο την επανάσταση της φωτογραφίας.

«Μπορεί όμως αυτό να έχει αυξήσει και τη φαντασία μας και τη γοητεία του. Αν υπήρχε η φωτογραφία, θα υπήρχε λιγότερη φαντασία» λέει ο κ. Τασούλας.

Και συμπληρώνει ο κ. Κουτσογιάννης, ότι «οι Έλληνες καλλιτέχνες που φιλοτέχνησαν τα πορτρέτα της Αίθουσας των Ηρώων είναι οι Φίλιππος και Γιώργης Μαργαρίτης, οι οποίοι ήταν και οι πρώτοι φωτογράφοι που εμφανίστηκαν στην Αθήνα. Τότε ήρθε η τεχνική της φωτογραφίας, γύρω στο '44-'45».

Ηκουβέντα μάς φέρνει στις ζωγραφικές εικόνες που είχε υπαγορεύσει ο Μακρυγιάννης και τις έκανε σε τέσσερις σειρές – μία για την Ελλάδα και για κάθε μία από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Ο σκοπός ήταν να τυπωθούν αυτά τα έργα και να κυκλοφορήσουν ήδη στην ε-

ποχή τους και το '36 τα πήρε ο Αθανάσιος Ιατρίδης για να τα τυπώσει, δεν τα τύπωσε όμως και τα βρήκε αργότερα στη Ρώμη ο Ιωάννης Γεννάδιος ο οποίος και τα τύπωσε. Στην Αγγλία, τα έργα αυτά τα έστειλε στον Πάλμερστον, τον υπουργό Εξωτερικών, ο τότε πρέσβης της Αγγλίας στην Αθήνα, ο σερ Έντμουντ Λάιονς. Ο Πάλμερστον τα έδωσε στη Βικτόρια κι αυτή τα έβαλε στο Γουίνδσορ. Εκεί είναι από τότε. «Επιχειρήσαμε ματαίως να μας τα στείλουν, αλλά με τον κορωνοϊό και όλα αυτά δεν μπορούσαμε να βγάλουμε άκρη» λέει ο κ. Τασούλας.

– Την έκθεση την έχουν επισκεφθεί βουλευτές;

«Την έκθεση έχουν επισκεφθεί κάποιοι βουλευτές προς το παρόν. Οι πρώτοι που τη χάρηκαν ήταν η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Πρωθυπουργός και ο Μακαριότατος Ιερόνυμος. Είχαμε τη χαρά με τους επιμελητές της έκθεσης, τον κύριο Κουτσογιάννη και την κυρία Καμιλάκη, να ξεναγήσουμε τους πολιτειακούς παράγοντες και την εκκλησιαστική ηγεσία της χώρας. Τα εγκαίνια τα συνδυάσαμε να γίνουν στις 19 Απριλίου γιατί αυτή είναι και η Ημέρα του Φιλελληνισμού, αφού στις 19 Απριλίου 1824 πέθανε ο Λόρδος Βύρνας στο Μεσολόγγι».

Φθάνουμε στο τέλος αυτής της συγκινητικής, πανέμορφης ξενάγησης. Ο κ. Τασούλας ολοκληρώνει την «ιστορία» στην οποία μας ταξίδεψε: «Η γνώση και η πληροφορία για το '21 και όλες αυτές οι εκδηλώσεις που οργανώνουμε είναι ένα καταπληκτικό κέντρισμα και γνώσης αλλά και αναζήτησης, μέσα από το οποίο ο σύγχρονος Έλληνας θα καταλάβει από πού ξεκίνησε, πόσο δύσκολα ξεκίνησε, άρα ότι είναι στο χέρι του, αφού ξεκίνησε τόσο δύσκολα, να προχωρήσει και να έχει την επιτυχία που όλοι θέλουμε για το μέλλον».

Και κλείνει με τη μεγάλη του επιθυμία:

«Η έκθεση θα συνεχίσει όσο χρειαστεί. Γι'αυτό και της δώσαμε τίτλο "Δύο αιώνες μετά" και όχι "Διακόσια χρόνια μετά" γιατί το "διακόσια χρόνια" είναι μόνο φέτος. Θέλουμε να είμαστε ακριβείς. Η έκθεση θα συνεχίσει και το '22. Δεν πρόκειται ποτέ να φύγουν αυτά τα εκθέματα, εάν δεν τα χαρούν ζωντανά εκατοντάδες χιλιάδες Ελληνίδες, Έλληνες και ελληνοπούλα».

www.hellenicparliament.gr

Μια συζήτηση με τον καθηγητή Φιλοσοφίας, Βασίλη Κάλφα, για το πώς βιώσαμε τον πανδημικό χρόνο, για τον φόβο του θανάτου, αλλά και το πώς μπορούμε να αναπτύξουμε μια νέα παρατηρητικότητα

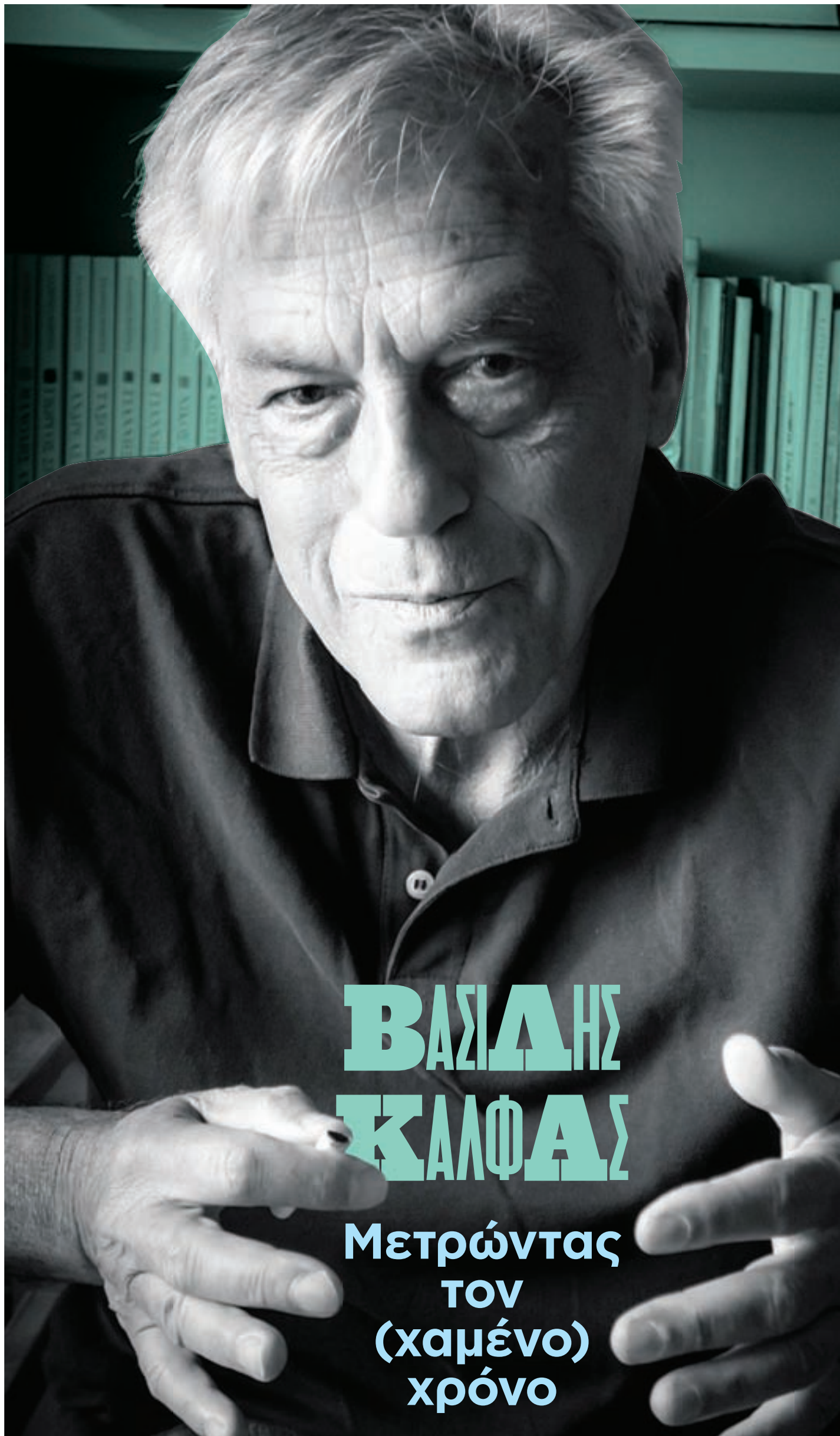
Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ
Φωτό: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΙΤΤΑΣ

Στην έκθεση “As one” της Μαρίνα Αμπράμοβιτς στο Μουσείο Μπενάκη, το 2016, η περφόρμανς που είχα ξεχωρίσει ήταν μία γυναίκα που μετρούσε τον χρόνο σαν ρολόι, μόνο αυτό έκανε 8 ώρες επί 39 μέρες, 1, 2, 3... 58, 59, 4:15 / 1, 2, 3... 58, 59, 4:16... ξάπλωνε, καθόταν, περπατούσε υπολογίζοντας μία αέναη

αριθμητική που συσσωρεύε δευτερόλεπτα, λεπτά, ώρες. Ο χρόνος σε όλο του το μεγαλείο, άδειος και για αυτό αδιανόητα εκκωφαντικός. Το θυμήθηκα μετά την πολύ ωραία συζήτηση που είχαμε με τον καθηγητή Φιλοσοφίας, Βασίλη Κάλφα, ένα μεσημέρι στον Εθνικό Κήπο, για το φυσικό αυτό μέγεθος που ορίζει τη ζωή μας, που άλλοτε περνάει αργά κι άλλοτε γρηγορότερα, και που επί 1,5 χρόνο τώρα σαν να βγήκε έξω από τη συνηθισμένη του ροή και να έγινε πιο ορατό. Κι είναι απορίας άξιο πώς μια τόσο αυστηρή αριθμητική μπορεί να δημιουργήσει τόσο διαφορετικά βιώματα ανάλογα με τη συγκυρία της ατομικής ή της συλλογικής μας ζωής.

Ο παρόντας χρόνος και πώς τον εσωτερικεύουμε μονοπώλησε την κουβέντα μας, παρότι το αρχικό ερέθισμα που με έκανε να τον αναζητήσω ήταν «Ο χρόνος στην αρχαία Ελλάδα», το μάθημά του στην πλατφόρμα Mathesis που παρακολούθησα λίγους μήνες πριν. Ο Βασίλης Κάλφας είναι ένας δάσκαλος που ξέρει να κάνει τη Φιλοσοφία κάτι το χειροπιαστό και σε βάζει να σκέφτεσαι τα πιο αυτονόητα πράγματα με τον πιο καινοφανή τρόπο. Δεν είχα φανταστεί ποτέ, για παράδειγμα, πώς κατάφερναν οι άνθρωποι μιας τόσο πολύπλοκης και εκλεπτυσμένης κοινωνίας, όπως η Αθήνα της κλασικής εποχής, να συντονίζουν τις ασχολίες τους χωρίς ρολόγια και ημερολόγια. Παρατηρώντας τη θέση του Ήλιου και της Σελήνης, γνωρίζοντας τους αστερισμούς, μπορούσαν να ξέρουν τι ώρα είναι και τι μήνας, πότε να οργώσουν και να σπείρουν, πότε να παρευρεθούν στις συνεδριάσεις της Εκκλησίας του Δήμου και πότε να τελέσουν τις θρησκευτικές τους εορτές. Από τα πρώτα που του είπα ήταν πόσο μου έκανε εντύπωση το μάθημά του κι αυτός μου επισήμανε ένα δεύτερο παράδοξο. Ότι ενώ ο χρόνος άργησε να γίνει αντικείμενο της Φιλοσοφίας, οι ποιητές το συμπεριέλαβαν ως κεντρικό χαρακτηριστικό στη θεματολογία τους, ως αυτό που όριζε την ουσία του τραγικού.

**ΒΑΣΙΛΗΣ
ΚΑΛΦΑΣ**

**Μετρώντας
τον
(χαμένο)
χρόνο**

«Στην αρχαιότητα, ο χρόνος δεν βάραινε τόσο στο πλαίσιο της ατομικής ζωής, όπως σε εμάς σήμερα, αλλά σε σχέση με αυτό που θα λέγαμε σύγκρουση αναγκαιότητας και τύχης – της μοίρας που όριζαν οι Θεοί και της ελευθερίας ή της βούλησης δυνατοτήτων ζωής. Όλη η τραγωδία βασίζεται σε αυτήν ακριβώς τη σύγκρουση, έχουμε μια κατάσταση προκαθορισμένη από τους θεούς και τον ήρωα στο ενδιάμεσο να προσπαθεί να χαράξει την ατομική του πορεία. Παράδειγμα, όλοι ξέρουμε από την πρώτη στιγμή ότι ο Οιδίποδας είναι ένοχος και θα πρέπει να πληρώσει. Ο ίδιος όμως δεν το γνωρίζει και αναδεικνύεται τραγικός ήρωας ακριβώς επειδή προσπαθεί να συγκρατήσει την ατομική του μοίρα με αυτή των θεών, ενώ τελικά τίποτα δεν εξαρτάται από τον ίδιο. Και εκεί είναι που συγκρούονται οι δύο χρόνοι, ο αιώνιος, τακτικός και επαναλαμβανόμενος χρόνος των θεών, που έχει μια αναγκαιότητα και μια κυκλικότητα – σύμφωνα με την οποία έχει γίνει το μοίρασμα και πρέπει να έρθει η ανταπόδοση, η νέμεσις – και ο ανθρώπινος χρόνος που θα επιθυμούσαμε να είναι απρόβλεπτος ώστε να μπορούμε να τον χαράξουμε με τις δικές μας δυνάμεις.

» Για τον σύγχρονο άνθρωπο το πιο σημαντικό είναι ο ατομικός χρόνος, όπως και η ατομική θνητότητα. Το βασικό μας πρόβλημα, η μεγάλη μας αγωνία, είναι ότι θα πεθάνουμε, και όσο διασχίζουμε τον χρόνο της ζωής μας τόσο ερχόμαστε αντιμέτωποι με αυτή τη βεβαιότητα. Σε έναν άνθρωπο που έχει περάσει το μέσον, ο χρόνος τίθεται σε σχέση με το τι έκανε και τι του μένει ακόμα να κάνει, σε ποιο σημείο βρίσκεται σε σχέση με τη γέννηση και τον θάνατο. Και εδώ μπορούμε ίσως να κάνουμε αυτή τη σκέψη, ότι αρχίζουμε να γερνάμε όταν μετράμε τον χρόνο όχι από τη γέννηση ως το σημείο που βρισκόμαστε, αλλά από το σημείο που είμαστε προς το τέλος. Όταν δηλαδή αρχίσει η ζυγαριά και γέρνει περισσότερο προς το “πόσα προλαβαίνω ακόμα να κάνω” και όχι προς το “πόσα έκανα”».

Η διαφορετική αίσθηση του χρόνου της πανδημίας

«Στην πανδημία μπορούσαμε να ζούμε χωρίς να είμαστε καρφωμένοι στα ρολόγια μας. Αυτό που άλλαξε ήταν το πώς βιώνει ο καθένας μας τον χρόνο, αποκομμένοι από τα αυτονόητα της ζωής. Αναμφίβολα, οι άνθρωποι που αντιμετώπισαν πρόβλημα επιβίωσης ή που ζούσαν σε μικρά σπίτια χωρίς διεξόδους, αντιμετώπισαν αντικειμενικές δυσκολίες. Αλλά αν το σκεφτούμε με βάση την ηλικία, αλλιώς βίωσαν τον χρόνο οι νέοι και αλλιώς οι μεγαλύτεροι. Ένας άνθρωπος μιας κάποιας ηλικίας δεν σκέφτηκε ότι έχασε έναν, ενάμιση χρόνο από τη ζωή του, στο βαθμό που ενδεχομένως δεν έκανε πολλά διαφορετικά πράγματα σε σχέση με τον προηγούμενο καιρό. Το ισοζύγιο, εφόσον δεν αντιμετώπιζε προβλήματα επιβίωσης, μπορεί να είναι και θετικό. Σκέφτηκε, βρήκε χρόνο να μείνει στο σπίτι, διάβασε ή έκανε άλλα πράγματα, ανακάλυψε το περπάτημα και είδε την πόλη του διαφορετικά. Αν του στοίχισε κάτι είναι ότι πλησίασε λίγο περισσότερο προς το τέλος. Η ιδέα ότι δεν πρέπει να καθεί πολύτιμος χρόνος από αυτόν που απομένει ίσως να δημιούργησε σε πολλούς ανθρώπους αγωνία, άγχος ή κατάθλιψη. Πατί η σχέση μας με τον χρόνο καταλήγει λίγο-πολύ να είναι η σχέση μας με τον θάνατο.

»Ο χρόνος της πανδημίας σε έναν 20χρονο, εκ των πραγμάτων, μέτρησε αλλιώς. Είναι βέβαιο πως ένα κομμάτι της ανεμελιάς και της ανυπακοής εκ μέρους των νέων έχει να κάνει με το ότι στην πραγματικότητα τους στοίχισε πάρα πολύ όλος αυτός ο χαμένος χρόνος που διέκοψε τη ροή των εμπειριών τους, κι όλο αυτό τον καιρό αισθάνθηκαν ότι έμειναν πίσω σε κάθε πτυχή της ζωής, στην εργασία, στις επαφές με τους φίλους, στους έρωτες...

» Αν σκεφτούμε αυτή τη διαφορετική εσωτερική του χρόνου για έναν ώριμο άνθρωπο ή και ηλικιωμένο σε σχέση με έναν νέο, συνδυαστικά με το ότι ένας άνθρωπος μεγάλης ηλικίας κινδυνεύει να νοσήσει βαριά ή και να πεθάνει από την πανδημία ενώ ο νέος όχι, δημιουργείται ένα εκρηκτικό μείγμα. Το ίδιο συνέβη και με την οικονομική κρίση, οι νεότερες γενιές πλήρωσαν τη σπατάλη και την κακοδιαχείριση των προηγούμενων που τα είχαν όλα και που όλα τους ήρθαν σωστά, ενώ σε εκείνους κάθε χρόνος ήταν χειρότερος από τον προηγούμενο.

» Υπάρχει μια διαγενεακή αδικία η οποία είναι πιθανό να εκδηλωθεί κάποια στιγμή, ίσως δούμε αυτή τη νέα γενιά να είναι εχθρική στις προηγούμενες έστω και με έναν ασυνείδητο τρόπο. Είναι επιφανειακή η κριτική ότι δεν υπήρξε καλή διαχείριση της πανδημίας και για αυτό δεν πείστηκε ο κόσμος. Οι νέοι δεν έχουν καμία διάθεση να χάσουν άλλο χρόνο από τη ζωή τους για να μην κινδυνεύσουν κάποιοι άλλοι. Είναι κυνικό, δεν θα το ομολογούσαν ούτε θα το διατύπωναν έτσι, αλλά ίσως στο πίσω μέρος του μυαλού κάτι να λέει... όποιος φοβάται ας πάρει τα μέτρα του, δεν θα πληρώσω εγώ για τον δικό σου φόβο του θανάτου. Είναι η γενιά που θα αντιμετωπίσει φοβερά προβλήματα, το να μην υπάρχουν προοπτικές εργασίας συντείνει σε μια υπόκωφη αγωνία για το τι επιφυλάσσει το μέλλον, είναι λογικό να βγαίνει μια μορφή αντίδρασης».

Η ατομική και η κοινή μας μοίρα

«Η πανδημία ήρθε χωρίς να την έχουμε υπολογίσει και κλόνισε την ιδέα ότι το κέντρο είμαστε εμείς, ότι εμείς ορίζουμε την προσωπική μας μοίρα και άρα το μοίρασμα του χρόνου. Την ίδια στιγμή συνειδητοποιήσαμε εκ νέου ότι είμαστε μέλη μιας κοινωνίας, ότι ούτε αποφασίζουμε μόνοι μας ούτε και είμαστε μόνοι μας. Μας ζητήθηκε λοιπόν να συνυπάρξουμε υπολογίζοντας ο ένας την ασφάλεια και την επιβίωση του άλλου, κι είναι ένα από τα καλά της πανδημίας το ότι μας τοποθέτησε πιο ουσιαστικά στις βάσεις μας, οι οποίες είναι κοινές. Η ατομική μοίρα είναι απόλυτα εξαρτημένη από αυτή του συνόλου, είμαστε μέλη μιας παγκόσμιας κοινότητας.

» Κι αν μας επιβλήθηκε μια συνθήκη που μας απαγόρευσε να αποφασίζουμε ελεύθερα για τον εαυτό μας, μου αρέσει να λέω ότι σε ένα κλειστό σύστημα περιορισμών ή και καταναγκασμών έχουμε πάντα άπειρες δυνατότητες διαφορετικών επιλογών. Είναι μια σημαντική σκέψη που μπορεί να κάνει κανείς αναλογιζόμενος τον εαυτό του, εν είδει απολογισμού μια που μιλάμε για τον χρόνο, πόσα από αυτά που έκανε τα επέλεξε και πόσα απλώς συνέβησαν. Να το πούμε κι αλλιώς: Ενώ είναι πολλά αυτά που με καθόρισαν, πόσα έκανα εγώ για τον εαυτό μου, αν έκανα, και τι αποφάσεις έχω πάρει; Ποια κομμάτια της ζωής μου είναι στοιχεία τύχης, στα οποία δεν είχα συμβολή, και ποια απόφασης; Να δούμε αυτό το ισοζύγιο.

Η ΣΧΕΣΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ
ΚΑΤΑΛΗΓΕΙ ΛΙΓΟ-ΠΟΛΥ
ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΜΑΣ
ΜΕ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ

» Μία από τις πλευρές της διανοητικής ατμόσφαιρας της εποχής μας είναι ότι ο χρόνος γίνεται θέμα κουβέντας, γίνεται ορατός, σαν να αναδύθηκε στην επιφάνεια. Αυτόν τον χρόνο θα τον θυμόμαστε περισσότερο, όπως θυμόμαστε διαφορετικά τα χρόνια της οικονομικής κρίσης σε σχέση με την περίοδο της ευμάρειας. Θα μπορούσε να πει κανείς πως στιδήποτε καθυστερεί τον χρόνο προσφέρει ένα κέρδος – όπως όταν κάνει κάποιος ένα παιδί αρχίζει να μπαίνει στον χρόνο του παιδιού, ο οποίος είναι ένας αργός χρόνος, πολύ πιο ορατός σε σχέση με τον δικό του.

»Τον χρόνο της πανδημίας τον μετρήσαμε πολύ σε σχέση με την επαφή μας με τους ανθρώπους. Το κομμάτι “ζωή” που έχει να κάνει με την ανθρώπινη επαφή είναι αυτό που μας στοίχισε περισσότερο από αυτό το άδειασμα του χρόνου, ανάλογα βέβαια και με το πόσο κοινωνικός είναι ο καθένας. Κάποιος που ζούσε μέσα στον κόσμο δυσκολεύτηκε πολύ περισσότερο από κάποιον που ζούσε πιο πολύ μόνος του».

Παρατηρώντας τον χρόνο με μια καινούργια παρατηρητικότητα

«Τον χρόνο της πανδημίας πολλοί από εμάς αποκτήσαμε τη συνήθεια να περπατάμε στην πόλη και να παρατηρούμε. Ανατολή, μεσουράνημα, δύση. Ένας άνθρωπος που δεν έχει ρολόι μαθαίνει να τα παρατηρεί αυτά και η αίσθησή του οξύνεται, γιατί ο χρόνος είναι φυσικό μέγεθος. Όταν ασκούμε την παρατηρητικότητα μας αναπτύσσουμε την αίσθησή μας του χώρου και του χρόνου.

» Παλαιότερα οι άνθρωποι, όπως και οι αρχαίοι που αναφέρατε στην αρχή, ήταν εξοικειωμένοι με τα φυσικά μέτρα του χρόνου. Ο ουρανός ήταν το ρολόι τους και το ημερολόγιό τους. Επειδή ο χρόνος είναι εντελώς απαραίτητος στη ζωή μας, είτε ήταν αγρότες, είτε πολίτες, είτε καθημερινοί άνθρωποι οποιασδήποτε εποχής, ο μόνος τρόπος να λειτουργήσουν ήταν η γνώση των ουρανίων σωμάτων και των αστερισμών, με βάση αυτά υπολόγιζαν τις εποχές. Σήμερα, είναι τέτοιες οι ευκολίες μας που δεν αναπτύσσουμε αντίστοιχες δεξιότητες, θεωρούμε ότι δεν μας χρειάζονται. Κινούμενοι με ένα gps μπορούμε να πάμε παντού, έχουμε ξεχάσει να χρησιμοποιούμε τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα για να προσανατολιζόμαστε.

» Αν το σπίτι μας έχει νότιο προσανατολισμό, που σημαίνει ότι το βρίσκει πάντα ο ήλιος, μπορούμε πολύ εύκολα να βρούμε τις εποχές του χρόνου και τις ώρες κοιτώντας τα σημεία που φτάνει ο ήλιος μέσα στο σπίτι. Τον χειμώνα θα πέσει χαμηλότερα, θα μπει πιο πολύ στο δωμάτιό μας, για αυτό λέμε πως είναι ωραίο ένα σπίτι να έχει νότιο προσανατολισμό. Το καλοκαίρι θα ανέβει πιο ψηλά, θα είναι πιο προστατευμένο από τη ζέστη. Στην εξοχή, που δεν υπάρχουν τόσα φώτα, μπορούμε να παρατηρήσουμε τον έναστρο ουρανό, να βρούμε τη Μεγάλη Άρκτο, που είναι πάντα στο βόρειο σημείο του ουρανού και μας δείχνει πού είναι ο Βορράς. Αν ξέρουμε πού είναι ο Βορράς, ξέρουμε πού είναι ο Νότος, η Ανατολή και η Δύση. Για χιλιάδες χρόνια οι ναυτικοί, για να πορευτούν σε μία δύσκολη θάλασσα τη νύχτα, κοίταζαν τον ουρανό, όπως οι σημερινοί ναυτικοί κοιτάζουν το καντράν του πιλοτηρίου τους. Κι αν έχουμε τη δυνατότητα να βλέπουμε συνεχόμενα τη δύση της σελήνης ή του ήλιου θα δούμε ότι η θέση τους αλλάζει ανάλογα με τον μήνα και την εποχή του χρόνου. Στην πόλη, με τις πολυκατοικίες και τα φώτα, δυσκολευόμαστε να τα δούμε όλα αυτά. Αρχίζοντας να τα εντοπίζουμε και να τα παρατηρούμε, ανακαλύπτουμε ότι είμαστε κι εμείς φυσικά πλάσματα, κάτι που τείνουμε να ξεχνάμε. Είναι χρήσιμο να μαθαίνει κανείς να ασκεί μια νέα παρατηρητικότητα που να τον τοποθετεί πιο στέρεα στον χώρο και τον χρόνο. **A**

Η ΙΩΑΝΝΑ ΡΑΛΛΗ και ο ΚΑΡΛ ΓΙΟΥΝΓΚ

δίνουν ραντεβού στο Κολωνάκι

Τη γνωρίζαμε ως φωτογράφο,
τώρα για πρώτη φορά παρουσιάζει
στην Γκαλερί Ζουμπουλάκη μια
εντυπωσιακή ζωγραφική δουλειά
δημιουργώντας με αξιοζήλευτη
υπομονή τις περίφημες μαντάλες

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Ψ
«Όπως ψυχανάλυση, ψι όπως ψυχεδελικά! «Περί-εργο, αλλά το δεύτερο ψ που λέτε πως βρίσκεται μέσα στα έργα της "Κοσμομορφίας" προσωπικά δεν το είχα παρατηρήσει. Και μάλιστα χθες στα εγκαίνια υπήρξαν και άλλοι που βρήκαν ψυχεδελικές υφές στη δουλειά μου. Τι να πω!».

Στην Γκαλερί Ζουμπούλακη, στη νέα ατομική έκθεση της Ιωάννας Ράλλη. «Κοσμομορφία», μια σειρά από ζωγραφικά έργα, τέμπρα σε χαρτί. Περιπλανιέμαι και παρατηρώ την απίστευτη λεπτοδουλειά συζητώντας με τη ζωγράφο. Μεγάλα τετράγωνα και παραλληλόγραμμα γεμάτα χρώματα και επαναλαμβανόμενα μοτίβα ξετυλίγουν μια ολόκληρη περίοδο, που πήρε μπρος το 2015 και τελείωσε το περασμένο φθινόπωρο. Μια μορφή-εκδοχή του κόσμου της Ιωάννας Ράλλη με έργα που «ξεκίνησαν για να αποτελέσουν φόντο για τις φωτογραφίες μου, όμως σταδιακά αυτονομήθηκαν και πολλαπλασιάστηκαν. Θυμίζουν τις μαντάλες, έργα που εκφράζουν την ολόκληρη και την αρμονία σε διάφορες πνευματικές παραδόσεις». Το γινγκ και το γιανγκ, το είναι και το άπειρο, η ονειρική υφή της πραγματικότητας αλλά και η πραγματική διάσταση των ονείρων για όσους το υποσυνείδητο τους τραβά σαν μαγνήτης. Η Ιωάννα παρουσιάζει την πρώτη της ζωγραφική δουλειά, μιας και με δεκάδες ατομικές εκθέσεις στην Ελλάδα και πολλές συμμετοχές της σε ομαδικές στην Ευρώπη

και την Αμερική, έως τώρα κλικάρει και εκτύπωνε τις δημιουργίες της, γνωστή σαν φωτογράφος. Πώς κι έτσι;

«Σε μια περίοδο τεράστιας ψυχολογικής πίεσης και αίσθησης εγκλωβισμού για τους περισσότερους ανθρώπους, θα έλεγα πως η καραντίνα μου έκανε καλό. Ήμουν απόλυτα έτοιμη, μπν πω και τυχερή, γιατί ούτως ή άλλως, όταν ξεκίνησα να ζωγραφίζω τις μαντάλες αυτές το 2015, ήμουν σε διαδικασία ανακάλυψης του κέντρου μου».

Άλφα όπως ανασυγκρότηση αλλά γιατί όχι και ανεικονική αυτοαπεικόνιση, Όμηρον όπως όνειρα, Γάμα όπως Καρλ Πουνγκ: «Από μικρή κατέγραφα τα όνειρά μου, οπότε ήταν πολύ φυσικό να με γοητεύσουν οι θεωρίες του για το ασυνείδητο και το συνειδητό. Ο Πουνγκ, έμαθα αργότερα, είχε παρατηρήσει πως πολλοί ασθενείς του έφτιαχναν μαντάλες, τα τετράγωνα συμμετρικά σχέδια των βουδιστών μοναχών, όταν βρίσκονταν σε κρίση. Μία ασυνείδητη ενέργεια που αποσκοπούσε στην οργάνωση της ψυχής μέσα από το χάος. Περιέγραφε ακριβώς αυτό που ασυνείδητα έκανα κι εγώ. Ο κόσμος μου είχε κλονιστεί και η ψυχή μου προσπαθούσε να ανασυγκροτηθεί μέσα από το χάος. Έτσι ξεκίνησαν αυτά τα έργα, και σιγά σιγά άρχισε να διαμορφώνεται κάποια μορφή. Στην αρχή ο τίτλος ήταν «Κοσμολογία». Συζητώντας όμως με τη Σεσίλ Ιγγλέση Μαργέλλου, πρότεινε τον τίτλο «Κοσμομορφία», μιας και δεν πρόκειται περί λόγου, αλλά περί μορφής». Τεχνικά: «Σχεδόν έξι εβδομάδες για τον κάθε πίνακα! Υπήρχαν μέρες που ξεκινούσα πολύ νωρίς και ζωγράφιζα ασταμάτητα».

«Υπήρχε κάποια υπόκρουση;» τη ρωτώ. «Καμιά φορά άκουγα κάποιες διαλέξεις. Άλλες φορές πάλι έβαζα το ρολόι να χτυπήσει σε σαράντα λεπτά και στο ενδιάμεσο αφηνόμουν στη σιωπή».

Παρατηρώ πως η υπογραφή της είναι μέρος του έργου, το όνομά της μαζί με αρκετά «τσιτάτα» είναι ενταγμένο μέσα στα σχέδια και τα σχήματα. «Έχω ανάγκη να δουλεύω. Η δουλειά μου είναι το κέντρο μου, ίσως επομένως εντάσσοντας τον εαυτό μου μέσα στο έργο, είναι ένας τρόπος για να υπάρχω εν τω όλω».

Είναι πολύ εντυπωσιακή η ζωγραφική της Ράλλη. Θα μπορούσε να αναπτυχθεί και σε καμβάδες κεντήματος, μιας και η αριστοτεχνική λεπτοδουλειά της, αυτό το επαναλαμβανόμενο «τσίκι-τσίκι», μου φέρνει στο μυαλό δεινές υφάντρες. Η «οικοτεχνία» της Ιωάννας νομίζω πως θα ενθουσιάσει όσους ψάχνουν για μια ζωγραφική όπου έργο και δημιουργός είναι αναπόφευκτα τόσο συνδεδεμένοι, που το ένα είναι προέκταση, συμπλήρωμα και αναπόσπαστο μέρος του άλλου. Τα έργα είναι εντυπωσιακά καθώς αναπτύσσονται υπό μορφή μιας επαναλαμβανόμενης, κυκλικής και περίπλοκης φαντασμαγορίας, που αν σταθείτε μπροστά τους και τους αφεθείτε, το να μπειτε μέσα τους είναι θέμα δευτερολέπτων. Πίνακες που σε απορροφούν, σε αποπλανούν, σε κάνουν να προσπαθήσεις να βρεις ποιος είσαι και σε ποιο ακριβώς σημείο του τετραγώνου ή του κύκλου της ζωής σου βρίσκεσαι, αφού ζωγράφος, θεατής, χώρος και χρόνος μπροστά στους πίνακες της Ράλλη κατά έναν μαγικό τρόπο γίνομαστε ένα. **A**

BIO

Η Ιωάννα Ράλλη γεννήθηκε στην Αθήνα το 1960. Σπούδασε Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης (Bsc) και φωτογραφία, ζωγραφική και γραφικές τέχνες στο New England School of Art and Design. Το 1986 ολοκλήρωσε το μεταπτυχιακό της (MFA) στις γραφικές τέχνες στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης. Έχει πραγματοποιήσει δέκα ατομικές εκθέσεις στην Ελλάδα, ενώ έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ. Έργα της βρίσκονται σε ιδιωτικές συλλογές, καθώς και σε μουσεία.

INFO

Η έκθεση «Κοσμομορφία» είναι η τρίτη ατομική της έκθεση στη Γκαλερί Ζουμπούλακη. Κατά τη διάρκεια της έκθεσης θα διατίθεται προς πώληση το βιβλίο της έκθεσης από τις εκδόσεις Cube Art Editions. Διάρκεια έκθεσης: 13 Μαΐου - 5 Ιουνίου 2021 Γκαλερί Ζουμπούλακη, Πλ. Κολωνακίου 20

ΟΔΗΓΟΣ
ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ

EUROVISION

2021

Α΄ Ημιτελικός
(EPT 1 - Τρίτη 18/5 -
ώρα ΕΛΛ. 22.00)

Με σειρά εμφανίσης

01. **ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ**

The Roop - Discoteque

Αν μια μέρα οι Kraftwerk, εκεί που βαριόνταν λιμάρωντας τα νύχια τους, έλεγαν «δεν κάνουμε ένα τραγούδι με τίτλο Ντισκοτέκ να το δώσουμε στους Sparks να το πουν;» και το έκαναν αλλά τους έκλεβαν τα ταρπες οι Erasure, το τραγούδι θα ήταν ακριβώς αυτό αλλά με καλύτερο styling. Η σάλα θα το αγαπήσει.

02. **ΣΛΟΒΕΝΙΑ**

Ana Soklic - Amen

Προσπαθώ να ξεκολλήσω γιατί η τραγουδίστρια μου θυμίζει πολύ τη Ρόμι Σνάιντερ στην «Πισίνα» αλλά και γιατί (ντρέπομαι που το λέω) το τραγούδι μου αρέσει. Είναι μία σόλο συμφωνική μπαλάντα με ξεσπάσματα και φωτιές, αξιοπρεπές και τίμιο, αρκεί να μην αρπάξει το βισκόζ στο τέλος.

03. **ΡΩΣΙΑ**

Manizha - Russian Woman

Η Ρωσία παθαίνει Ισραήλ και στέλνει στο Ρότερνταμ ένα Αστείο Κορίτσι Ντυμένο με Πονέβα και εργατικές φόρμες για να τραγουδήσει σε κομψή ρώσικη γλώσσα ένα φεμινιστικό, εθνικ rap με θέμα την ξενοφοβία, το body shaming, το bullying και όποια άλλη λέξη είναι της μόδας. Το βλέπω στις ψηλές θέσεις.

04. **ΣΟΥΗΔΙΑ**

Tusse - Voices

Τα χρώματα της αλλαγής χέι, χέι, ακούω χίλιες φωνές μέσα στη βροχή, χέι, χέι, σταματήστε το μίσος κ.λπ. Νεαρός συμπαθητικούλης Κονγκολέζο-Σουηδός σε στερεοτυπικό γιουροβιζιόνικό *blah* που νομίζω ότι έχει κλέψει λίγο το ολλανδέζικο που νίκησε το 2019, αλλά βαριέμαι να το ψάξω κιόλας.

05. **ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ**

Montaigne - Technicolour

Tomboy κορίτσι σε ανθεμικό gay pleaser με κουπλέ προβληματισμένο και ρεφρέν στο οποίο μπαίνουν τα beats αλλά, δυστυχώς, ακούγονται σαν να βαράς ταψιά στο μπαλκόνι σου προς τιμήν των νοσπευτών. Το τραγούδι ερμηνεύεται επάνω σε ροζ τρίγωνο ενώ γύρω ξεχύνονται ουράνια τόξα και καπνοί.

Η EUROVISION ΕΧΕΙ ΠΛΑΚΑ ΟΤΑΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΚΗ, ΠΟΛΥ ΚΑΚΗ. ΟΙ 3 ΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ, ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΠΡΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Η Eurovision έχει πλάκα όταν είναι κακή, πολύ κακή. Δυστυχώς, η «ενδοσκοπηση» και «τα σύγχρονα προβλήματα» έχουν φέρει μία ψευδή «ποιότητα» στις συμμετοχές και έχουν κάνει τη Eurovision (ειδικά φέτος) να έχει πολλά πολύ μέτρια τραγούδια με πολύ τραγικά χορευτικά (όπως πάντα). Αυτός ο συνδυασμός είναι θανατηφόρος. Μπορεί να σου καταστρέψει τη βραδιά, όταν δεν έχεις τίποτα τόσο χάλια να χαρείς αλλά και τίποτα τόσο καλό (όπως η Πορτογαλία το 2017) να χαρείς επίσης. Με βαριά καρδιά ακούσαμε εξονυχιστικά και τα 39 τραγούδια των τριών φάσεων του διαγωνισμού και βρήκαμε έναν καλό λόγο να πούμε για το καθένα.

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ panikova1500@gmail.com

04. **ΕΛΛΑΔΑ**

Στεφανία
- Last Dance

Κάθε χρόνο, το βασικό μας άγχος είναι να στείλουμε αποστολή που να μιλάει αξιοπρεπή αγγλικά. Μετά δεν ανησυχούμε διότι παίρνουμε τον Κοντόπουλο και τον Ευαγγελινό και το ετοιμάζουν τσάκασάκι το τραγουδάκι, όπως πάντα αδιάφορο και κλισέ. Να τη βάλουμε και επάνω σε έναν Πήγασο, μμμ; Τι λες;

06. ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
Vasil - Here I Stand
 Ο Vasil είναι εξομολογητικός στην αρχή, μας λέει τον πόνο του, τα όνειρά του, ποιος ξέρει τι με λίγο-πιάνο-μέσα, μετά κορδώνεται σαν να περιμένει τον ανεμιστήρα, πάω στοίχημα ότι θα κλάψει κιόλας. Προσπαθεί πολύ κι αυτό το εισπράττει το κοινό. Ας τον κάνει κάποιος πρέσβη Καλής Θελήσεως ή κάτι.

07. ΙΡΛΑΝΔΙΑ
Lesley Roy - Maps
 Αλάθητο, ιρλανδικό, μουσικό έντοικο που έχει ωριμάσει σε συννεφιασμένα οροπέδια και δάση με βρύα και λειχήνες, σε ακτές με μαύρες κροκάλες, πάνω στην πρασινισμένη πέτρα και μέσα σε παμπς και μουσικά σχολεία! Ολόσωστο, δυναμικό pop. Μακάρι να πάει καλά. Και η Lesley συμπαιθέστατη.

08. ΚΥΠΡΟΣ
Έλενα Τσαγκρινού - El Diablo

09. ΝΟΡΒΗΓΙΑ
TIX - Fallen Angel
 Ξεκαρδιστικός drama queen ντυμένος με τα αποφόρια της Gaga, κλαψοχτυπιέται δεμένος με αλυσίδες και λευκά κοκορόφτερα επειδή είναι έκπτωτος άγγελος και τον κυνηγούν Δαίμονες σαν τη Βίσση. Φτηνάρικο, κλεμμένο από ραδιοφωνο των 70s κομμάτι. Μην κλαις TIX, δεν αμάρτησες, ούτε κατά διάνοια.

10. ΚΡΟΑΤΙΑ
Albina - Tick Tock
 Κορίτσι μπροστά στον καθρέφτη ή μάλλον στην κάμερα του Tik Tok, καϊδεύει τα μάγουλά της και γενικά προσπαθεί να μη σπάσει τα νύχια της, σε ένα κομμάτι που εκλιπαρεί για vocoder και συνεργασία με ντόπιο ράπερ. Φτιάχνει κάπως, όταν τραγουδάει στη γλώσσα της, αλλά εμείς ήδη έχουμε αλλάξει κανάλι.

11. ΒΕΛΓΙΟ
Hooverphonic - The Wrong Place
 Ω ραίο, loungey τραγούδι στο ύψος των γνωστών Hooverphonic, αν και όχι στις πολύ χλιδάτες στιγμές τους. Τουλάχιστον αποφεύγουν να βάλουν το γνωστό γιουροβιζιονικό «Ξέσπασμα» στη μέση του τραγουδιού αλλά διατηρούν μία σκοτεινή ατμόσφαιρα (βροθάει και η τραγουδίστρια). Πάω στοίχημα ότι θα είναι ποσοσού νομπελίσκεπης.

12. ΙΣΡΑΗΛ
Eden Alene - Set Me Free
 Μόλις τελείωσε το στρατιωτικό της, η Eden πήρε σβάρνα τα talent show και έχτισε καριέρα. Το τραγούδι της, πολύ μπιτάτο, με οριένταλ βιολιά, κουδούνια, cow bells, φωνητικά, claps και pop χορωδιακά, θα γίνει επιτυχία και η Eden θα γίνει η φετινή Φουρέρη ή η προπέρσιν Beyonce.

13. ΡΟΥΜΑΝΙΑ
Roxen - Amnesia
 Τη θεωρούνε τη Ρουμάνια Billie Eilish κι αυτή το έχει πάρει πολύ σοβαρά, με γκοθ μισοθολωμένο βλέμμα, ενώ το κομμάτι νιαουρίζει εκνευριστικά κι απή κοπανιέται δεξιά κι αριστερά (είναι τρόφιμος σε άσυλο, το 'πιασες). Πολύ δίκαιος ο τίτλος: Amnesia. Δεν θα το θυμάται κανείς το τραγούδι.

14. ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ
Efendi - Mata Hari
 Αν ήμουν η Eurovision θα υποχρέωνα όλες τις χώρες να στέλνουν τραγούδιαστηγλώσσα τους με μόνο ένα ρεφρέν στα αγγλικά και διά ροπάλου του απαγόρευσε τη φράση «εμιν λο γουί τσου». Εδώ έχουμε ένα σύγχροτο pop παρμένο από τα σκουπίδια της Ariana Grande με πολλά «μαμα-μα». Μαρούνια.

15. ΟΥΚΡΑΝΙΑ
Go_A - Shum
 Electro-ethnic με φιλή, τσιριχτή, γυναικεία φωνή να πετάς σπυράκια - αλλά τραγουδούν ευτυχώς στη γλώσσα τους. Πολεμικοί, γκοθ και νεορομαντικοί που έχουν ξυπνήσει στο Matrix, αντί για πιστόλια πετάνε κλαρίνα και το ρίχνουν σε ένα οργιώδες rave στην κορυφή του όρους Μπάμπια (το έψαξα).

16. ΜΑΛΤΑ
Destiny - Je Me Casse
 Η Μάλτα αγαπάει να στέλνει πληθωρικές παρουσίες που τη φτάνουν πάντα 10 πόντους πριν την κορυφή. Το φετινό κομμάτι θα έπρεπε κανονικά να ξεκινάει με ένα «Ready bitches?», διότι η Destiny είναι σαν μικραντί της Missy Elliott από τον προηγούμενο αιώνα και τα ρίχνει γενικώς, σαν έκρηξη στην κρεβατοκάμαρα.

Β΄ Ημιτελικός
 (EPT 1 - Πέμπτη 20/5 - ώρα Ελλ. 22.00)

Με σειρά εμφανίσης

01. ΣΑΝ ΜΑΡΙΝΟ
Senhit - Adrenalina
 Χάρεμchic της συμφο-

EBU - THOMAS HANSES

08. ΚΥΠΡΟΣ
Έλενα Τσαγκρινού - El Diablo

Το δωδεκάρι της καρδιάς μας πουλάει για άλλη μια φορά την ψυχή του στον Diablo αλλά η Έλενα δεν είναι τόσο κολασμένη όσο ήταν η Φουρέρα. Πάντως προσπαθεί. Ρυθμικό μπιτάτο στανταράκι με οριένταλ τσαλίμι. Ο μικρός Μανώλης Γκίνης από τα «Καλύτερά μας Χρόνια» που θα δώσει φέτος το 12άρι της Ελλάδας, θα το θυμάται σε όλη του τη ζωή.

ράς, αραμπέσκ βιολιά και ζουφτελο μπιτ του περασμένου αιώνα από μεγαλοκοπέλα με ανέκφραστο βλέμμα και το ανελέητο μπαλέτο να κάνει μαλλιά και role dancing. Όσο για το adrenalin το ριμάρον με το gasoline - θα προσέθετα και ΜΠΟΥΡΛΟΤΟ.

02. ΕΣΘΟΝΙΑ
Uku Suviste - The Lucky One
 Πολύ γέλιο. Οι Εσθονοί στέλνουν STRAIGHT τραγούδι (χάλια) στη Eurovision, με έναν τύπο σαν νιόπαντρο που διαφημίζει αντρικό αποσμητικό και κάνει σεξ με μία που έχει κινητό και νύχια και τα σέρνει παθιασμένα πάνω στην πλάτη του. Μετά μαλώνουν, αυτός χτυπιέται και στο τέλος ΕΚΕΙΝΗ γυρίζει μετανιωμένη.

03. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ
Benny Cristo - omaga
 Χαρούμενο (εσείς, όχι εγώ), χορευτικό, μπιτάτο, ισοπεδωμένο και bubble gum από ξανθό (μέχρι στιγμή) Τσέχο-Ανγκολέζο και στίχο «I'm happy you are here, you are beautiful» σαν ταίρια της Βλαχοπούλου. Θα ήθελα να το σικαίνονται λίγο περισσότερο αυτό το τραγούδι.

04. ΕΛΛΑΔΑ
Στεφάνια - Last Dance

05. ΑΥΣΤΡΙΑ
Vincent Bueno - Amen
 Θυμωμένη προσευχή - μπαλάντα (δεύτερο τραγούδι με «Αμήν» φέτος) με μαύρα ρούχα, μαύρα κορράκια. Ο τύπος ξεκινάει και καταλαβαίνεις ότι έρχεται το ξέσπασμα με γροθιές στον αέρα, ενώ κοιτάμε προς τον ουρανό και κάνουμε στροβίλισμα γύρω από τον άξονά μας.

06. ΠΟΛΩΝΙΑ
RAFAL - The Ride
 Αφόρητο σκουιπάκι που βασικά είναι ένα

προγραμματισμένο copy paste όλων των κλισέ των 80s. Ο περφόρμινγκ είναι σαν πορτιέρης σε μπαρ στο Φαληράκι (έχει χάλκινο στο wrestling στην Πολωνία), με μαύρο γυαλί, ξέρεις τώρα. Το τραγούδι έχει 20 χιλιάδες likes στο YouTube και 38 χιλιάδες dislikes.

07. ΜΟΛΔΑΒΙΑ
Natalia Gordienko - Sugar
 Η μηχανή παραγωγής του «ήχου της Eurovision», Δημήτρης Κοντόπουλος, κάνει κι εδώ το θαύμα του, με pop-arabesque στίλ που ενθουσιάζει τα Βαλκάνια και δίνουν βαράκια και κουτσοαναβάνει το τραγουδάκι. Εδώ έχουμε μεγάλο-λολίτα σε πίστα αλλά αντί για γαρίφαλα της πετάνε παγωτά.

08. ΙΣΤΑΝΔΙΑ
Daði og Gagnamagní - 10 Years
 Το weirdness για φέτος. Ενδιαφέρον, ξεβιδωμένο disco-soul με μελόντικα και παλιά σίθη, από γκρουπ που μοιάζουν όλοι σαν κομπάρσοι του Wes Anderson, με φόρμες, στέκα στο μαλλί και γυαλιά σαν αυτά που φοράει ο The Boy. Εντωμεταξύ ακόμα προσπαθούμε να δούμε πώς διαβάζεται το όνομά τους.

09. ΣΕΡΒΙΑ
Hurricane - Loco Loco
 Ξέσασες κομπάρσες του Bachelor που λένε «μπέμπε». Μπότοξ, σιλκόν, λεοπάρ, μπούκλες, νύχια-νύχια-νύχια, Loco Loco για να κάνει εξωτικό, κλαμπάρες, αμαξάρες, κομμάτι σαν δωρεάν sample μέσα σε στικάκι, ο ντιτζέι είναι φιλαράκι μας, μπουκάλια κάβα, θα χρειαστούμε κι άλλο πάγο.

10. ΓΕΩΡΓΙΑ
Tornike Kipiani - You
 Άλλος ένας αρχιτέκτονας που, τι να κάνει; Πήγε στο X-Factor και

η καριέρα του πήρε τα πάνω της γιατί γνώρισε την Τάμτα. Οχι όμως και το κομμάτι που...εί...ναι...ένα...πάάάρα...πολύ...α...γώ πρά...μα σαν να παίζεται στις 10 στροφές κι όσο πάει και σβήνει, σβήνει, καίγεται η καρδιά σου, τον κακομοίρη.

11. ΑΛΒΑΝΙΑ
Anxhela Peristeri - Karma
 Μπράβο στους Αλβανούς που έστειλαν τραγούδι στη γλώσσα τους. Κατά τα άλλα, σκέψου ένα Balkan drama, βασανισμένη, σεταρισμένη νύφη, μέικ-απ, μπανέλες, όλα καλά, αλλά χωρίς γαμπρό. Κλαρίνα, βιολιά, δάκρυα, την τραβάνε και τα εξτένσιονς με το βάρος τους προς τα πίσω, χάλια, σου λέω, περάσαμε.

12. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
The Black Mamba - Love Is On My Side
 Η Πορτογαλία πάει να ξαναχτυπήσει βραβείο με ποιότητα τύπου Salvador Sobral (2017) και μακάρι να το έκαναν κι άλλες χώρες. Φέτος στέλνει μία καλή, ξέσι, αργή soul συμφωνική μπαλάντα με βιολιά και νιαούρισμα που θα την εκτιμήσει η Αγγλία, νομίζω. Κλείνει όμως με γρουσουζικό στίχο: «...maybe not tonight».

13. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
VICTORIA - Growing Up Is Getting Old
 Η ωριμότητα και το άγχος του να μεγαλώνεις «ενώ τα συναισθήματά σου παίζουν Tetris». Μπαλάντα με (επίτηδες φτιαγμένη έτσι) μεγαλοκοπέλα με καλές προθέσεις που δεν θα συγκινήσει κανέναν, όμως, γιατί ο χρόνος τρέχει κι αυτή τα βιολιά αργούν, καλή μου. Ατέλειωτο, δυστυχισμένο, αθώο.

14. ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ
Blind Channel - Dark Side
 Το ευχάριστο διάλειμμα από τη Φινλανδία που λιγουρεύεται νίκη

τύπου Lordi. Για απόψε, φίλοι μου, θα ακούσουμε ένα έργο σε black metal, με επιρροές από death, groove, heavy, hardcore, nu metal, σκατόψυχο thrash, μαυρισμένο metalcore, συμφωνικό screamo, βρωμιακό Viking metal και νότες από War metal.

15. ΛΕΤΟΝΙΑ
Samanta Tina - The Moon Is Rising
 Η αρχηγός από τις Θεές του Φεγγαριού ενωμένες, ποτέ νικημένες, με dress έντοικο ξεμπατικωμένης Τάμτα. Fem power αργό κομμάτι με πολλή τσιρίδα, κάτι που σπανιόλιπη νότα από κιθάρα, ξεχειλωμένο chant, ούτε ξέρω τι να κάνω μετά, αςβάλω δυο κορίτσια να φιλιούνται και μία drag queen να περνάει.

16. ΕΛΒΕΤΙΑ
Gjon's Tears - Tout l'Univers
 Νεαρός μόνος φάχνει συνθέτη με κοινωνικές ανησυχίες και καλή γνώση του οδικού κώδικα. Βίντεο κλιπ κατίμαυρο με αυτοκινητιστικό δυστύχημα γιακουραστική μπαλάντα που δεν ξέρω πώς θα την απογειώσει επί σκηνής ο τυπάκος - ίσως με μία Tesla να πετάει στο διάστημα.

17. ΔΑΝΙΑ
Fyr Og Flamme - Ove Os Pa Hinanden
 Τραγουδιστής με πολύ σφιχτό σουτιέν ή λάθος νούμερο βάτες και το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι του Βερμέρ (τιμής ένεκεν), σε απίθανα παλιό pop κομμάτι, σκέψου happy hour, Τρίτη βράδυ με βροχή σε μπιραρία στο Σλάγκελσε, δεν ξέρεις τι τραγουδούν, ξαφνικά ανοίγει η πόρτα και μπαίνει η Τέτα Ντουζού.

Τελικός
 (EPT 1 - Σάββατο 22/5 - ώρα Ελλ. 22.00)
 Οι χώρες που πέρασαν από τους δύο ημιτελικούς + Big 5 + η διοργανώτρια χώρα

* **ΓΑΛΛΙΑ**
Barbara Pravi - Voilú
 Σερβο-Ιρανική-Πολωνέζο-Βορειοαφρικάνα στη Γαλλία. Εντωμεταξύ Κατοχή, πόλεμος, πείνα, Αντίσταση, αςβάλω κι ένα μαυρό μπινέ, Παρίσι, υπέρ-στές, Καφέ ντε Φλορ, κλεψούα Εντίθ Πιάφ, μοιάζω και λίγο στην Οντρέ Τοτού, α να κι ένα καρουζέλ στο φινάλε. Δεν θα εκπλαγώ αν βγει με μπαγκέτα στη σκηνή, να ταμπολογάει.

* **ΓΕΡΜΑΝΙΑ**
Jendrik - I Don't Feel Hate
 Χαρούμενος πεταλούδος με γιουκαλίλι σε διάθεση Don't Worry Be Happy και χρωματική παλέτα από όλα τα σακάκια της Μέρκελ, στο πιο ευτυχισμένο τραγούδι του φετινού διαγωνισμού. Μπλέκει ολίγον από bubble gum pop, τζαζ, σουίνγκ, zydeco, glam rock και κλείνει με κλακέτες. Θα συγκινήσει όμως τις ξιζόλες των επιτροπών;

* **ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ**
James Newman - Embers
 Είδαν κι απέιδαν οι Άγγλοι, βαρέθηκαν να σφουγγαρίζουν τις τελευταίες θέσεις των βαθμολογιών και αποφάσισαν να στείλουν καλό τραγούδι με top καλλιτέχνη: Ω ραίο ρυθμικό, χορευτικό pop soul που θα σκιάσει στα καλοκαιρινά ραδιοφώνα. Το ερώτημα είναι αν θα γεφυρώσει το χάσμα του Brexit και την ξιζιλία των Βρετανών με αυτή των Ευρωπαίων.

* **ΙΣΠΑΝΙΑ**
Blas Cantó - Voy A Quedarme
 Τσίκο κον πεντιέντε. Σενσουάλ. Μπινότο καμπέλο. Σολιτάριο. Χαϊδέυει τις ταπεταρίες καθώς τραγουδάει μελαγχολικά. Κονφρεσιόν. Βιολίνες υ βεντιλαδόρ. Μανικετόκουμπα. Τάλεντσόου. Α, να και μία αμμουέλα. Πικάπ. Μούτσο ντολόρ. Τόντος σέκος δορμίδος.

* **ΙΤΑΛΙΑ**
Maneskin - Zitti E Buoni
 Σε ακαταμάχητη ιταλική και πάντα με τον νομπισμό προς την πλέμπα της Eurovision, οι φετινοί νικητές του Σαν Ρέμο υποδύονται τέλεια τις μικρές αδερφές του David Bowie με σκατοπαιδοσύνη α λα Rolling Stones και πολύ eyeliner α λα New York Dolls. Ξεπερασμένο, αλλά γράφει καλά στη σκηνή.

* **ΟΛΛΑΝΔΙΑ**
Jeanqu Macroy - Birth Of A New Age
 Νεαρός Σουριναμέζος σε έθνικ afro pop chant, μισό στα αγγλικά και μισό στα ορνάν τόνγκο: Ξεσηκωμός, εξέγερση, ήρωες και θεοί, η υπερηφάνεια των λιονταριών και «Μι να αφού σένσι, νο γουάν μαν ε μπρόκομ» (παλιά παροιμία που λέει «είμαι μόνο μισή δεκάρα, δεν μπορείς να με σπάσεις». Βλέπε Lion King. 🦁)

20 ΜΑΪΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΜΕΛΙΣΣΑΣ

ΠΟΣΑ ΞΕΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΛΙΣΣΕΣ;

Ένα μικρό έντομο με μεγάλες ευθύνες

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Μπορεί οι περισσότεροι να το αγνοούμε, αλλά η καλή μας η μέλισσα είναι υπεύθυνη για πολλά περισσότερα πράγματα από το να κάνει το ωραίο της μέλι. Το σημαντικότερο καθήκον της είναι, ας πούμε, η επικονίαση των φυτών. Τι σημαίνει αυτό; Ότι η μέλισσα προκειμένου να τραφεί, μεταφέρει γύρη από το ένα φυτό στο άλλο, συμβάλλοντας έτσι στη γονιμοποίησή τους. Με άλλα λόγια, το γεγονός ότι απολαμβάνουμε φρούτα, ξηρούς καρπούς και πάμπολλα ακόμα λαχανικά και τρόφιμα, το χρωστάμε στις μέλισσες.

Παρόλα αυτά οι μέλισσες αντιμετωπίζουν έναν τεράστιο κίνδυνο που ακούει στο όνομα «ανθρώπινη δραστηριότητα». Οι εντατικές γεωργικές πρακτικές, η μονοκαλλιέργεια, τα φυτοφάρμακα και οι ψηλότερες θερμοκρασίες της Γης λόγω της κλιματικής αλλαγής απειλούν τους πληθυσμούς των μελισσών με εξαφάνιση. Κι αν αυτό συμβεί, τότε η ζωή όπως την ξέρουμε θα αλλάξει πολύ. Τρομακτικά πολύ. Για όλους τους παραπάνω λόγους και σε μια προσπάθεια να ενημερωθεί ο κόσμος για τη σημασία των μελισσών και τον κίνδυνο που διατρέχουν ο ΟΗΕ όρισε την 20ή Μαΐου ως Παγκόσμια Ημέρα Μέλισσας. Και σε περίπτωση που αναρωτιέστε γιατί επιλέχθηκε η συγκεκριμένη ημερομηνία, θα σας πούμε: η 20η Μαΐου συμπίπτει με τα γενέθλια του Anton Jansa ο οποίος τον 18ο αιώνα πρωτοστάτησε στις σύγχρονες τεχνικές μελισσοκομίας στη Σλοβενία.

APIVITA,
το μήνυμα
"Save The Bees"
ταξιδεύει από την
Αθήνα σε όλη την
Ελλάδα και τον
κόσμο

Τα φτερά
της μέλισσα
κτυπούν 11.400 φορές
το λεπτό

Η κάθε
μέλισσα
διανύει 800κλμ
στην ζωή της

Η Βασίλισσα
μπορεί να γεννήσει
έως και 2.500 αυγά
την ημέρα

Οι μέλισσες
δεν κοιμούνται
ποτέ!

Η μέλισσα έχει
4 φτερά, 5 μάτια
και 6 πόδια!

Όλοι μας απολαμβάνουμε το γευστικό μέλι και τα ευεργετικά παράγωγα των μελισσών όπως η πρόπολη ή ο βασιλικός πολτός, αλλά πόσοι από εμάς γνωρίζουν την αληθινή σημασία που έχουν οι μέλισσες για τον κόσμο μας; Σύμφωνα με επιστημονικές μελέτες, οι μέλισσες κατοικούν στον πλανήτη περισσότερο από 100 εκατομμύρια χρόνια και με την καθημερινή τους εργασία, συμβάλλουν στη γονιμοποίηση 40.000 φυτών παγκοσμίως, επικονιάζοντας το 1/3 της τροφής που απολαμβάνουμε καθημερινά στο τραπέζι μας και το 80% των ανθοφόρων φυτών.

Κάθε χρόνο στις 20 Μαΐου γιορτάζεται η Παγκόσμια Ημέρα της Μέλισσας, αν και η αλήθεια είναι πως τα μικρά θαυματουργά πλάσματα που λέγονται μέλισσες αξίζουν καθημερινά τη φροντίδα και την εκτίμησή μας. Αυτό ακριβώς προσβύει και η APIVITA, η οποία από τον Ιανουάριο του 2021 αποτελεί επίσημος μέλος του Οργανισμού «1% for the Planet» επιστρέφοντας στο περιβάλλον το 1% των πωλήσεων της νέας αντλιακής της σειράς, το 1% των πωλήσεων του APIVITA Experience Store καθώς και το 1% των πωλήσεων των APIVITA e-shop παγκοσμίως. Παράλληλα, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Μέλισσας, η APIVITA δημιούργησε με τη βοήθεια του The

Bee Camp, υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων, μια «κυψέλη» στην Ακαδημία Πλάτωνος* για να ενημερώσει τους Αθηναίους για τη σπουδαιότητα των μελισσών για το οικοσύστημα και τον τρόπο λειτουργίας ενός μελισσιού, αλλά και να τους «μιήσει» στις μοναδικές ιδιότητες του μελιού, της πρόπολης και του βασιλικού πολτού. Οι δράσεις της APIVITA έχουν στόχο να ταξιδέψουν σε όλο τον κόσμο γι' αυτό ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Ελ.Βενιζέλος θα προβάλει στο επίπεδο αναχωρήσεων βίντεο που θα ευαισθητοποιεί τους ταξιδιώτες για την Παγκόσμια Ημέρα Μέλισσας, ενώ θα πραγματοποιηθούν εκδηλώσεις σε 40 χώρες που δραστηριοποιείται η APIVITA με το μήνυμα "Save The Bees".

Κάνοντας το αστικό τοπίο πιο φιλόξενο για τις μέλισσες, δημιουργήθηκαν σε συνεργασία με το The Bee Camp περισσότερα από 30.000 φακελάκια με σπόρους μελισσοκομικών φυτών για να φυτευτούν σε γλάστρες, κήπους και μπαλκόνια. Και επειδή η αλλαγή χρειάζεται πάντα τη στήριξη της επόμενης γενιάς, δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό οπτικοακουστικό υλικό με θέμα την προστασία της μέλισσας για να προβληθεί σε σχολεία της επικράτειας, στο πλαίσιο του προγράμματος "BeeTwinners".

Η Μακέλα
ευαισθητοποιεί
σε 40 χώρες οι
20/5: 16.00-20.00
21/5: 16.00-20.00
22/5: 11.00-20.00
23/5: 11.00-20.00

Certified

από τις πωλήσεις
ανταξιοδοτικών & e-commerce

www.apivita.com

POLLINATE BEAUTY

SAVE THE BEES
**Πώς μπορούμε
να σώσουμε τις
μέλισσες, σύμφωνα
με τον ΟΗΕ**

- φυτεύουμε φυτότα τα οποία ανθίζουν σε διαφορετικές εποχές του χρόνου (σ.σ. έτσι θα έχουν πάντα τροφή)
- αγοράζουμε ακατέργαστο μέλι από ντόπιους αγρότες
- αγοράζουμε προϊόντα από εταιρείες ή αγρότες που ακολουθούν βιώσιμες γεωργικές πρακτικές
- αποφεύγουμε να χρησιμοποιούμε φυτοφάρμακα, μυκητοκτόνα ή ζιζανιοκτόνα στους κήπους και στα μπαλκόνια μας
- πού και πού να αφήνουμε ένα μπολ με νερό έξω
- ευαισθητοποιούμε τους γύρω μας κοινοποιώντας πληροφορίες για τις μέλισσες και τον κίνδυνο που διατρέχουν

ΖΩΗ ΠΟΥ ΣΤΑΖΕΙ ΜΕΛΙ

Οι θρεπτικές ιδιότητες του μελιού είναι γνωστές από την αρχαιότητα. Ήδη από τις πινακίδες Γραμμικής γραφής Β της Κνωσού, των Μυκηνών και της Πύλου ξέρουμε ότι υπήρχε διακίνηση μελιού στις περιοχές αυτές, ενώ είναι γνωστό ότι ο Ιπποκράτης συνιστούσε το μέλι ως φάρμακο. Αιώνες αργότερα, η σύσταση του Ιπποκράτη στηρίζεται και επιστημονικά. Πράγματι, το μέλι είναι μια σπουδαία τροφή που βοηθάει σχεδόν σε όλες τις λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού, από την καρδιά και το κυκλοφορικό σύστημα μέχρι τη θρέψη του δέρματος (αυτός είναι και ο λόγος που το μέλι χρησιμοποιείται και σε διάφορα καλλυντικά). Και φυσικά, το ίδιο ισχύει όχι μόνο για το μέλι, αλλά και για τα παράγωγά του όπως είναι η πρόπολη, η γύρη και ο βασιλικός πολτός.

**ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ
ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΜΕΛΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Οι μέλισσες παράγουν το μέλι τους από το νέκταρ των φυτών και από ειδικές ουσίες του σώματός τους. Όταν αναφερόμαστε λοιπόν σε «μέλι ανθέων» ή «θυμαρίσιο μέλι» εννοούμε ότι η συγκεκριμένη ποικιλία μελιού παράχθηκε από μέλισσες που βόσκουν σε άνθη ή θυμάρι και φυσικά αναδύει και τα αντίστοιχα αρώματα. Οπότε, οι ποικιλίες μελιού που έχουμε στην Ελλάδα εξαρτώνται απόλυτα από τα είδη των φυτών και των δέντρων που ευδοκιμούν στη χώρα μας. Οι βασικότερες είναι οι εξής: Μέλι ανθέων/ Θυμαρίσιο/ Πευκόμελο/ Μέλι Ελάτης/ Μέλι καστανιάς/ Μέλι εσπεριδοειδών/ Μέλι ερείκης/ Μέλι βελανιδιάς.

**ΤΟ ΜΕΛΙ
ΣΤΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΤΗ
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ**

Ένα βαζάκι μέλι δεν λείπει (ή δεν θα έπρεπε να λείπει) ποτέ από τα ντουλάπια της κουζίνας μας. Αλλωστε, ζούμε στη χώρα που παράγει μερικές από τις καλύτερες ποικιλίες μελιού στον κόσμο! Φυσικά και υπάρχουν δεκάδες τρόποι να το εκμεταλλευτούμε, εξάλλου το μέλι είναι ικανό να μεταμορφώσει περίπου τα πάντα: το πρωινό, το μεσημεριανό κι ολόκληρη τη μέρα μας! Άλειψέ το σε μια φέτα ψωμί, στάξε το στο γιαούρτι, φτιάξε θρεπτικά παστέλια, χρησιμοποίησέ το σε dressing για να απογειώσεις τη σαλάτα σου ή σε κόκκινες σάλτσες για να νοστιμέψεις το φαγητό σου (ταιριάζει φανταστικά σε φαγητά όπως είναι το γιουβέτσι, το στιφάδο ή το κοκκινιστό), διάλεξέ το για να αντικαταστήσεις τη ζάχαρη στα γλυκά σου! Ακόμα και σκέτο κάνει θαύματα: μια κουταλιά μέλι είναι ικανή να σε γλυκάνει αλλά και να στείλει την ενέργειά σου στα ύψη.

20 ΜΑΪΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΜΕΛΙΣΣΑΣ

«Εάν εξαφανιστεί η Μέλισσα από τη γη,
απομένουν στον άνθρωπο 4 χρόνια ζωής»
Albert Einstein

MELISSOKOMIKI ATHINON S.A.

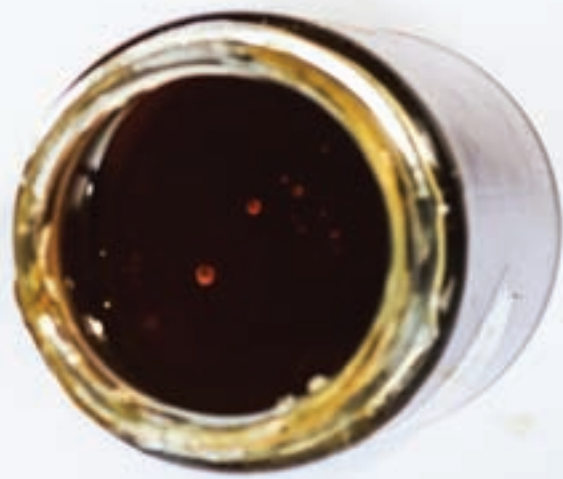
25 χρόνια
βρισκόμαστε πλάι
στον Έλληνα μελισσοκόμο!

Μελισσοκομικός εξοπλισμός | Τροφοδοσία | Κυψέλες | Ενδυμασία | Μηχανήματα | Συρμάτωση | Πυροσφράγιση

www.melissokomiki.com

**20 ΜΑΪΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ ΜΕΛΙΣΣΑΣ**

ΜΕΛΙ

Το μαγικό
συστατικό στην
προσωπική
φροντίδα

Της ΕΛΕΝΗΣ ΜΠΕΖΙΡΙΑΝΟΓΛΟΥ

© DANIKA PERKINSON/ UNSPLASH

Αιώνες πριν, η Κλεοπάτρα χρησιμοποίησε το μέλι ως καλλυντικό ομορφιάς για να παραμένουν το δέρμα και τα μαλλιά της λεία και λαμπερά. Σήμερα, η επιστήμη και η κοσμετολογία, έχοντας αναγνωρίσει πλέον τα ευεργετικά συστατικά που διαθέτουν το μέλι και το κερί της μέλισσας, δημιουργούν προϊόντα περιποίησης και ομορφιάς για το πρόσωπο, το σώμα και τα μαλλιά, που εμπιστεύονται χιλιάδες γυναίκες και άνδρες. Παρακάτω θα δούμε γιατί έχει χαρακτηριστεί το μέλι «υγρό χρυσός» και ποιες ιδιότητες έκαναν τόσο δημοφιλή τα παράγωγα των μελισσών στην προσωπική περιποίηση, ενώ στις 20 Μαΐου δεν ξεχνάμε να γιορτάσουμε με την «Παγκόσμια Ημέρα Μέλισσας» τις ακούραστες «εργάτριες» που βελτιώνουν τη ζωή μας με τα υπέροχα αυτά συστατικά.

Τι είναι το μέλι

Το μέλι είναι μια φυσική, γευστική και κολλώδης ουσία που δημιουργούν οι μέλισσες με το νέκταρ των λουλουδιών και ένα ένζυμο που εκκρίνεται από τους αδένες τους. Το χρώμα, η γεύση, η υφή και το άρωμά του διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος των λουλουδιών από τα οποία συλλέχθηκε το νέκταρ. Το χημικό υπόβαθρό του είναι νερό και υδατάνθρακες που περιέχουν ίχνη βιταμινών και μεταλλικά ιχνοστοιχεία, όπως ασβέστιο, σίδηρο και κάλιο. Περιέχει επίσης φλαβονοειδή και φαινολικά οξέα, γνωστά ως αντιοξειδωτικά.

Πώς παράγεται

Δεν ξέρω αν έχετε παρατηρήσει ποτέ τις μέλισσες τη στιγμή που συλλέγουν το νέκταρ από τα λουλούδια αλλά είναι ένα από τα πιο αξιοθαύμαστα, χαλαρωτικά πράγματα που μπορεί κανείς να παρακολουθήσει. Το έργο των μελισσών είναι πραγματικό αριστούργημα. Πετώντας από λουλούδι σε λουλούδι, συλλέγουν νέκταρ το οποίο αποθηκεύουν στο δεύτερο στομάχι τους (ή αλλιώς σάκο μελιού) και το ανακατεύουν με το ειδικό ένζυμο που παράγουν. Στη συνέχεια αποθηκεύουν το υγρό στην εξαγωνική θήκη της κερήθρας και το χτύπημα των φτερών από το πέταγμά τους εξατμίζει σταδιακά το νερό που περιισσεί. Μόλις το μέλι φτάσει σε ικανοποιητική πυκνότητα, οι μέλισσες καλύπτουν τη θήκη με κερί που παράγουν οι ίδιες. Τότε οι μελισσοκόμοι γνωρίζουν ότι το μέλι είναι έτοιμο για συγκομιδή και κατανάλωση.

Οι ιδιότητες του μελιού

Το μέλι έχει θεραπευτικές ιδιότητες και χρησιμοποιείται σε πληγές και εγκαύματα, αφού ενυδατώνει τον τραυματισμένο ιστό, καταπολεμά τις μικροβιακές λοιμώξεις και ηρεμεί τη φλεγμονή. Χρησιμοποιείται επίσης σε δερματολογικές θεραπείες όπως ακμή, δερματικά εξανθήματα και δερματίτιδα εξ

επαφής, αλλά και ως καλλυντικό ομορφιάς.

Είναι αντιβακτηριδιακό

Τα σάκαρα του νέκταρ και το ένζυμο των μελισσών δημιουργούν ένα pH περίπου 3,9. Τα βακτήρια δεν μπορούν να επιβιώσουν σε αυτή την οξύτητα και η κολλώδης υφή του μελιού βοηθάει να καταστραφούν κι άλλοι μικροοργανισμοί στο δέρμα. Γι' αυτό τον λόγο το μέλι χρησιμοποιείται ευρέως σε κρέμες προσώπου, μάσκες και καθαριστικά προϊόντα, ιδανικά ακόμα και για επιδερμίδες με πρόβλημα ακμής.

Είναι ενυδατικό

Χάρη στις υγροσκοπικές του ιδιότητες, συγκεντρώνει και απορροφά υγρασία από το περιβάλλον, επομένως προϊόντα που περιέχουν μέλι είναι ιδανικά για βαθιά ενυδάτωση που διαρκεί. Γι' αυτό και συναντάται συχνά σε προϊόντα μαλλιών, σαπούνια, αφρόλουτρα και κρέμες σώματος.

Είναι θεραπευτικό και αντιγηραντικό

Η περιεκτικότητά του σε αντιοξειδωτικά μπορεί να επιταχύνει την επούλωση του δέρματος, γεγονός που το καθιστά ιδανικό για παθήσεις όπως η ροδόχρους ή το έκζεμα. Επιπλέον, χάρη στις ίδιες ιδιότητες αποτελεί εξαιρετικό αντιγηραντικό και αντιρυτιδικό προϊόν, αφού βοηθάει στην επιδιόρθωση και αναγέννηση των κυττάρων που καταστρέφονται από τις ελεύθερες ρίζες, αφήνοντας το δέρμα σφιχτό και λαμπερό. Γι' αυτό το συναντάμε σε κρέμες προσώπου και ματιών.

Η βιομηχανία της ομορφιάς χρησιμοποιεί επίσης το κερί μέλισσας και την πρόπολη, που παράγονται από τις μέλισσες και έχουν ευεργετικές ιδιότητες.

Τι είναι το κερί μέλισσας

Ένα φυσικό κερί που παράγεται από τους κρογονόους αδένες της μέλισσας για το σχηματισμό της κερήθρας στην κυψέλη. Είναι βρώσιμο και έχει εγκριθεί για χρήση σε τρόφιμα στις περισσότερες χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Γνωστό για τις αντιφλεγμονώδεις και αντισηπτικές του ιδιότητες, κάνει το δέρμα πιο απαλό και ελαστικό, ενισχύει την αποκατάσταση του ταλαιπωρημένου δέρματος, επούλωνει και προστατεύει από την πρόωρη γήρανση.

Τι είναι η πρόπολη

Ένα ενεργό συστατικό που οι μέλισσες παράγουν για να σφραγίζουν τα κενά στις κυψέλες και να κρατούν έξω μικρόβια και ανεπιθύμητους επισκέπτες. Έχει κολλώδη υφή και πράσινη-καφέ απόχρωση, αποτελείται από ρητίνες φυτών, κερί μέλισσας, γύρη και έλαια, και περιέχει πολυφαινόλες και αντιοξειδωτικά. Διαθέτει αντιβακτηριδιακές και αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες που δίνουν στο δέρμα πιο λεία και απαλή υφή και το καταπραΰνουν. **A**

APIVITA 1 Νερό καθαρισμού Micellaire €13,60 **2** Balm προσώπου νύχτας €32 **3** Κρέμα προσώπου κατά των πανάδων & ρυτίδων SPF50 €22,50 **4** Ενυδατική λοσιόν για τα χέρια και το σώμα €10 **BEECERA 5** Αμεσο & μακράς διάρκειας αποτέλεσμα lifting **6** Κρέμα ματιών ανόρθωσης βλεφάρων **7** Stemcell, κρέμα προσώπου & λαιμού 5 σε 1

Η οικογένεια Σούκα για περισσότερο από μισό αιώνα παράγει μέλι. Πρώτος ο παππούς Νικόλαος, άνθρωπος της φύσης, αγάπησε τις μέλισσες και ξεκίνησε τα πρώτα του μελίσσια στο βουνό της καρδιάς του, το Χελμό.

Την ίδια αγάπη μετέδωσε και στο γιο του Γιώργο, ιδρυτή της «ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ ΧΕΛΜΟΣ» στους Άνω Λούσους Καλαβρύτων. Σήμερα τα τέσσερα παιδιά του ενωμένα με τους άρρηκτους δεσμούς μιας κυψέλης, με αγάπη και τεχνογνωσία, συνεχίζουν την παράδοση και παράγουν 15 διαφορετικές ποικιλίες μελιού όπως: Θυμαρίσιο, Ελάτης, Ελάτης Βανίλια, Ανθών, Πεύκο, Βελανιδιά, Κουμαριά, Ρέικι, Πορτοκαλιάς, Πολυκομπο, Ακακίας, Καστανιάς, Ευκάλυπτου, Χαρουπιάς, Πευκοθύμαρο, βιολογικό μέλι, γύρη, βασιλικό πολτό, παράγωγα μελιού, παστέλια και κεραλοιφή.

melihelmos

τηλ.: 6953079622,
e-mail: info@melihelmos.gr,
Άνω Λουσοί Καλαβρύτων,
25001, Αχαΐα

ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ
ΧΕΛΜΟΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΟΥΚΑ

www.melihelmos.gr

Απευθείας
από την ...
... μέλισσα!

BEE CERA

ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΛΥΝΤΙΚΑ ΜΕ ΚΕΡΙ ΜΕΛΙΣΣΑΣ

STEMCELL ΚΡΕΜΑ
ΠΡΟΣΩΠΟΥ & ΛΑΙΜΟΥ
5 ΤΕ 1

STEMCELL ΟΡΟΙ
ΠΡΟΣΩΠΟΥ & ΛΑΙΜΟΥ
ΑΜΕΙΟΥ LIFTING

ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΛΥΝΤΙΚΑ ΜΕ ΦΥΤΙΚΑ ΒΛΑΣΤΟΚΥΤΤΑΡΑ

Τα φυσικά καλλυντικά BEE CERA με βάση το κέρι μέλισσας και τα φυτικά βλαστοκύτταρα διαθέτουν υψηλή συγκέντρωση σε αναγεννητικούς παράγοντες, ενυδατώνουν, αυξάνουν την παραγωγή κολλαγόνου και ενισχύουν σημαντικά την ανόπλωση του δέρματος.

www.beecera.gr

beecera.naturalcosmetics

beecera.naturalcosmetics

Αποκλειστική Διόρθωση Profarm A.E.:
Αγαμέμνωνος 51, ΤΚ 17675 Καλλιθέα
Τ: 216 000 7200, F: 210 940 4644
E: beecera@profarm.com.gr

Benetton

Επιμέλεια:
ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

Η νέα συλλογή είναι διαθέσιμη στα καταστήματα United Colors of Benetton και Undercolors of Benetton, καθώς και στο gr.benetton.com

Benetton Το μαγιό μου φτιάχνεται από ανακυκλωμένα δίχτυα

▶ Όλοι αγαπάμε τη θάλασσα και δεν μπορούμε να προσποιηθούμε ότι δεν βλέπουμε το πρόβλημα της μόλυνσής της. Τώρα περισσότερο από ποτέ είναι ανάγκη να επενδύουμε σε προϊόντα που τη σέβονται. Όπως η νέα συλλογή μαγιό της **Benetton** από **ECONYL®**, μια 100% ανακυκλωμένη ίνα νάιλον που προέρχεται από μεταχειρισμένα δίχτυα και βιομηχανικά απόβλητα, για τη δημιουργία της οποίας χρειάστηκαν σχεδόν 15 τόνοι απόβλητων υλικών. Κομψά, με υπέροχα χρώματα και σχέδια, οι σειρές *Basic* και *Sporty* περιλαμβάνουν ολόσωμα, μπικίνι, ανδρικά και παιδικά μαγιό για αξέχαστες καλοκαιρινές στιγμές.

GLAMAZON

Παρακολουθώντας Gilmore Girls με την κόρη μου

Επιτέλους μια everyday έφηβη
σε ένα τηλεοπτικό σίριαλ

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

«**omnia paratus**»... Μια λατινική φράση που είτε προκαλεί ενδιαφέρον με την πρώτη ματιά, είτε τρομάζει τον αναγνώστη. Η φράση, που σημαίνει, σε ελεύθερη απόδοση «Ετοιμοί για όλα» έγινε γνωστή από τη σειρά Gilmore Girls. Με αφορμή το reunion των Friends, αναρωτιέται κανείς αν και άλλες σειρές παραμένουν το ίδιο διαχρονικές όπως τα Φιλαράκια. Ισχύει αυτό για τα Gilmore Girls;

Η σειρά Gilmore Girls, ή όπως είναι πιο γνωστή στα ελληνικά ως η Οικογένεια Γκίλμορ, ανήκει στο είδος της κοινωνικής-χιουμοριστικής σειράς, η οποία είναι δημιούργημα ενός ζευγαριού της Έιμ και του Ντάνιελ Παλαντίνο. Ως θεατές παρακολουθούμε τη ζωή της Λορελάι Γκίλμορ – για τον ρόλο έγινε γνωστή η καταπληκτική Λόρεν Γκράχαμ – που μεγαλώνει μόνη της την κόρη της Ρόρι Γκίλμορ, την οποία υποδύεται η Αλέξις Μπλεντέλ. Μπτέρα και κόρη ζουν στη φανταστική, γλυκύτατη, μικρή πόλη Σταρς Χόλοου στην πολιτεία του Κονέκτικατ, όπου όλοι γνωρίζονται μεταξύ τους και το κουτσομπολιό πάει σύννεφο.

Τι είναι αυτό, όμως, που κάνει τη σειρά διαχρονική; Το γεγονός ότι είναι η μοναδική εφηβική σειρά που θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει ως «ρεαλιστική».

Εκτός από την, για δραματικούς λόγους, μικρή διαφορά ηλικίας μεταξύ μπτέρας και κόρης, καθώς η Λορελάι είναι μόλις 16 όταν αποκτάει την Ρόρι, μια κανονική και everyday έφηβη μπορεί επιτέλους να βρει το πρότυπό της σε πρωταγωνίστρια τηλεοπτικής σειράς. Μπτέρα και κόρη είναι κολλητές, το οποίο μας ξαφνιάζει σε σχέση με τις υπόλοιπες εφηβικές σειρές, όπου οι γονείς είτε «μαγικά» απουσιάζουν από τη ζωή των παιδιών ή παρουσιάζονται ως οι «κακοί γονείς», οι οποίοι είτε καταπιέζουν τα παιδιά τους, είτε είναι αδιάφοροι. Η Ρόρι συμπεριφέρεται ως μια κανονική 16χρονη έφηβη, η οποία έχει θέσει υψηλούς στόχους για τη ζωή της – να πάει σε ένα πανεπιστήμιο Ivy League και να γίνει διάσημη δημοσιογράφος. Ντύνεται σύμφωνα με την ηλικία της – και όχι σαν 40χρονη με στιλίστα και μακιγιέζ – και ενώ έχει τρεις σοβαρές σχέσεις κατά τη διάρκεια όλης της σειράς, η ζωή της δεν κρίνεται από την επιτυχία της σε αυτόν τον τομέα. Α, και προσπαθεί να πείσει το πρώτο της αγόρι να διαβάσει την «Άννα Καρένινα»... Και, συγγνώμη, ποια σειρά ξεκίνησε το στερεότυπο ότι μια 16χρονη πρέπει να έχει ένα τεράστιο αριθμό από ερωτικές σχέσεις; Η να συζεί με το αγόρι της;

Έχει έναν μικρό, αλλά – σημαντικό – σταθερό αριθμό από κοντινούς φίλους και δεν την απασχολεί αν την Παρασκευή το βράδυ θα την καλέσουν να πάει στα πάρτι ή στα κλαμπ – η Ρόρι θα προτιμούσε να μείνει στο σπίτι και είτε να διαβάσει ένα από τα πολλά βιβλία στη λίστα της ή να περάσει ποιοτικό χρόνο με τη μπτέρα της.

Η Ρόρι, και επομένως η σειρά, με λίγα λόγια κατέρριψε χρόνια πριν τα στερεότυπα τα οποία εδραιώθηκαν τελευταία για την κοινωνική και όχι μόνο ζωή των εφήβων, αγοριών και κοριτσιών. Όλοι έχουμε αναρωτηθεί πώς όλοι οι πρωταγωνιστές καταφέρνουν μέσα σε ένα χαμό από έρωτες, ίντριγκες, ατελείωτες βόλτες για καφέ ή εκδρομές με φίλους, και φυσικά μη ρεαλιστικά και σουρεαλιστικά σενάρια, όχι μόνο να αποφοιτήσουν με επιτυχία από το σχολείο, αλλά και να γίνουν δεκτοί και από το πανεπιστήμιο των ονείρων τους. Τα προβλήματα ενός κανονικού εφήβου, όμως, δεν συμβαδίζουν με το να ψάχνουν ούτε τον εκβιαστή Α, τον δολοφόνο Β, ούτε να παίρνουν μέρος σε παράνομες συμμορίες. Ο κανονικός έφηβος θέλει να δει τον εαυτό του μέσα από τα μάτια ενός συνομήλικού του και να νιώθει ότι μπορεί να κάνει relate μαζί του, για να χρησιμοποιήσουμε και ξένους όρους. Και αυτό ακριβώς επιτυγχάνει αυτή η σειρά μέσω της Ρόρι. Επομένως, είναι αυτή η σειρά διαχρονική; Η απάντηση δεν είναι μόνο το απόλυτο ναι, αλλά ότι θα παραμείνει διαχρονική για πολλές γενιές ακόμη.

THE BODYSHOP

Ενυδατική κρέμα σώματος Cool Daisy €10,50

TOMS

Πλατόφορα με εφέ ψάθας €90

INTIMISSIMI UOMO

Ανδρικό μαγιό με καρύδες €25,90

LA ROCHE POSAY

Αντλιακό με SPF50 και διόρθωση των σημάδιων φωτογήρανσης

YAMAMAY

Σουτιέν push-up €19,95

SALTY BAG

Σακ βουαγιαζ Hydra €119

SWATCH

Ρολόι Limy, από τη σειρά Bioceramic €125

COS STORES

Ποδηλατικό σορτς €39

CALZEDONIA

Ενισχυμένο σουτιέν μαγιό Barcellona €20

ZEUS+ΔΙΟΝΕ

Χειροποίητο καρτάνι Hydra €635

ZOUMBOULAKIS GALLERIES

Τρανέζι Plateau €380

HARALAS

Σανδάλια UGG €116,10

YOUTH LAB.

Κρεμοτζέλ για πρόσωπο και σώμα για μετά τον ήλιο €14,90

CATRICE

Ορός αναζωογόνησης €6,89

HOUSE OF MYRTLE

Νεοσατέν Pebbles €44

*Αναστενάζουν
τα γκολπόςτ
και τα δοκάρια
σπάζουν,
της Ένωσης οι αετοί
τα δίχτυα
κομματιάζουν.
Εμπρός της ΑΕΚ
παλληκάρια
σουτάρετε και σπάζετε
τα δοκάρια
τα δίχτυα σκίστε,
την δόξα κατακτήστε,
νικήστε νικήστε
νικήστε.*

ΓΕΥΣΗ

Επιμέλεια
ΝΕΝΕΛΑ
ΓΕΩΡΓΕΛΕ

Πράσινη Τέντα, το στέκι στον λόφο του Λυκαβηττού και πάλι ανοιχτό

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Με ύψος 277 μ., ο λόφος του Λυκαβηττού είναι ο υψηλότερος στην Αθήνα. Οι περισσότεροι Αθηναίοι κάποια στιγμή στη ζωή τους έχουν ανέβει ως εκεί για μια συναυλία στο θέατρό του, μια ταινία στο drive in που πρόσφατα δημιουργήθηκε ή απλά για να θαυμάσουν τη θέα από ψηλά. Οι παλιότεροι, όμως, πιθανώς θυμούνται και κάτι ακόμα... Ένα μικρό ουζερί που κανείς δεν ήξερε πώς το λένε αλλά όλοι το φωνάζανε «Πράσινη Τέντα».

Ξεκίνησε τη λειτουργία του λίγο μετά τον πόλεμο και μέσα στα χρόνια εξελίχθηκε σε ένα ακόμα τοπόσημο της Αθήνας. Μέχρι που το 2003, προς απογοήτευση όλων, σταμάτησε τη λειτουργία του.

Στις 15 του περασμένου Σεπτεμβρίου, όμως, η «Πράσινη Τέντα» (που αυτή τη φορά ονομάζεται κι επίσημα... «Πράσινη Τέντα»!), άπλωσε ξανά τραπέζια στο χείλος του λόφου. Κι αν τον χειμώνα –άτιμη καραντίνα– δεν προλάβουμε να κάτσουμε κάτω από τη σκιά της, τώρα ήρθε η ώρα! Η Πράσινη Τέντα, μετά την άρση των απαγορευτικών, ανοίγει από το πρωί, κλείνει στις 00.00 το βράδυ και στο ενδιάμεσο σερβίρει καφέ, σνακ, φαγητό, ποτά, cocktails – και, βέβαια, αυτή την αλυσμόνητη αθηναϊκή θέα που σε κάνει να κοιτάς τον ορίζοντα μέ-

χρι να χάσεις την αίσθηση του χρόνου.

Στο ευέλικτο μενού που έχει δημιουργήσει η σεφ Ξένια Μπουζαραμίδου συναντάμε ορεπ sandwiches, σαλάτες, πίτσες, ένα λαχταριστό burger και διάφορα γλυκά. Εκ πρώτης όψης μπορεί να φαίνεται απλό, όμως δεν είναι και τόσο! Ας πούμε, στο ανοιχτό σάντουιτς με την κωδική ονομασία «Το ψωμάκι της Τέντας» θα συναντήσεις αυγό μέλατο («και όχι ποσέ, γιατί είμαστε στην Ελλάδα!» τονίζει η Ξένια), στο γεμιστό κουλούρι Θεσσαλονίκης το ωραίο τυρί-κρέμα «ανεβατό» από τα Γρεβενά, στο ταλαγάνι από τη Μεσσηνία θα ανακαλύψεις κάτι υπέροχα σκορδάτα καρύδια (γιατί στον τόπο της Ξένιας τη σκορδαλιά την κάνουν με καρύδια και όχι με πατάτα), ενώ η βάση στις πίτσες δεν είναι άλλη από την κυκλαδίτικη λαδένια!

Για την ακρίβεια, δεν υπάρχει ούτε ένα πιάτο στο μενού που να μην περιέχει κάποιο τοπικό, εκλεκτό προϊόν ή να μην έχει μια τουλάχιστον αναφορά στην ελληνική κουζίνα. «Ο σκοπός μου είναι να αναδείξω τα ελληνικά προϊόντα του τόπου μας, αλλά και να μαγειρεύω πιο

σωστά!» μου λέει η Ξένια. Ως αναφορά στην τελευταία πρόταση, παρακαλώ σημειώστε ότι τα καραμελωμένα κρεμμύδια που μπαίνουν στο burger, αντί να τηγανίζονται, ψήνονται για 3,5 ώρες στον φούρνο (η σεφ είναι οπαδός του Slow Food) σε χαμηλή θερμοκρασία «και κάνουν όλο τον Λυκαβηττό να αναρωτιέται ποιος στο καλό μαγειρεύει σιφάδο!».

Τώρα, όσον αφορά τις τιμές, να πω ότι δεν ανταποκρίνονται στην παλιά εικόνα του φοιτητικού ουζερί που είχε η Πράσινη Τέντα... Ενδεικτικά αναφέρω ότι η μπίρα έχει €5,50, τα cocktails €10, ενώ τα πιάτα του μενού κυμαίνονται μεταξύ €5 και €14...

Όσο για τη θέα, η Ξένια έχει να πει ότι «επιβάλλεται να έρθει κανείς για να δει τα συγκλονιστικά ηλιοβασιλέματα! Κάθε σούρουπο παίρνουν κι άλλα χρώματα, με αποτέλεσμα όσοι εργαζόμαστε εδώ να τσακωνόμαστε για το ποιο ηλιοβασίλεμα ήταν καλύτερο: το σημερινό ή το χθεσινό;».

Ας ανέβουμε λοιπόν για ακόμη μια φορά στον Λυκαβηττό, με την ελπίδα το αυριανό ηλιοβασίλεμα να είναι το καλύτερο απ' όλα...

Λόφος Λυκαβηττού, 2103635400 ●

ΠΟΥ ΤΡΩΜΕ
Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

ΚΡΙΤΙΚΗ
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ /
ΠΡΟΣΩΠΑ /
ΑΦΙΞΕΙΣ /
ΣΥΝΤΑΓΕΣ /
TIPS ΓΕΥΣΗΣ

Brian Eno & Roger Eno στην Αθήνα!

Αγαπώ τον **Brian Eno** αλλά νομίζω για διαφορετικούς λόγους ακόμη και από τους significant others. Ας πούμε, τον αγαπώ για τα δύο κομμάτια στο Live του 1974 με τη Nico, τον Ayers και τον Cale. Εκείνα τα "Driving Me Backwards" και "Baby's On Fire". Για τους δίσκους με τον Harold Budd και τον David Byrne. Για το "Nerve Net". Για το "Small Craft On A Milk Sea". Για το "Music For Airports" – εδώ μάλλον θα συμφωνήσουν όλοι. Αγαπώ και μερικά από τα προσωπικά του **Roger Eno**, ειδικά αυτό με τους υποτιθέμενους Άγγλους "neglected composers", που ήταν ένα καταπληκτικό αστέρι, κι αυτά με τους Harmonia. Δεν είμαι βέβαιος αν το "Mixing Colours" που έκαναν τα δύο αδέρφια μαζί στην Deutsche Grammophon ήταν σπουδαίος δίσκος. Είμαι βέβαιος όμως ότι ο Brian είχε πρωτοπιογραφήσει για τη μεγάλη γερμανική εταιρεία πολύ νωρίτερα: το 1971 με τον Cornelius Cardew και τη Scratch Orchestra. Θαυμάζω την ολοκληρωτική του σχέση με την τέχνη, τα video, τα installations, τα μουσικά apps του i-phone, το παράξενο ανακάτεμά του με την πολιτική, τις παραγωγές του. Όμως περισσότερο απ' όλα τον λατρεύω για το μικρό κουτάκι με τις κάρτες που έχει τον τίτλο "Oblique Strategies". Πρόκειται για 55 κάρτες χρησιμών, που ο Βρετανός συνθέτης δημιούργησε το 1975 μαζί με τον Peter Schmidt κι έρχονται να δώσουν απαντήσεις σε ζητήματα που προκύπτουν εντός ενός studio ηχογράφησης, εντός ενός χώρου δουλειάς, ενδοχομένως και εντός... της ευρύτερης προσωπικής ζωής. Απαντήσεις όπως «Προχώρησε προς το ασήμαντο», «Γύρισέ το ανάποδα», «Κάνε κηπουρική, όχι αρχιτεκτονική», «Χρησιμοποίησε ένα άσχετο χρώμα», έχουν να πουν πολλά σε όσους έχουν βρεθεί αντιμέτωποι με τη διαδικασία της ηχογράφησης

αλλά και με ερωτήματα της καθημερινότητας. Ο Brian και ο Roger Eno θα εμφανιστούν ζωντανά στο **Ωδείο Ηρώδου Αττικού**, στην Αθήνα, την Τετάρτη 4 Αυγούστου στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών-Επιδαύρου 2021. Τραβάω κάρτα από τις «Λοξές Στρατηγικές» και μου βγαίνει: «Θυμήσου εκείνα τα ήσυχα απογεύματα». Τραβάω άλλη και γράφει: «Ανάπνεε πιο βαθιά». Εντάξει: Ο Brian τα είχε προβλέψει όλα.

► Είναι κτίριο υψηλής αρχιτεκτονικής στη Gent είναι studio, είναι συνολικό project προχωρημένης αισθητικής, είναι και δισκογραφική εταιρεία. Η DeeWee Records είναι

δημιούργημα των αδελφών **David and Stephen Dewaele** (Soulwax / Σουλβάξ) κι έφθασε κιάλας στην 50ή της κυκλοφορία. Ποιτάζει με τη συλλογή "DeeWee Foundations", τριπλή σε βινύλιο, διπλή σε cd, που περιλαμβάνει τα πιο σημαντικά κομμάτια της εταιρείας καθώς και τρία ακυκλοφόρητα. Οι **Soulwax** είναι το πιο γνωστό σχήμα εδώ, κι ακόμη κι αν δεν έχεις τόσο μεγάλη επαφή με το ηλεκτρονικό ύφος του label, αξίζει να την ψάξεις τη δουλειά.

► Αν σου άρεσαν οι Tunng και ο Mike Lindsay ως μουσικούς της μπάντας και παραγωγός υπό την ευρύτερη έννοια, έχεις πολλές πιθανότητες να σου αρέσουν και οι **Lump**. Πόσο μάλλον που εκεί παίζει μαζί του και η **Laura Marling**. Εκείνη είναι που βάφτισε τον δεύτερο δίσκο της μπάντας "Animal", καθώς συσχετίζει το σχήμα με μια έννοια ζωώδους ενέργειας. Το ομώνυμο τραγούδι, το μόνο που έχουμε στα χέρια μας για την ώρα, είναι ακριβώς όπως πρέπει.

► Στην αρχή ήταν πολύ dance για τα γούστα μου το "Canto Al Sol" του **Seba Campos**. Σιγά-σιγά όμως μπήκα στο κλίμα: ένα διονυσιακό track που θα μπορούσε να είναι το απόλυτο hit του επερχόμενου καλοκαιριού. Ο Seba ζει στο Βερολίνο, έχει καταγωγή από τη Χιλή κι επιστρέφει με νέο track, το "Hijos De La Tierra", μαζί με τον **Rodrigo Gallardo**, έναν ακόμη χιλιανό παραγωγό και μουσικό. Ο Rodrigo λατρεύει τα παραδοσιακά όργανα και ιδίως τα μικρά πνευστά. Μαζί κάνουν σπουδαία δουλειά!

P.S. Ο **Mingus** έλεγε ότι ο μόνος λόγος που πάχυνε ήταν για να κουμαντάρει το κοντραμπάσο του. Το κουμαντάρει τέλεια στη συναυλία του 1974 στο Carnegie Hall, που επανακυκλοφορεί επαυξημένη σε τριπλό βινύλιο από την Atlantic. Επίσης, επανακυκλοφορεί μια απίθανη βινυλιακή έκδοση του "Kind Of Blue" του **Miles Davis** από την Analogue. Είναι πανάκριβη αλλά, αν έχεις πολύ καλά μηχανήματα, αξίζει!

Τι παίζει; 20-27/5/2021

«The Devil Has A Name»

«Special»

«Creepshow»

«My life on MTV»

«Κόνδορα»

«Bloodlands»

«State of Happiness»

► **«The Devil Has A Name»** Μπορεί ένας κοινός θνητός να τα βάλει με το κατεστημένο και τα μεγάλα συμφέροντα; Ένα υπερ-φιλόδοξο στέλεχος πετρελαϊκής εταιρείας εκθέτει ολόκληρη τη βιομηχανία πετρελαίου, όταν επιχειρήσει να εξαπατήσει έναν προσφάτως χηρμένο αγρότη ο οποίος έχει χάσει τα πάντα. Η Erin Brockovich συναντά τα «Σκοτεινά Νερά» σε ένα συναρπαστικό θρίλερ το οποίο είναι διαθέσιμο από σήμερα στην on Demand υπηρεσία του **Vodafone TV**.

► **«Special»** Αποκομμένοι σχεδόν από τη μητέρα του, ο Ράιαν συνεχίζει να εξερευνά μόνος του τον κόσμο, με όλα τα σύνθετα σκαμπανεβάσματα της ζωής και του έρωτα. Η 2η σεζόν της σειράς ξεκινάει σήμερα στις 20 Μαΐου.

► **«Creepshow»** Οι θρυλικές εκδόσεις EC Comics της δεκαετίας του '50 ζωντανεύουν ξανά, μέσα από τη σειρά ανθολογίας «Creepshow». Η δημοφιλής horror σειρά, που βασίζεται στην κλασική ομώνυμη κωμωδία τρόμου (1982) του Τζορτζ Ρομέρο, αποτελεί δημιουργήμα των βετεράνων του είδους Στίβεν Κινγκ και Γκρεγκ Νικοτέρο («The Walking Dead»). Στη 2η σεζόν ξετυλίγονται 6 ιστορίες-βινιέτες που υπογράφουν διαφορετικοί σκηνοθέτες, όπως οι Ντέιβιντ Μπράκνερ, Ροζάν Μπέντζαμιν, Ρομπ Σράμπ, Τζον Χάρισον, Τομ Σαβίνι και ο Γκρεγκ Νικοτέρο. Η 2η σεζόν επτά επεισοδίων του «Creepshow» κάνει πρεμιέρα απόψε στο **Cosmote Series Marathon HD** (18.00).

► **«My life on MTV»** Τέσσερις δεκαετίες έχουν περάσει από τη στιγμή που η επανάσταση στη μουσική άρχισε να καταγράφεται στην τηλεόραση. Σαραντα χρόνια! Χιλιάδες αξέχαστες στιγμές. Τώρα, το MTV προσκαλεί το κοινό σε ένα νοσταλγικό ταξίδι, χρησιμοποιώντας υλικό από τα αρχεία του ανά τον κόσμο, για να ξαναζήσει τις σημαντικότερες στιγμές του MTV με τους πιο αξέχαστους καλλιτέχνες από το 1981 μέχρι το 2020. Η πρεμιέρα της νέας σειράς του MTV είναι το Σάββατο 22 Μαΐου στις 11:30 στην **Cosmote TV** και τη **Nova**.

► **«Κόνδορα»** Η σειρά θρίλερ συνωμοσίας 10 ωριαίων επεισοδίων, αμερικάνικης παραγωγής 2018, έρχεται επίσης αυτό το Σάββατο στις 22.00 στην **EPT2**. Ιδεαλιστής νεαρός αναλυτής της CIA δοκιμάζεται, όταν βρεθεί αντιμέτωπος με ένα δίλημμα που απειλεί τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων, καθώς ανέπτυξε έναν αλγόριθμο που βρίσκει πιθανούς τρομοκράτες στα αμερικανικά εδάφη. Η σειρά είναι εμπνευσμένη από την κλασική ταινία του Σίντνεϊ Πόλακ, «Οι τρεις μέρες του Κόνδορα» και φυσικά στο βιβλίο «Six Days of the Condor» του James Grady. Πρωταγωνιστεί ο Μαξ Άιρονς και μαζί του ο Γουίλιαμ Χαρτ, ο Μπρένταν Φρέιζερ, η Μίρα Σορβίνο και η Κρίστεν Χέινγκερ.

► **«Bloodlands»** Η νέα σειρά αφηγείται την ιστορία του Τομ Μπράνκ (Τζέιμς Νέσμιτ), ενός πεπειραμένου επιθεωρητή της αστυνομίας από τη βόρεια Ιρλανδία. Στην προσπάθειά του να εξιχνιάσει μια απαγωγή βρίσκεται αντιμέτωπος με μια παλαιότερη ανεξιχνίαστη υπόθεση με τεράστιο συναισθηματικό κόστος για τον ίδιο. Η βρετανική αστυνομική σειρά τεσσάρων επεισοδίων, που έχει πάρει ήδη το «πράσινο φως» για τον δεύτερο κύκλο, έρχεται σε Α΄ προβολή στο **Cosmote Series Marathon HD** αύριο το Σάββατο στις 18.00.

► **«State of Happiness»** Το καλοκαίρι του 1969, στην παραλιακή πόλη Σταβάνγκερ, οι γεωτρήσεις πετρελαίου βρίσκονται σε αδιέξοδο. Η εταιρεία Φίλιπς διατάσσει τη διεξαγωγή μιας τελευταίας προσπάθειας, που θα αποβεί μοιραία, καθώς θα οδηγήσει στον εντοπισμό του μεγαλύτερου υποθαλάσσιου κοιτάσματος πετρελαίου στην Ιστορία. Τα πάντα θα αλλάξουν οριστικά. Μια ιστορία για τη δυτική ευημερία και την αναζήτηση του πλούτου, για ένα κράτος που μεταμορφώνεται και τέσσερις νέους σε μια δίνη ευκαιριών. Πώς θα καταφέρουν να αντεπεξέλθουν στον κόσμο που αλλάζει ραγδαία στη δεκαετία του '70; Η σειρά «State of Happiness» είναι διαθέσιμη στο **Ertflix** ως τις 25 Ιουνίου 2021.

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς LXXXIX

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

ΣΙΝΕΜΑ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΚΑΪΜΑΚΗ

Η χώρα των νομάδων

(NOMADLAND) (****)

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κλόι Ζάο ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Φράνσις Μακ Ντόρμαντ, Ντέιβιντ Στράδερν, Λίντα - Μέι, Σουάνκι

JUST THE FACTS

Η χώρα των νομάδων (****)
Τρία όσκαρ για τα σύγχρονα
«Σταφύλια της οργής»
Μα γιατί το τραγούδι να
είναι λυπτερό;

Πρόστιμο (**)

«Θες να σου ρίξω ένα
πρόστιμο»

Wonder Woman 1984 (**½)

Όλα τα μάτια στην Γκαλ
Γκαντότ

Εξι λεπτά πριν τα μεσάνυχτα (**½)

Πίστη και υπομονή το
σλόγκαν του
αγγλογερμανικού κολεγίου

Μάγισσες (-)

Ο Ρόμπερτ Ζεμέκικ
διασκευάζει Ρόαλντ Νταλ

Τρία υπέροχα κορίτσια (*)

Κορίτσια για φιλμ,
πατεράδες για χαστούκια

Η 60χρονη Φραν αποχωρίζεται το σπίτι της και κλείνει τα λιγοστά υπάρχοντά της σε κούτες που στοιβάξει μέσα στο μικρό βαν της το οποίο αποκαλεί «Πιονέρο». Η αναχώρησή της προς το πουθενά σηματοδοτεί μια περιπλάνηση στην αμερικανική ενδοχώρα, όπου η Φραν θα επιχειρήσει όχι απλώς να επιβιώσει αλλά να πραγματοποιήσει ένα νέο ξεκίνημα. Ανάμεσα στις περιστασιακές δουλειές του ποδαριού (ανάμεσα στις οποίες ως εργάτρια σε αποθήκες της Amazon) και τις συναναστροφές με άλλους νομάδες, η Φραν θα βρει τις απαντήσεις που τη βασάνιζαν μια ζωή.

Δεν είναι μόνο σπουδαία η ταινία της αμερικανοκινέζας Κλόι Ζάο που κατέκτησε το όσκαρ καλύτερης ταινίας για το 2020, αλλά και εξαιρετικά επίκαιρη και οπωσδήποτε χρήσιμη. Βασισμένη στο βιβλίο έρευνας της Τζέσικα Μπρούντερ «Nomadland: Surviving America in the Twenty-First Century», η ταινία της Ζάο θέτει θεμελιώδη ερωτήματα γύρω από τις ουσιαστικές αξίες της σύγχρονης ζωής ρίχνοντας παράλληλα τα βέλη της στους οικονομικούς κολοσσούς τύπου Amazon. Πρόκειται για ένα λιτό, ευαίσθητο και οξυδερκές road monie που χρησιμοποιεί την αίσθηση του ταξιδιού για να σχολιάσει με αφοπλιστική ειλικρίνεια τις πολιτικοκοινωνικές συνθήκες στις ΗΠΑ μετά από την κρίση του 2008 που οδήγησαν στην περιθωριοποίηση χιλιάδες πολίτες. Μέσα από τις αφηγήσεις των νεοάστεγων του «Nomadland» (οι περισσότεροι ηθοποιοί του έργου υποδύονται τους εαυτούς τους) που αποτελούν κομμάτι μιας συνταρακτικής εσωτερικής μετανάστευσης στην ιστορία των ΗΠΑ, η οποία μπορεί να συγκριθεί μόνο με εκείνη των μαύρων του αμερικανικού Νότου που «απέδρασαν» στις βορειοανατολικές πολιτείες στα τέλη του

19ου αιώνα, εντοπίζονται αναλογίες που συναντάμε και σε άλλες σύγχρονες κοινωνίες. Η Φραν της Φράνσις Μακ Ντόρμαντ είναι μια τυπική μικροαστή που από τη μια μέρα στην άλλη βρίσκεται όχι μόνο χωρίς δουλειά και σπίτι αλλά κυριολεκτικά στο κενό. Αναγκασμένη να βρσκει συνεχώς ιδέες για να συνεχίσει (οι πατέντες της να βρει χώρο για να στριμώξει το νοικοκυριό της στο μικρό βαν της που έχει μετατρέψει σε τροχόσπιτο, η καθημερινή αγωνία εξεύρεσης φαγητού αλλά και ειδών πρώτης ανάγκης κ.ά.), η Φραν συνειδητοποιεί ότι από εδώ και πέρα ακροβατεί σε τεντωμένο σκοινί που κινδυνεύει να κοπεί ανά πάσα στιγμή. Η εσωτερικότητα της βραβευμένης με όσκαρ ερμηνείας της Μακ Ντόρμαντ καλύπτει την έλλειψη πλοκής στο φιλμ. Στο γεμάτο ένταση βλέμμα της συναντάμε το πείσμα και την περηφάνια ενός ανθρώπου που δεν το βάζει κάτω. Ενός ανθρώπου γεμάτου στωικότητα που χτυπήθηκε σκληρά από τη μοίρα και το χρεοκοπημένο σύστημα και τώρα ψάχνει να συνέλθει με ότι όπλα της απέμειναν. Όπως χαρακτηριστικά λέει κάποια στιγμή «δεν είμαι άστεγη απλώς δεν έχω σπίτι». Η ταινία δεν είναι μελό ούτε κραυγάζει. Παραμένει χαμηλότονη και ήρεμη ακόμη και στις πιο συγκινητικές στιγμές της —η εξομολόγηση της Λίντα Μέι που λίγο πριν από την τελευταία έξοδο επιθυμεί να γεμίσει «με όμορφες εικόνες»— προσπαθώντας να αφηγηθεί ψύχραιμα την ιστορία μιας γυναίκας που δούλεψε σκληρά (μεταξύ άλλων η Φραν υπήρξε ταμίας και αναπληρώτρια δασκάλα) και κάποια στιγμή είδε το σύστημα να της γυρνά την πλάτη. Τώρα λοιπόν που η ζωή της μοιάζει να χάνεται, «δεν κάνει ούτε λεπτό» σε ανούσιες καταστάσεις ή σχέσεις. Κι όπως λέει κάποια στιγμή «όσο μεγαλώνεις αποκτάς προσωπικότητα». Ποιος μπορεί να διαφωνήσει μαζί της;

► Στο βρετανικό κατασκοπικό δράμα «**Εξι λεπτά πριν τα μεσάνυχτα**» (**½) του Άντι Γκόνταρντ η Τζούντι Ντεντς διευθύνει το κολέγιο Μπέξχιλ Ον Σι στην Αγγλία του 1939 όπου είκοσι νεαρές κόρες και εγγόνες Ναζί αξιωματούχων μαθαίνουν αγγλικά. Η ταινία είναι ικανοποιητική ως προς τους βασικούς στόχους της (η αναβίωση της εποχής και κυρίως η πολυκύμαντη σχέση Αγγλίας - Γερμανίας πριν από την επέμβαση του Χίτλερ στην Πολωνία), αν και υστερεί στο κομμάτι της δράσης όπου πολλά κομμάτια δεν δένουν και τόσο πειστικά. »

► Οι «**Μάγισσες**» του Ρόμπερτ Ζεμέκικ είναι μια περιπέτεια φαντασίας βασισμένη στο ομότιτλο βιβλίο του Ρόαλντ Νταλ με την Αν Χάθαγουεϊ στον πρωταγωνιστικό ρόλο.

► Η ιταλική κωμωδία «**Τρία υπέροχα κορίτσια**» (*) του Ρολάντο Ραβέλο που αποτελεί ριμέικ της ισπανικής επιτυχίας «Είναι για το καλό σου» του 2017 είναι μια χοντροκομμένη ηθογραφική σάτιρα που φέρνει τρεις μπαμπάδες σε συμμαχία προκειμένου να προφυλάξουν τις θυγατέρες τους από ερωτικές κακοτοπιές!

Πρόστιμο

Soul

Wonder Woman 1984

- * ΑΔΙΑΦΟΡΗ
- ** ΜΕΤΡΙΑ
- *** ΚΑΛΗ
- **** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
- ***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

☛ Με αγιόκλημα και γιάσεμί

Wonder Woman 1984 ***½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Πάτι Τζένκινς **ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ:** Γκαλ Γκαντότ, Κρις Πάιν, Πέδρο Πασκάλ, Κρίστεν Γουίγκ, Κόνι Νίλσεν, Ρόμπιν Ράιτ

Σχεδόν εξήντα χρόνια έχουν περάσει από εκείνη την πρώτη περιπέτεια που η πριγκίπισσα των Αμαζόνων βοήθησε να μπει ένα τέλος στις μάχες χαρακωμάτων του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Τώρα η Νταϊάνα εργάζεται ως υπεύθυνη ενός μουσείου στην Ουάσιγκτον στα 80s και προσφέρει ποικιλοτρόπως τις υπηρεσίες της στους ανθρώπους ώσπου ένα αρχαίο πετράδι με μαγικές ιδιότητες (μπορεί να πραγματοποιήσει την ευχή εκείνου που το κρατάει) φτάνει στα χέρια της.

Παρότι βλέπεται ευχάριστα, δεν έχει την αξία της πρώτης ταινίας που έδενε άψογα το περιπετειώδες στοιχείο του κόμικ χαρακτήρα με το χιούμορ και τις ιστορικές αναφορές. Ο λόγος είναι πως η πλοκή ποτέ δεν καταφέρνει να γίνει πειστική –ξεκινά κι από λάθος βάση ούτως ή άλλως–, η σοβαροφάνεια υπερκερνά τη σοβαρότητα και η επιλογή της Γουίγκ ως εκπρόσωπο του Κακού δεν ήταν η πλέον κατάλληλη για να σταθεί ως ισοβαρές αντίπαλο δέος στην επιβλητική Γκαλ Γκαντότ. Η τελευταία πάντως και πάλι είναι σούπερ στον ρόλο της Wonder Woman και κουβαλά στους ώμους της την ταινία. Το χιούμορ διασώζεται αυτή τη φορά από τον φιλότιμο και συμπαθέστατο Πάιν που «ανασταίνεται» και μεταφέρεται από τα τέλη των 10s στα μέσα των 80s, αλλά δεν μπορεί να συνηθίσει το πολιτισμικό σοκ –που ούτως ή άλλως ήταν μεγάλο ακόμη και για εκείνους που έζησαν από κοντά την eighties– το οποίο προκύπτει από το ταξίδι στον χρόνο.

Πρόστιμο *** ½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Φωκίωνα Μπόργης **ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ:** Βαγγέλης Ευαγγελινός, Στάθης Σταμουλακάτος, Μαρία Μπαλούτσου, Φένια Αποστόλου, Βαγγέλης Μουρίκης

Ο Βαγγέλης είναι βαποράκι που πουλά κάνναβη και έρχεται σε κόντρα με ένα γείτονά του (ο σκηνοθέτης Γιάννης Οικονομίδης σε ρόλο βγαλμένο από τις ταινίες του) που τον απειλεί ότι «θα βρει τον μελά του». Μέχρι να ηρεμήσουν τα πράγματα μετακομίζει στο σπίτι της αδελφής του κι αρχίζει να κάνει παρέα με τον φίλο της, ένα σκιώδη τύπο που έχει κάθε λόγο να τον φοβάται.

Οι επιρροές του Οικονομίδη δεν είναι μόνο αισθητές από την εμφάνιση του σκηνοθέτη στην αρχή του φιλμ αλλά και στο ιδεολογικό υπόβαθρο του σεναρίου που θέλει το ανακάτεμα δύο κόσμων (νοικοκυραίοι και κακοποιοί) σε διαρκή αντιπαλότητα αλλά και συνδιαλλαγή. Το «Πρόστιμο» έχει ως αντιήρωα ένα συμπαθή χαρακτήρα (ο Βαγγέλης Ευαγγελινός πραγματική αποκάλυψη) που θέλει να αλλάξει ζωή αλλά δεν τα καταφέρνει είτε επειδή κάνει τις λάθος επιλογές είτε επειδή οι νομοταγείς πολίτες δεν του το επιτρέπουν. Αναγκαστικά θα βρει προσωρινή φροντίδα στο φιλικό ενδιαφέρον του «γαμπρού» του (εξαιρετικός ο Σταμουλακάτος, που είναι υποψήφιος για το βραβείο της ΕΑΚ στους β΄ ρόλους, όπως και το φιλμ στην κατηγορία της καλύτερης ταινίας) αλλά οι αληθινές προθέσεις του τελευταίου δεν θα αργήσουν να φανερωθούν. Όπως προείπαμε, δεν πρωτοτυπεί αλλά τούτο το «Πρόστιμο» που είναι η δεύτερη ταινία του Φωκίωνα Μπόργη («Κάθαρση») έχει αρκετούς λόγους για να μην του αντισταθεί κανείς: σφιχτοδεμένη αφήγηση, δυνατές ερμηνείες, υπόγειο χιούμορ («η εξυπηρέτηση πελατών είναι πειδικότητα μου» λέει ο ήρωας σε συνέντευξή του για αναζήτηση νομοταγούς δουλειάς) ενώ δεν περνά απαρατήρητη και η τεχνική αρτιότητα και εικαστική ματιά του σκηνοθέτη –π.χ. τα συμμετρικά γεωμετρικά πλάνα– σε αρκετές σκηνές.

Soul *** ½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Πιτ Ντόκτερ Με τις φωνές των: Τζέιμι Φοξ, Τίνα Φέι, Φελίσια Ρασάντ, Νταβίντ Ντιγκς

Ο δάσκαλος μουσικής Τζο Γκάρντνερ δεν έχει καταφέρει να κάνει την πετυχημένη καριέρα σε μπάντες που ονειρευόταν όσο ήταν νέος αλλά η πρόκληση έρχεται όταν ένας παλιός μαθητής του τηλεφωνεί για να του δώσει τη δυνατότητα να παίξει πιάνο σε κλαμπ που εμφανίζεται η αγαπημένη του τζαζ τραγουδίστρια. Την κρίσιμη μέρα ο Τζο παθαίνει ατύχημα που τον στέλνει στον άλλο κόσμο, αλλά εκείνος αρνείται να χάσει την ευκαιρία της ζωής του κι αποφασίζει να επιστρέψει στους ζωντανούς!

Η Pixar θυμίζει τις καλές στιγμές των «Τα μυαλά που κουβαλάς» και «Upr» με ένα σενάριο αρκετά προχωρημένο για παιδιά μικρής ηλικίας –πως διαχειριζόμαστε το θέμα του θανάτου απέναντι τους;– αλλά κατάλληλο για ενήλικες και μάλιστα λάτρεις της μουσικής. Το πρώτο μέρος χάνει λίγο από την παιδικότητα και τον κωμικό αυθορμητισμό του λόγου του... μοιραίοι και της προσαρμογής του άτυχου ήρωα στα νέα δεδομένα αλλά η συνέχεια θα σας αποζημιώσει και με το παραπάνω χάρη στην απολαυστική συνύπαρξη των δύο συνταξιδιωτών (δεν λέμε περισσότερα για να μη σας το χαλάσουμε) που αλλάζουν ταυτότητες, απόψεις και τελικά στάσεις ζωής! Η ταινία είναι τρυφερή σε μεγάλο βαθμό, τα κυριότερα σημεία της αφορούν στο ύψιστο μυστήριο της ψυχής, ενώ τα πιο ιντριγκαδόρικα σημεία της συνδέουν το μεταφυσικό με την πνευματικότητα με έναν τρόπο που δεν έχει ξαναγίνει στο χώρο του animation. Βραβείο όσκαρ για το καλύτερο animation της χρονιάς.

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

© ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Όλγα Σελλά, «Πόσες λέξεις;»

Ω, οι ευτυχισμένες μέρες της πολιτιστικής δημοσιογραφίας!

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Αρχετυπικό ερώτημα που μέσα του εμπεριέχει την υπαρκτή κατά βάση, εκτός από την επαγγελματική, αγωνία του κάθε συντάκτη για τον όγκο του

κειμένου που καλείται να παραδώσει στον αρχισυντάκτη του. Μικρό; Πόσο μικρό; Feature-άκι, το ζουμί μόνο της συνέντευξης Τύπου για να μπει μονόστυλο ή θα παίξει μεγάλο; Μεγάλο; Πόσο μεγάλο; «Σεντόνι», για παράδειγμα, που προορίζεται να «ανοίξει» από ολόκληρη σελίδα στην «Καθημερινή» ή εξασέλιδο στο «Διαβάζω»; Οι λέξεις και ο αριθμός τους ήταν πριν από την εποχή του ίντερνετ (τώρα όλα χωράνε μιας

και δεν υπάρχει ούτε κόστος χαρτιού ούτε σπαζοκεφάλιασμα για να περιληφθούν τα πάντα) το πρωταρχικό ερώτημα και το ζητούμενο, προκειμένου την άλλη μέρα το κείμενο να γινόταν τυπωμένη ύλη. Όσοι περάσαμε από τις εφημερίδες και τα περιοδικά του παλιού κόσμου ξέραμε πως πίσω από την ερώτηση «Πόσες λέξεις;» κρυβόταν πόλεμοι και διαπραγματεύσεις, ένα μπραντ

ντε φερ με τον αρχισυντάκτη (άλλως ειπείν και χασάπη, δικτάτορα ή λεξοφάγο), που όμως ήταν αυτός που είχε τη συνολική εικόνα του ενθέτου όπου θα φιλοξενούνταν το προϊόν του κόπου μας: είδηση, συνέντευξη, κριτική, ρεπορτάζ, για πες, «Πόσες λέξεις;». Φοβίες, μνήμες, πανικοί, ανασφάλειες, κασετοφωνάκια, απομαγνητοφωνήσεις, κοψίματα, ραψίματα, συναρμολόγηση, τσακωμοί, ξενύχτια, αγωνία, δοκίμιο, τυπογράφηση, και την άλλη μέρα πάλι από την αρχή. Μεροδούλι, μεροφάι, αλλά αυτό διαλέξαμε, αυτό μας πυρέτωνε, για αυτό ζούσαμε!

Το βιβλίο της Σελλά έχει όλα τα στοιχεία μιας επαγγελματικής αυτοβιογραφίας, δεδομένου πως η θητεία της στο πολιτιστικό ρεπορτάζ από το 1995 ως και το 2017 και η επιλεκτική ανθολόγηση των στιγμών της παρατίθενται εν είδει πολιτιστικού ημερολογίου σημαντικών στιγμών που κάλυψε μέσα από συζητήσεις, αναγνώσεις, συναντήσεις, ταξίδια και όλα τα συμπαραμαρτούντα που κάποτε σήμαιναν δημοσιογραφική ταυτότητα και ειδικότητα πολιτιστικού συντάκτη. Those where the days! Μόνο που η ανθολογία των επαγγελματικών στιγμών της έγινε

κατά έναν ζουμερό και τόσο πολυπεριεκτικό τρόπο, που το «Πόσες λέξεις;» διαβάζεται και σαν ένα μίνι χρονικό πολιτισμού μιας ολόκληρης εποχής για αυτή τη χώρα όπου όλοι είναι γνωστοί, ασχέτως αν το μέλλον του πολιτισμού είναι άγραφο. Η Σελλά καταγράφει όλη την εποχή της μετάβασης από την παλιά συνθήκη της δημοσιογραφίας στην καινούργια. Κάποτε το να γράφεις για ένα βιβλίο είχε βαρύτητα και σημασία, έπρεπε να είσαι προσεκτικός και ευθύβολος, υπαινικτικός όπου χρειαζόταν για να αποφύγεις τυχόν παρεξηγήσεις αλλά και με πλήρη αίσθηση πως ο αναγνώστης εκεί έξω μπορεί να γνώριζε περισσότερα από εσένα. Σήμερα, που ειδικά για το βιβλίο (πεδίο δόξας όπου εντρύφησε και δοξάστηκε η Όλγα) γράφουν οι πάντες, από τα σάιτ και τα μπλογκ ως το φέισμπουκ και το ίνσταγκραμ, δεν υπάρχουν ούτε κλειδες ούτε «σκολές». Η νεωτερική συνθήκη θέλει ανάλαφρες παραθέσεις και χτενισμένα δελτία Τύπου, εύπεπτα κείμενα που προτιμούν να δοξάζουν παρά να κακοκαρδίζουν· η οποιαδήποτε υπόνοια αμφισβήτησης που τυχόν θα ανακόψει την πορεία προς το ευώλητο απλούστατα δεν υπάρχει. Οι εκδοτικοί οίκοι όπως και οι εφημερίδες είναι

επιχειρήσεις και για αυτό ο καλός δημοσιογράφος ξέρει και να προφυλάσσεται αλλά και να αυτοπεριορίζεται. Οι αναμνήσεις της Σελλά όπως και τα σημειώματά της πρόλαβαν εκείνη την εποχή της ντελιριακής πλην όμως δημοσιογραφίας με αρχές, ατζέντα, ευθύνη, απαίτηση, ψάξιμο, εμπειρία, σκέψη και μετέπειτα κατάθεση. Ας μην πω ψυχής, γιατί το κλισέ... παρακλίσσαρε! Ανατομία δυο εποχών επομένων. Εκείνης της «παλιοκαιρίας», που η δημοσιογραφία σφυρηλατούσαν σε βιωμένους ρυθμούς καθημερινότητας, διάβασμα, ψάξιμο και συνεχή πάλη, και της σημερινής, που δεν πολυέχει καμιά απαίτηση πέραν του να μεταφέρεις μια είδηση ή να κρατάς σε τόσο καλό επίπεδο τις δημόσιες σχέσεις σου ώστε να είσαι καλεσμένος και πάλι στο επόμενο δωρεάν ταξίδι ή στο γεύμα μετά την παρουσίαση.

Επαρκής και υπερκαλλιεργημένη, η Όλγα Σελλά δεν γράφει ένα σκέτο βιβλίο που στοχάζεται για το τότε και τώρα. Παραδίδει την επαγγελματική της θητεία υπό μορφή βιβλίου που θα μπορούσε να χρησιμεύσει στα νέα παιδιά που μπαίνουν «στη δουλειά» ως το γχειρίδιο που έχουν ανάγκη για να βρουν τον δρόμο για το μέλλον, αν φυσικά διαλέξουν τον δύσκολο δρόμο του «παρίσταμαι» αντί της ευκολίας του ίντερνετ και του «εκεί» όπου όλα υπάρχουν μα και τίποτα συγκεκριμένο. Απολαυστικό και αρκούτσικως νοσταλγικό, τα σέβη μας. **A**

Όλγα Σελλά,
«Πόσες λέξεις;»
Εκδόσεις Στερέωμα

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τόσο νέος, τόσο σπουδαίος

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Υπάρχουν κάποιοι συγγραφείς που με κάνουν να δαγκώνω τα χείλη μου από λύσσα. Όχι επειδή έκανα το ατόπημα να αγοράσω κάποιο βιβλίο τους που αποδείχτηκε νούλα κι αδυνατώ να το επιστρέψω στον βιβλιοπώλη της γειτονιάς μου γιατί σεμνύνομαι τη σεβάσμια όψη του, (ούτε γιατί η μετάφραση ήταν τέτοια που σχηματίζα ήδη τον αριθμό τηλεφώνου του εκδότη να διαμαρτυρώ κόσμο, πριν σκεφτώ

ωριμότερα ότι και ο εκδότης άνθρωπος είναι και υπόκειται σε λάθη), μα επειδή διάβασα κάποιον συγγραφέα που με έκανε να θέλω να σταθώ μπροστά στον μοναδικό καθρέφτη του σπιτιού μου –δεν φημίζομαι για εγωπάθεια– και να σκαμπιλίσω εμαυτόν γιατί δεν τον είχα ανακαλύψει ως τότε.

Μια τέτοια περίπτωση υπήρξε για μένα ο Ρομπέρτο Μπολάνιο. Χιλιανός συγγραφέας που πέθανε στα πενήντα του. Ένας σπουδαίος συγγραφέας. Ένας συγγραφέας που αγνοούσα – και ντρέπομαι γι' αυτό. Μάλιστα, είμαι έτοιμος να λογοδοτήσω ενώπιον του δικαστηρίου του καλού αναγνώστη για τούτη μου την παράλειψη. Ίσως φταίει το γεγονός ότι δεν διαβάζω κριτικές βιβλίων, ούτε παρουσιάσεις σε λέσχες ανάγνωσης, μήτε μπλογκ σχετικά με μυθιστορήματα. Κι αυτό όχι γιατί δεν εμπιστεύομαι τους άλλους, αλλά επειδή πλήττω με τέτοια κείμενα. Προτιμώ να ακολουθώ τη δική μου αναγνωστική πυξίδα, που ενίοτε ωστόσο ατονεί, με αποτέλεσμα να μην έχω διαβάσει ως πριν λίγο καιρό έναν συγγραφέα σαν τον Ρομπέρτο Μπολάνιο.

Μια ευτυχής συγκυρία έφερε στα χέρια μου το τελευταίο βιβλίο του που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Άγρα. Πρόκειται για μια συλλογή τριών νουβελών, που όταν άρχισα να διαβάζω με άφησαν άναυδο. Απόλαυσα το βιβλίο κι αποφάσισα να βρω και τα υπόλοιπα του συγγραφέα, που, για καλή μου τύχη, είχαν κυκλοφορήσει όλα από τις ίδιες εκδόσεις (που σημαίνει ότι είχαν όλα καλές μεταφράσεις και καλή επιμέλεια).

Το επόμενο που έπιασα στα χέρια μου –και διαβάζω τούτες τις μέρες– έχει τίτλο 2666. Κάπως διαβολικός τίτλος, είναι η αλήθεια. Μα το κείμενο είναι θεϊκό. Οι ήρωές του πότε αναζητάνε κάποιον εξαφανισμένο συγγραφέα, πότε παρακολουθούν έναν αγώνα πυγμαχίας, πότε επιχειρούν να λύσουν μια σειρά εγκλημάτων, πότε ερωτεύονται το λάθος άτομο. Περιπλανιούνται στην Ευρώπη και

στη Λατινική Αμερική και ζουν απίστευτες περιπέτειες στο Μεξικό. Ο αναγνώστης δεν μπορεί να αφήσει το μυθιστόρημα από τα χέρια του – παρόλο τον όγκο του. Ο μεταφραστής Κρίτων Ηλιόπουλος αξίζει τα εύσημά μας – και μαζί ο εκδότης που μας συστήνει τον συγγραφέα. Θα μπορούσα να φλυαρήσω κι άλλο, όμως προτιμώ να ακούσουμε μαζί τη φωνή του ίδιου του συγγραφέα από το 2666.

Μιλάει ένας κεντρικός ήρωας:

«Άραγε τι είναι για μένα ιερό; σκέφτηκε ο Φέπτ. Ο αόριστος πόνος που νιώθω με το χαμό της μητέρας μου. Η συνειδητοποίηση ότι αυτό είναι ανεπανόρθωτο; Ή μήπως η περίεργη κράμπα που νιώθω όταν κοιτάζω αυτή τη γυναίκα; Και για ποιον λόγο με πιάνει η κράμπα, ας την πούμε έτσι, όταν εκείνη με κοιτάζει και όχι όταν με κοιτάζει η φίλη της; Επειδή η φίλη της είναι λιγότερο όμορφη, σκέφτηκε ο Φέπτ. Άρα συμπεραίνουμε ότι για μένα το ιερό είναι η ομορφιά...»

Ιδού η αγάπη των αρχαίων Ελλήνων για το κάλλος στα χείλη ενός Χιλιανού.

Ρομπέρτο Μπολάνιο
Μνήματα καουμπούδων
εκδ. Άγρα

Ρομπέρτο Μπολάνιο
2666, εκδ. Άγρα

ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Με μια χρυσή λίρα κι ένα όνειρο.
Αυτά μόνο χρειαζόταν για να χορτάσει
την πείνα της ψυχής του.

Κι επιμονή. Και αγώνα.
Και πέτυχε.

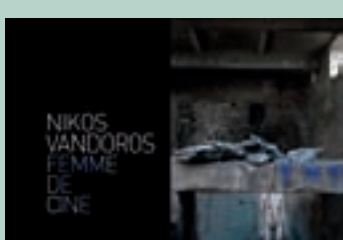
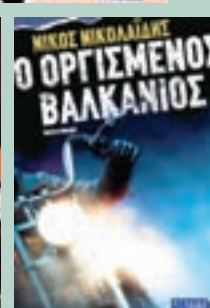
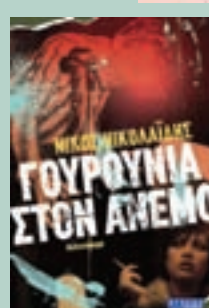
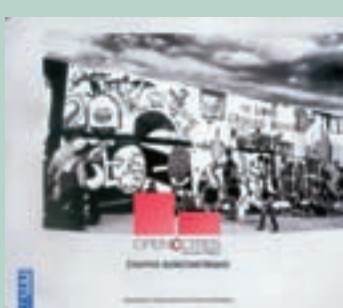
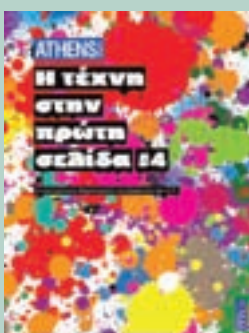
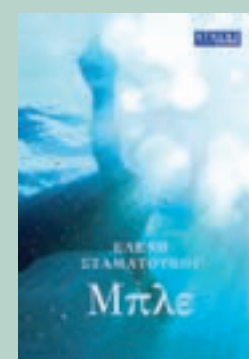
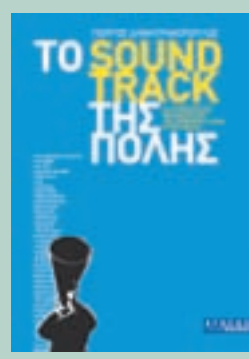
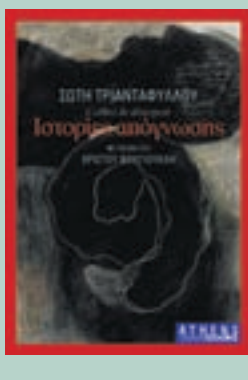
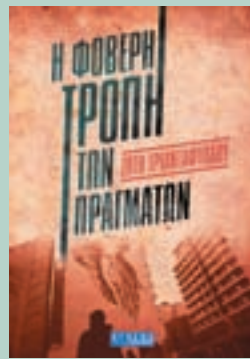
Μια ιστορία εμπνευσμένη
από τη ζωή του Λευτέρη Μαντζικα,
που φέρνει στη μνήμη χρυσούς σιτοβολώνες,
μυρωδιές από παλιά παντοπωλεία
και ήχους από ηπειρώτικα μοιρολόγια.
Και μας θυμίζει μια μεγάλη αλήθεια...

«Η ουσία στη ζωή είναι
να παραμένει κανείς
Άνθρωπος».

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ATHENS VOICE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ATHENS VOICE BOOKS

Κεντρική Διάθεση: Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα, 210 3617.170, εσωτ. 114
fax: 210 3617.310, www.athensvoice.gr

ATHENS
voicebooks

ΣΕ ΕΙΔΑ...

Κάποιος σε ψάχνει. Ψάξε τον κι εσύ και επικοινωνήσε μαζί του στο www.athensvoice.gr/stiles/se-eida.

ΗΣΑΠ ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΕΧΡΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ

Πέμπτη απόγευμα 8 παρά. Μπήκα στον Άγιο Νικόλαο. Ήσουν όρθια με καφέ μπλούζα, τζιν και άκουγες μουσική. Κατέβηκες Μοναστηράκι. Διασταυρώθηκαν πολλές φορές τα βλέμματά μας. Αν το δεις, στείλε μου. Υπάρχει χημεία εδώ.

ΟΔΗΓΟΣ ΤΑΞΙ, ΜΕ ΠΗΡΕΣ ΑΠΟ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟ

Με πήρες κούρσα με το ταξί από Κορυδαλλό για Καλλιθέα απόγευμα γύρω στις 7 παρά, στις 15 Μαΐου. Εγώ μελαχρινή. Με ρωτούσες αν ζεσταίνομαι και αν θέλω να βγάλω τη μάσκα. Με ρώτησες και αν έχω πάει για μπάνιο. Πάντως ήσουν πολύ γλυκός, σε ψάχνω.

YOU SPEAK ENGLISH, ΒΥΣΣΙΝΟΚΗΠΟΣ, ΕΞΑΡΧΕΙΑ

You are the most handsome man I've ever seen. Dark skin, blue eyes. The moment I saw you I wanted to talk you. But then my date came. I wanted to give you my number but I couldn't find a way. They way you looked at me gave me the

chills... I want to feel that again.

ΣΕ ΕΙΔΑ ΣΤΟ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ

Σε είδα στο σούπερ μάρκετ και με μαγνήτισες. Από χτες σε σκέφτομαι, Γιώργο.

ΕΣΥ, ΝΕΑΡΕ ΜΕ ΤΗ ΜΗΧΑΝΗ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ

Κάτι μου είπες, δεν το έπιασα. Έκανα μαλακία και δεν το κατάλαβα; Ενιγουέι, έχασα την έξοδο μου με αυτά και με αυτά. Παιχνίδια δώσ' μου και την ψυχική μου πάρε ένα πράμα. Καλές βόλτες!!!

ΤΡΕΝΟ ΓΙΑ ΑΘΗΝΑ, ΣΥΓΓΝΩΜΗ ΑΛΛΑ...

Με είχες φράει με τα μάτια σου, είσαι μελαχρινή με μαύρα νύχια. Είχες και ένα τσαντάκι τύπου μπανάνα μέσα από τη ζακέτα, είχες καθίσει με τη φίλη σου σε τετράδα. Δεν ήθελα να κάνω κίνηση να σου μιλήσω, διότι φεύγω για σεζόν σε μερικές μέρες. Έκανα ότι κοιμάμαι και σε είδα να ξενερώνεις λίγο, θα ήθελα να έχουμε επαφή παρόλα αυτά.

ΣΕ ΕΙΔΑ ΤΥΧΑΙΑ ΜΕΤΑ ΑΠΟ 6 ΜΗΝΕΣ

Ήρθα στην περιοχή όπου

μένεις για μία δουλειά που είχα. Όσο και να μην ήθελα να σε συναντήσω και να σε δω, τελικά έπεσα πάνω σου. Ήταν και η ώρα περιέργη οπότε υπήρχαν πιθανότητες να σε πετύχω... Δεν ξέρω αν με πρόσεξες, είναι πολύ πιθανόν όμως, γιατί συναντηθήκαμε πρόσωπο με πρόσωπο, ήμουν με το αυτοκίνητο κι εσύ ανέβαινες με τα πόδια. Όταν σε είδα τα έχασα... Κάπως αισθάνθηκα, περίεργα θα έλεγα... Αυτό που δεν ήθελα έγινε, όχι τόσο για σένα, αλλά για μένα! Το γράφω εδώ για να το δεις. Απλά θέλω να ξέρεις ότι δεν το έκανα επίτηδες, ούτε σε παρακολούθησα, ούτε την «έστψα» εκεί για να σε δω και ούτε είχα σκοπό να πάω στο σπίτι σου! Χάρηκα πάντως που είσαι καλά.

MY MARKET, ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ, ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ EXPRESS

Πρέπει να ήσουν από δουλειά (κατά τις 8) γιατί κρατούσες μια ροζ τσάντα για το γεύμα λογικά. Εγώ ήμουν μπροστά σου και έβαλα «καλάθι» μετά από μια σπόντα και σχολίασες. «Διάννα» απάντησα! Θέλω να σε δω χωρίς τη μάσκα.

Είμαι και εγώ 24 και δεν έχω κάνει σχέση μέχρι στιγμής και ορισμένοι φίλοι μου έχουν προτείνει την επιλογή των dating apps. Εγώ, όμως, δεν θέλω να τα χρησιμοποιήσω. Φταίω εγώ, που είμαι ακόμα ρομαντική και θεωρώ πως δεν είναι μονόδρομος για να γνωρίσεις κάποιον; Ποια είναι η γνώμη σου και τι μου προτείνεις να κάνω; Σ' ευχαριστώ εκ των προτέρων.
-helpless romantic

Σε καταλαβαίνω, φίλη μου ρομαντικούλα. Βέβαια, μπορεί τα dating apps να ξεκίνησαν κάπως παρεξηγημένα στην Ελλάδα, όμως -απ' ό,τι ακούω- στον καιρό του άτιμου του κορωνοϊού έγινε δουλίτσα μέσα από αυτά. Ωστόσο (και το τονίζω), αν δεν βλέπεις τον εαυτό σου σε αυτό, γιατί η σκέψη και μόνο της φωτογραφίας σου με το όνομα σου και την ηλικία σου από κάτω σε ξενερώνει, μην ακούς κανέναν. Δεν σε αναγκάζει κανείς να ενταχθείς σε αυτή τη φάση. Σκέψου και τους υπόλοιπους ρομαντικούς, που τρέχουν ανέμελοι στα πάρκα και στις ακροθαλασσιές, μια συνήθεια που επίσης ενισχύθηκε στον καιρό του κόβιντ, και μη μασάς! Εμείς επιλέγουμε πώς θέλουμε να μας χτυπήσει την πόρτα ο έρωτας.

Λοιπόν μανεκένννννν, είμαι 18 και έχω σχέση με ένα παιδί, που είναι 22. Είμαστε μαζί 1μιση χρόνο περίπου, όπως καταλαβαίνεις, ήταν ο πρώτος μου και έχω δεθεί αρκετά συναισθηματικά. Όλα είναι τέλεια, περνάμε πολύ ώραία, υπάρχει κατανόηση, εμπιστοσύνη, όλα. Απλά εγώ μερικές φορές είμαι πολύ κτητική, μάλλον παραπάνω από το κανονικό. Πάνω τον εαυτό μου πολλές φορές να ζηλεύει και να κάνει σενάρια επιστημονικής φαντασίας, χωρίς να μου έχει δώσει ποτέ δικαιώμα. Μια μικρή βοήθεια να το ελαττώσω λίγο αυτό;

Πρώτον και κύριον, κανείς δεν ξεκινά

Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρώμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιακό τραγούδι στο Athens Voice Radio 102.5

σε με PhD στις σχέσεις. Όλοι κάναμε και κάνουμε τα λάθη μας (μεγάλα ή μικρά), που για την ακρίβεια δεν θα τα ονομάσω «λάθη», αλλά έλλειψη γνώσης στην παρούσα φάση. Θέλω να αναρωτηθείς το εξής, που μπορεί να σε ξεμπλοκάρει. Για σκέψου, αν δε θέλει να είναι μαζί σου, νέοι είστε, παιδιά-σκυλιά δεν έχετε, μπορεί να επιλέξει ανά πάσα στιγμή να φύγει, αλλά δεν το κάνει. Γιατί; Μήπως κρύβεται κάποιον υποχθόνιο σχέδιο από πίσω; Δεν νομίζω. Νομίζω πως επιλέγει να είναι μαζί σου γιατί σε θέλει πραγματικά, όπως κι εσύ επιλέγεις να είσαι μαζί του γιατί τον θέλεις. Στρέψε, λοιπόν, την προσοχή σου σε σένα, στην αγάπη προς τον εαυτό σου, στην πίστη σε σένα, στην αυτοπεποίθησή σου. Εκεί βρίσκεται το κλειδί.

Μανεκέν Τζέννη, είμαι πολύ προβληματισμένη. Δίνω πανελλήνιες σε 1μιση μήνα και αν τι να ασχολούμαι με τα μαθήματα, συνεχώς σκέφτομαι το αγόρι, που μιλούσαμε. Με μπερδεύει πολύ. Πριν 2 μήνες, ξεκινήσαμε να μιλάμε στο chat και όλα πήγαιναν πολύ ωραία.

Με έλεγε «μωρό μου, κορίτσι μου», ζήλευε άλλους φίλους μου... Μια μέρα, εκεί που μιλούσαμε, μου είπε ότι μάλλον κάτι έχω παρεξηγήσει μεταξύ μας. Επίσης, να σημειωθεί ότι και από κοντά, όταν ήμασταν, ήταν πολύ θερμός μαζί μου, με αγκάλιαζε, με κοιτούσε μέσα στα μάτια. Δεν θα πω ψέματα, δεν είμαι ερωτευμένη, αλλά με πείραξε πολύ που μου είπε ότι εγώ τα βλέπω αλλιώς, γιατί ξέρω ότι εκείνος το ξεκίνησε. Εσύ τι λες να κάνω;

Η αλήθεια είναι ότι έχεις φτάσει -ειδικά σε αυτή την πολύ δύσκολη συγκυρία της πανδημίας- στην τελική ευθεία μιας διαδικασίας, που τώρα μπορεί να σου φαίνεται επώδυνη, αλλά τη μέρα εκείνη, που θα δώσεις το τελευταίο μάθημα και θα πας με την παρέα σου για μπάνιο, θα νιώσεις να αγγίζεις κιάλας το υπέροχο όνειρο της φοιτητικής ζωής με όλα τα υπόλοιπα να σου φαίνονται θαμνάκια και ασήμαντα. Σου προτείνω να κάνεις focus -το ξέρω ότι είναι δύσκολο- στη μελέτη σου. Εννοείται σε έχει μπερδέψει, εννοείται καλό είναι να το ξεκαθαρίσετε, αλλά τι έμεινε; Μερικές εβδομάδες υπομονής και πιστεώ αν δώσεις αυτό τον χρόνο στον εαυτό σου, θα μπορέσεις να σκεφτείς και πιο καθαρά τι πραγματικά θέλεις εσύ και όχι ο εγωισμός σου.

Μίλα μου βρώμικα.
Μίλα μου αληθινά.
email: info@athensvoice.gr
instagram: [@melitajenny](https://www.instagram.com/melitajenny)

Στείλε μας τις φωτογραφίες σου

@athensvoice

@tastevoice

@athensvoiceradio

@lookmag

follow us on Instagram

FREE VOICE
YOUR VOICE

© JOHN HOLMES

Σχεδιάζουμε μαζί το μελλοντικό σας εισόδημα!

Αναρωτιέστε πώς θα εξασφαλίσετε, την ποιότητα ζωής σας, τα χρόνια της συνταξιοδότησης, το μέλλον των παιδιών σας, τη δημιουργία σημαντικού κεφαλαίου στο μέλλον;

Για κάθε μελλοντικό σας σχέδιο, είμαστε δίπλα σας για να σας βοηθήσουμε στην υλοποίησή του, με το ασφαλιστικό-επενδυτικό πρόγραμμα **Full [Life Plan]** της Εθνικής Ασφαλιστικής, που σας προσφέρει:

- Εύκολη σταδιακή συγκέντρωση κεφαλαίου μέσω τακτικών καταβολών.
- Ευελιξία σχεδιασμού επένδυσης,
 - με επιλογή διάρκειας και μηνιαίου ποσού επένδυσης (από 70€ για διάρκεια επένδυσης 15 έτη και άνω),
 - με επιλογή περιοδικότητας καταβολών και τρόπου είσπραξης του κεφαλαίου στη λήξη.
- Ασφαλιστική προστασία της επένδυσης, για την εξασφάλιση των αγαπημένων σας προσώπων.
- Υψηλού επιπέδου υπηρεσίες διαχείρισης, από τον διεθνή οίκο BNP Paribas Asset Management.
- Επιβράβευση συνέπειας με τη συμπλήρωση των 10 ετών και στη λήξη της επένδυσης για διάρκεια από 15 έτη και πάνω.

Επενδύστε από σήμερα σε ένα άνετο μέλλον με το Full [Life Plan]

Ενημερωθείτε για τους όρους και τις προϋποθέσεις από τους κατάλληλα πιστοποιημένους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές μας, από τα καταστήματα της Εθνικής Ασφαλιστικής και της Εθνικής Τράπεζας καθώς και στο www.ethniki-asfalistiki.gr

Σημαντική επισήμανση: Η Εθνική Ασφαλιστική δεν παρέχει οποιαδήποτε μορφή εγγύηση για την απόδοση ή διατήρηση των επενδυόμενων ποσών στα Επενδυτικά τμήματα Κεφαλαίων. Η επένδυση σε Κεφάλαια Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες (ΟΣΕΚΑ) δεν έχει εγγυημένη απόδοση και οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές.

☎ +30 2130318189 / 18189 / www.ethniki-asfalistiki.gr facebook.com/ethnikiasfalistiki

Στηρίζουμε την Τέχνη και τον Πολιτισμό.

Στηρίζουμε τον πρωταγωνιστικό ρόλο που παίζουν στη ζωή μας.

Στην Τράπεζα Πειραιώς είμαστε σταθερά δεσμευμένοι να υποστηρίζουμε τις επιχειρήσεις και τους ανθρώπους της Τέχνης και του Πολιτισμού.

Και στην κρίσιμη αυτή περίοδο στεκόμαστε δίπλα τους προσφέροντας τη σειρά ολοκληρωμένων λύσεων και προϊόντων Πειραιώς **Culture & Creativity 360°**.

Μάθετε περισσότερα στο www.piraeusbank.gr

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΚΑΘΕ ΑΥΡΙΟ